

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

3/2016

Tilintarkastusreformin
implementointi
loppusuoralla

48

Maakohtainen
raportointivelvoite
aikaistumassa?

56

TEEMANA
TALOUSHALLINNON
DIGITALISAATIO

Melvyn Neate
Panama ja Brexit – perimmäisten
kysymysten äärellä

Suuremmallakin yrityksellä on nyt pienemmät tilinpäätösvelvoitteet

Kokorajojen noston myötä kirjanpitolakiuudistus keventää tilinpäätöstä kymmenestä yrityksestä yhdeksässä. Avain helpotuksiin on pien- ja mikroyrityksille annettu oma asetus.

Yksityiskohtaisessa kommentaarissa avaamme uuden asetuksen soveltamiskysymykset pykälä pykälältä, jotta lukija voi mahdollisimman vaivattomasti nähdä kevennysten merkityksen omalle tilinpäätökselleen.

Jarmo Leppiniemi, Timo Kaisanlahti:
PIEN- JA MIKROYRITYKSEN TILINPÄÄTÖS
2016, sh. 110 € – lue diginä tai painettuna

TUTUSTU MYÖS! Jarmo Leppiniemi, Timo Kaisanlahti:
KIRJANPITOLAKI – KOMMENTAARI
2016, sh. 120 € – lue diginä tai painettuna

TEEMANA TALOUSSHALLINNON DIGITALISAATIO

- 20 **HAASTATTELUSSA VUOKKO MÄKINEN:** Vallankumous taloushallinnossa
- 14 **ANDERS TALLBERG:** Kohti reaaliaikaista kirjanpitoa
- 24 **TUOMO AIRISNIEMI:** Digitalisaatio haaste myös tilintarkastajille
- 29 **ERKKI MUSTONEN:** Kyber- ja tietoturvat osaksi riskienhallintaa
- 32 **HARRI VILANDER, ANTTI NUOPPONEN:** Kuinka varautua toimitusjohtajahuujauksiin?
- 36 **LIISA RÄSÄNEN:** Digitalisaatiohaaste otettu vastaan PRH:ssa

EU:n

hyväksyttyä
maakohtaiseen

raportointiin liittyvät
direktiivimuutokset säädetään
ensimmäiset suomalaisyrityksiä
koskevat raportit annettaviksi
kuluvalta tilikaudelta. **56**

HAASTATTELUSSA

- 8 **MELVYN NEATE**
Panama opettaa ja Brexit pelottaa
- 40 **EIJA NIEMI-NIKKOLA**
Yhtenäisyys tärkeä voimavara tilintarkastajakunnalle

AJANKOHTAISTA

- 4 **KYSELYTUTKIMUS:** Tilintarkastus vahvistaa luottamusta pääomamarkkinoiden toimintaan
- 12 Uudet tuulet puhaltavat tarkastajajärjestöjen yhteistyössä

YHTIÖOIKEUS

- 44 **VESA RASINAHO, LAURI IGNATIUS:** Osakeyhtiölain muutostarpeita selvitetään

TALTIO-hanketta luotsaava **Vuokko Mäkinen** kuvaa sitä taloushallintoalan merkittävimäksi muutokseksi vuosikymmeniin. **20**

TILINTARKASTUS

- 48 **TIINA TORNIAINEN:** Tilintarkastuksen EU-reformin kansallinen toimeenpano loppusuoralla

VEROTUS

- 56 **MERJA RAUNIO:** CbCR – Miksi verotietoja on raportoitava maakohtaisesti?

VAKIOPALSTAT

- 7 **PÄÄKIRJOITUS:** Digimurros etenee myös taloushallinnossa
- 53 **VEROTUKSEN VIISARIT – PAULI K. MATTILA:** Veronkiertäjät kuriin ja nuhteeseen
- 54 **PYKÄLÄPILOTTI**
- 60 **KIRJOISSA JA KANSISSA**

KYSELYTUTKIMUS: TILINTARKASTUS VAHVISTAA LUOTTAMUSTA PÄÄOMA- MARKKINOIDEN TOIMINTAAN

Tilintarkastukseen, tilintarkastajiin ja heidän tarjoamiinsa palveluihin liittyviä kokemuksia kartoittaneesta kyselytutkimuksesta selvisi, että tilintarkastusta pidetään tärkeänä luottamusta lisäävänä instituutiona yhteiskunnassamme. Tilintarkastajan ammattitaitoon ja korkeaan ammattietiikkaan luotetaan.

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVA / OLLI HÄKÄMIES

Yli 90 % vastanneista oli sitä mieltä, että tilintarkastus lisää luottamusta pääomamarkkinoiden toimintaan ollen oikea tapa varmentaa tilinpäätöstietoja, kertoo toiminnojohtaja **Sanna Alakare** Suomen Tilintarkastajat ry:n ja Viestintätoimisto AC-Sanafor Oy:n yhteisesti toteuttaman kyselytutkimuksen tuloksista.

Keskinäinen luottamus pitää yhteiskunnan rattaat liikkeessä

Luottamus nousi keskeiseksi tekijäksi sidosryhmien arvioiessa tilintarkastuksen merkitystä ja tilintarkastajan roolia. Vastaajista 74 % näki tilintarkastuksen lisäävän sopimuskumppanien keskinäistä luottamusta.

Ja 81 % oli sitä mieltä, että tilintarkastajan varmentama informaatio lisää sopimuskumppanien luotettavuutta.

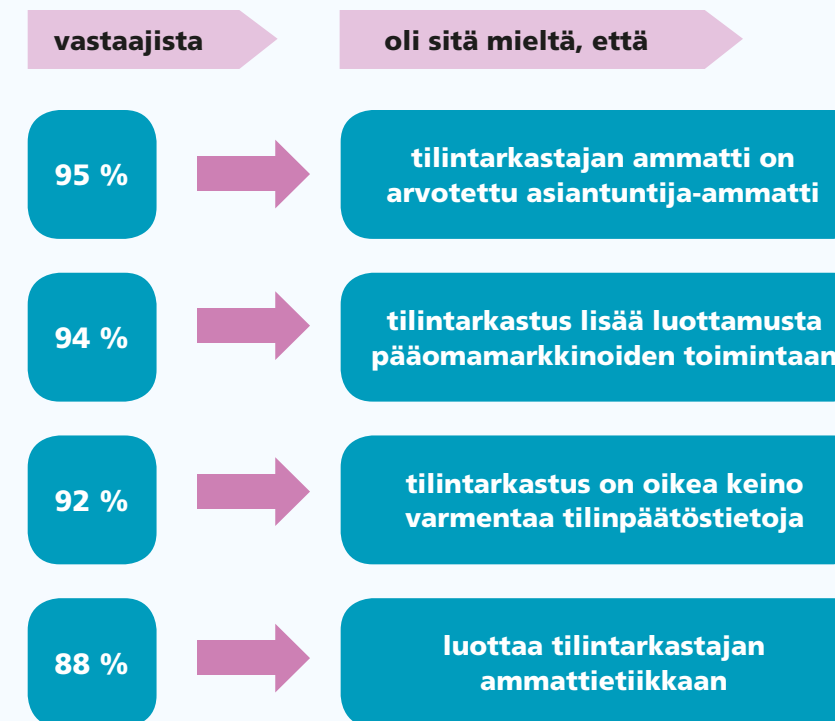
– Tämä vahvistaa myös meidän näkemystämme siitä, että yrityselämän ja yhteiskunnan rattaat pyörivät tehokkaammin, kun liike- ja yhteistyökumppanit voivat perustaa päätöksentekonsa luotettavaan taloudelliseen informaatioon, Alakare tiivistää.

Hänen mukaansa tilintarkastajayhdistys on omissa kannanotoissaan ko-

– Kyselytutkimuksen valossa tilintarkastusinstituutio hoitaa mallikkaasti omaa yhteiskunnallista tehtäväänsä, iloitsee Sanna Alakare.

Näkemyksiä tilintarkastuksesta ja tilintarkastajista

Keväällä 2016 internetissä tehty kyselytutkimus lähetettiin mm. talousjohtajille, yrittäjille, hallitusammattilaisille, virkamiehille ja kansanedustajille.

Tyypillinen kyselyyn vastaaja oli ammatiltaan osakeyhtiössä toimiva talousjohtaja, joka vastasi tilinpäätöksen tekemisestä yrityksessä.

rostanut myös tilintarkastuksen positiivista ja ennaltaehkäisevää ohjausvaikutusta pyrittäessä vahvistamaan oikeita ja eettisiä menettelytapoja. Kyselytutkimuksen tulosten valossa tilintarkastaja mielletään asiantuntijaksi, joka tuo yrityksen toimintaan ryhtiä ja uskottavuutta.

– Vastaajista yli 80 % oli sitä mieltä, että tilintarkastaja neuvoo asiakkaitaan sääntöjen vastaisen toiminnan ehkäisemisessä.

Omistajan asialla

Eniten tilintarkastuksesta hyötyvät kyselytutkimukseen vastanneiden mielestä osakkeenomistajat ja toiseksi eniten hallituksen jäsenet yrityksen johdon ollessa kolmanneksi suurin hyötyjä.

– Agenttiteoria todentuu kyselyn tuloksissa ja saimme niistä vahvistusta omalla käsityksellemme siitä, että tilintarkastaja perinteisesti mielletään omistajien luottohenkilöksi ja heidän etujensa valvojaksi, hymyilee Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnojohtaja.

Lisäarvoa hallinnollisen taakan sijaan

Tutkimustulosten myötä kumoutuu käsitys siitä, että tilintarkastus olisi yrityksille pelkkä hallinnollinen taakka. Sidosryhmien vastauksissa painotui ennen kaikkea tilintarkastuksesta saatava lisäarvo.

– Vastaajista 74 % oli sitä mieltä, että tilintarkastaja auttaa tekemään asiat kerralla oikein. Lisäksi yli 60 %

ilmoitti ostaneensa tilintarkastajalta myös muita kuin tilintarkastuspalveluja, kertoo Alakare.

Hän uskoo, että tilintarkastajan asiantuntemuksen laajaa hyödyntämistä selittää se, että tutkimukseen vastanneista 88 % luotti tilintarkastajan ammattietiikkaan.

Veroneuvontaan, kirjanpito- ja tilinpäätösneuvontaan ja erilaisiin lausuntoihin sekä tilitysten ja avustamiseen tarkastukseen ja arvonnäilytyksiin liittyvät palvelut olivat kyselytutkimuksessa yleisimmin mainittuja palveluja, joita tilintarkastajalta oli ostettu.

Myös sidosryhmien mielikuvia tilintarkastajista selvitettiin. Tarkastajakuntaan liitettiin vahvimmin adjektiivit ammattitaitoinen, luotettava ja konsultoiva. □

ST-AKATEMIA ONLINE – talousalan kattava tietopankki

KÄYTTÄJÄYSTÄVÄLLINEN ONLINE-PALVELU HELPOTTAA TYÖTÄSI

ST-Akatemia Online -palvelun ytimessä ovat tilinpäätösmallit, joita tukevat mm. verotusaiheiset julkaisut. Suosittuihin julkaisuihin yhdistyvät nyt erinomaiset haku- ja muistiinpano-ominaisuudet sekä säännöllisesti päivittyvä sisältö.

OMAVALINTA-KIRJAHYLLYN VOIT KOOTA OMAN TARPEESI MUKAAN

- Omavalinta 3, alk. 149,00 €/vuosi (alv. 0 %)
- Omavalinta 5, alk. 249,00 €/vuosi (alv. 0 %)
- Omavalinta 7, alk. 349,00 €/vuosi (alv. 0 %)
- Omavalinta 9, alk. 449,00 €/vuosi (alv. 0 %)

Uusia julkaisuja ja päivityksiä online-palvelussa

- Kirjanpitolaki – normeista käytäntöön
- Yhdistykset ja säätiöt – kirjanpidon, tilinpäätöksen ja verotuksen erityiskysymyksiä
- Käytännön sukupolvenvaihdos
- Taloushallinnon säädökset
- IFRS-standardit
- Yritystoiminnan uudelleenjärjestely

SAMASSA PALVELUPORTAALISSA MYÖS BALANSSI ONLINE -PALVELU!

LUE LISÄÄ
STAKATEMIA.FI

Kokeile
veloituksetta
viikon ajan!
stakatemiaonline.fi

p. 09 7552 2020
kustannus@suomentilintarkastajat.fi

BALANSSI

Julkaisija

Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans on Suomen Tilintarkastajat ry:n omistama yhtiö.

Toimitus

Päätoimittaja Tarja Sviili
(09) 694 4064
tarja.sviili@balanssilehti.fi
Fredrikinkatu 61 A, 4. krs.
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto

Eero Suomela, puheenjohtaja
Ari Engblom
Jani Heikkala
Markku Järvenoja
Lasse Niemi
Jukka Prepula
Tarja Sviili

Taitto

Crisme Kotilainen, Sitrus Agency Oy

Ilmestymistiheys

Lehti ilmestyy v. 2016 viisi kertaa.
Vuosikerta 125,00 € (sis. alv 10 %)
sisältää veloituksetta luku oikeuden
vuonna 2016 Balanssi Online -palveluun.
Irttonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset

toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti

ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka

Painotalo Plus Digital Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajien omia eivätkä edusta välttämättä omistajayhteisön virallista kantaa.

ISSN 2323-4695 (lehti)
ISSN 2343-3612 (verkkójulkaisu)

Kansikuva

Veikko Somerpuro

Digimurros etenee myös taloushallinnossa

Taloushallinnon perusprosessien sähköistyminen, järjestelmien siirtyminen pilvipalveluiksi ja mobiiliin ympäristöön sekä tietovirtojen hallintaan ja analytiikkaan tarkoitettujen menetelmien kehittyminen avaavat ovia uusille palveluinnovaatioille ja mahdollistavat olemassa olevien palveluiden tuottavuuden tehostamisen myös taloushallinnossa. Digitalisoituva taloushallinto onkin kesäkuun Balanssin teema.

Hallitusohjelmassa digitalisaation hyödyntäminen on nostettu avaintekijäksi mm. pyrittäessä purkamaan ja keventämään yritystoimintaan liittyviä normeja ja menettelyjä. Julkisellakin sektorilla on käynnissä laajalla rintamalla useita digitalisaatioon liittyviä hankkeita. **Liisa Räsänen** PRH:sta esittelee kirjoituksessaan sivulla 36 Tilinpäätös 2.0 -palveluhanketta ja ASREK-projektia.

Hankkeiden runsaus kuvastaa, että tahtotilaa digimurroksen avaamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen löytyy, mutta niin löytyy petrattavaakin. **Anders Tallbergin** TEM:lle laatimasta raportista ilmenee, että eräänä kantona kaskessa PK-yritysten taloushallinnon digitalisoinnissa ja automatisoinnissa on verkkolaskutuksen vähäinen käyttöönotto yritysten välisessä kaupassa. Pullonkauloja ovat myös palkanlaskennan vaikea automatisoitavuus sekä pirstaleinen sähköinen liittymäpinta yritysten ja julkishallinnon sekä muiden normitettujen toimijoiden välillä.

Tallbergin mukaan tiedon automatisoinnille ja nopeuttamiselle luodaan edellytykset muuttamalla isot tietovirratt rakenteelliseen sähköiseen muotoon. Erääksi avainasiaksi hän nimeää ns. digitaaliset kuitit ja tositteet, joihin liittyvää TALTIO-hanketta luotsaa Taloushallintoliiton puheenjohtaja **Vuokko Mäkinen**. Hänen ajatuksiinsa ja visioihinsa voi tutustua sivun 20 haastattelussa.

Järjestelmien ja prosessien automatisoinnilla on vääjämättömät vaikutuksensa myös taloushallinnon ammattilaisten työhön. Suomen Tilintarkastajat ry kartoitti äskettäin jäsenistönsä näkemyksiä digitalisaatiosta. Saaduista vastauksista henkii tilintarkastajien myönteinen suhtautuminen taloushallinnon sähköistymiseen huolimatta siitä, että haasteelliseksi koetaan lukuisten erilaisten järjestelmien ja niiden kontrolliympäristöjen haltuunotto ja hyödyntäminen tilintarkastuksessa.

Digitaalisaaatio avaa myös tilintarkastusosalalle uusia palvelumahdollisuuksia. Anders Tallberg visioi artikkelissaan s. 18, että digitalisoituvan kirjanpidon seurauksena myös kumppanuus- ja sopi-mussuhteet reagoivat muutoksiin reaaliajassa, mikä luo tulevaisuudessa kysyntää reaaliaikaisille eri tason varmuutta antaville varmennuspalveluille.

Aurinkoista ja vireää kesää!

TARJA SVIILI

päätoimittaja
tarja.sviili@balanssilehti.fi

KUVA: ALLAN LEPPIKÖN

PANAMA OPETTA JA BREXIT PELOTTAA

Melvyn Neaten mielestä verorikollisuutta ja rahanpesua vastaan voidaan taistella läpinäkyvyyden ja avoimuuden keinoin. – Verolakien tiukentaminen sen sijaan edellyttää yhteistä kansainvälistä näkemystä ja tahtotilaa, minkä löytäminen on vaikeaa, arvioi ECIIA:n johtokunnan jäsen.

TEKSTI / **TAINA KIVELÄ** KUVAT / **VEIKKO SOMERPURO**

European Confederation of Institutes of Internal Auditing -järjestön johtokunnan jäsen **Melvyn Neate** vieraili Suomen Sisäiset tarkastajat ry:n 60-vuotisjuhlassa Helsingissä 22. toukokuuta. Seminaaripuheessaan hän käsitteli ammatin historiaa ja tulevaisuutta. Balanssin pakeilla paneuduttiin myös Panaman tietovuodon syihin ja seurauksiin. Myös Brexit pohditutti.

Mittava ura yksityisen ja julkisen sektorin tarkastuksen johdossa

– En, Melvyn Neate nauraa. En ollut lainkaan yllätynyt Panama-papereista julkisuuteen tulleista tiedoista.

Samalla tavalla voisi vastata moni muu tarkastajakonkari. Aggressiivinen tulos- ja verosuunnittelu – jossa noudetaan lain kirjainta, vaikka sen tarkoituksen tai etiikan kanssa on vähän niin ja näin – on tuttu juttu meistä monel-

le. Ja vaikea asia julkisesti puitavaksi.

Melvyn Neate on johtanut sekä yksityisen että julkisen sektorin tarkastustyötä, myös finanssisektorilla ja pankeissa. Hän jäi vuonna 2011 eläkkeelle Iso-Britannian verohallinnon sisäisen tarkastuksen johtajan (Director of Internal Audit for Her Majesty's Revenue and Customs, the UK's tax authority) virasta. Hän on vastannut myös valtiontaloutta haittaavia väärinkäytöksiä selvittävän organisaation sisäisestä tar-

– Koska johto määrittää yhtiön linjan veronmaksuissa, kannattaisi sidosryhmien ottaa aktiivisempi rooli hallituskokoonpanojen valinnassa ja edellyttää läpinäkyvämpää prosessia, pohtii Melvyn Neate.

kastuksesta (Head of Internal Audit for the Serious Fraud Office and the National Fraud Authority).

Pohjaton ahneus ei yllätä

Neate on siis mies paikallaan arvioimaan panamalaisen lakiasiantoisiston Mossack Fonsecaan alun perin saksalaiselle Süddeutsche Zeitung -lehdelle toimittamasta laajasta aineistosta esiin nostettuja tietoja. Hänellä on paremmat taustatiedot ja henkilökohmainen kokemus asian tiimoilta kuin useimmilla muilla.

Neate toteaa ensin, että hänen täytyy olla kommenteissaan varovainen, sillä aiemmista tehtävistään johtuen

hän tietää paljon asioita, joista ei voi yksityiskohtaisesti keskustella. Yleisellä tasolla hän sen sijaan puhuu suoraan.

Neate arvioi, että Panaman tapaus-

ten taustalla on yksi asia ylitse muiden. – Pohjaton ahneus. Ahneet ihmiset eivät koskaan yllätä. Mitä enemmän heillä on rahaa, sitä enemmän he sitä haluavat lisää. Jotkut ovat valmiita maksamaan verojen välttelystä, vaikka saman verran kuin verot olisivat, hän sanoo päätään pudistellen.

Suomessa Panaman paljastukset ja seuraukset ovat ainakin toistaiseksi olleet varsin pieniä. Eniten on pohdittu pankkikonserni Nordean ja sen Luxemburgin konttorin osuutta tapahtumiin.

– Pankkien rooli veroparatiiseissa ei sinällään olisi pitänyt olla kenellekään yllätys. Panama-paperit olivat iso uutinen Iso-Britanniassa. Suurin huoli on pääministerin osallisuus ja sen mahdolliset vaikutukset Brexit-äänestykseen. Hallitus säästää ja leikkaa kuluja ja vakuuttaa, että olemme kaikki samassa veneessä. Panaman paljastusten perusteella näyttää siltä, että osa ei ole, Neate toteaa.

Pääministerin maine kolhiintui

Iso-Britanniassa toimiva sisäisten tarkastajien järjestö IIA UK on saavuttanut hyvän aseman maansa mediassa. →

Järjestön johto on esiintynyt muun muassa arvostetun Financial Times -lehden sivuilla ja television kanavilla. Mutta Panama-papereista ei lausuntoja ole annettu. Neaten mukaan aihe on liian arka.

– Ihmiset, jotka maksavat veronsa, ihmettelevät, miksi toiset eivät maksa. Vielä pahemmaksi asian tekevät vahvat viitteet veroparatiisien yhteyksistä rahanpesuun ja rikolliseen toimintaan.

Panaman tietovuoto on paljastanut monien poliitikkojen ja valtion-

päämiesten toiminnan veroparatiiseissa. Listalla olevat monet yksinvaltiaat eivät hämmästyttäneet ketään, eivät edes diktatuurien kansalaisia. Sen sijaan pääministeri David Cameronin perheenjäsenten nimet olivat järkytys monille.

Neaten mielestä Cameronin ensireaktio – tietojen kiistäminen ja kieltäytyminen kommenteista perheen yksityisyyteen vedoten – teki tilanteen entistäkin hankalammaksi. Pääministeri myönsi ensin, että hänen edesmenneel-

lä isällään oli ollut sijoitusyhtiöitä Panamassa. Sitten hän tunnusti, että toiminta veroparatiisissa toi taloudellista etua, vaikka alun perin väitti päinvastaista. Kun Cameron lopulta julkisti verotietonsa, vahinko oli jo tapahtunut.

– Veroparatiisikohu on tahrannut pääministerin mainetta ja heikentänyt hänen hallituksensa kannatusta ja luotamusta, joka aikaisemminkaan ei ollut kovin vahva. Pääministerin uskottavuus EU-jäsenyyden kannattajien johtohahmona on kärsinyt kolauksen.

Rikosten paljastumiseen johtavat tiedot viranomaisille

Suomessa Panama-tiedot sai käyttöönsä vain Yleisradio. Verottaja on painostanut Yleä tietojen luovuttamiseen viranomaistutkintaa varten. Yle ei ole suostunut pyyntöön lähdesuojaan vedoten. Panama-papereiden tietolähde on kertonut olevansa periaatteessa valmis yhteistyöhön viranomaisten kanssa, jotta rikoksia tehneet saadaan vastuuseen teoistaan. Vuotajan mielestä on silti oikein, että mediatalot eivät ole luovuttaneet aineistoa viranomaisille.

Neate ihmettelee mediatalojen päätöksiä. Hänen mielestään tiedot, jotka johtavat rikosten paljastumiseen, pitäisi antaa viranomaisten käyttöön.

– Jos kyseessä on lain mukainen verosuunnittelu, tietoja ei tarvitse antaa. Mutta mikäli mukana on selviä merkkejä verorikoksista tai rahanpesusta, asia muuttuu toiseksi.

Läpinäkyvyyttä ja avoimuutta tarvitaan

Kansainvälinen tutkivaan journalistiin erikoistunut järjestö ICIJ, joka on koordinoinut Panama-papereiden analyysiä, julkisti osan tiedoistaan 9.5.2016. Järjestön nettisivuilla käytävissä olevan tietokanta sisältää tietoja lähes 214 000 yhtiöstä, joilla on yhteyksiä veroparatiiseihin.

Tämänkaltaisen läpinäkyvyys ja avoimuus ovat Neaten mielestä hyvä esimerkki keinoista, joilla verorikollisuutta ja rahanpesua vastaan voidaan

”

SISÄISEN TARKASTUKSEN PITÄISI OLLA LÄSNÄ PÄÄTÖKSEN-TEKOHETKELLÄ, EI SEN JÄLKEEN.

taistella. Lainsäädäntö sen sijaan on haastavaa.

– Lakien muuttaminen on usein tehotonta ja hidasta. Kun yksi porsaanreikä tukitaan löytyy toinen. Verolakiin tiukentaminen edellyttää yhteistä kansainvälistä näkemystä ja tahtotilaa. Sen löytäminen on vaikeaa. Pelkään pahoin, että veroparatiiseja tulee aina olemaan jossakin päin maailmaa.

Tilasta sidosryhmien aktiivisemmalle vaikuttamiselle

Sisäisen tarkastuksen keinojen ja vaikutusmahdollisuuksien suhteen Neate on varsin varovainen. Ratkaiseva rooli on hallituksella ja toimivalla johdolla, joka määrittää sekä yksityisellä että julkisella sektorilla organisaation linjan myös veronmaksun suhteen.

– Yksityisen sektorin sidosryhmien kannattaisi ehkä ottaa aktiivisempi rooli hallituksen jäsenten valinnassa ja edellyttää parempaa läpinäkyvyyttä prosessissa. Me voimme pyrkiä yhdessä ylimmän johdon kanssa edistämään eettisiä toimintatapoja, hyvää hallintoa, päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja riskien hallintaa, kuten aina. Voimme tarkastaa lakien, standardien ja toimintaohjeiden noudattamista, mutta niin kauan kuin verokysymyksissä noudetaan lakia, paljon muuta ei ole tehtävissä. Organisaation eettinen normisto ja toiminta heijastaa johdon päätöksiä ja käytöstä, heidän pitäisi olla esimerkkinä muille.

– Veroparatiisien ongelma on, että laki ei näytä kohtelevan kaikkia samalla tavalla. Se tuntuu olevan toinen tavallisille ihmisille kuin niille, joilla on valtaa, rahaa ja enemmän resursseja ulottuvillaan kuin muilla. Ymmärän hyvin, miksi ihmisten on vaikea uskoa heidän väitteitään lakien noudattamisesta.

Johto määrittää hyvän hallinnon ja eettiset toimintatavat

Ylimmän johdon rooli on tärkeä ja sen luottamus ja tuki on sisäiselle tarkastukselle välttämätön. Melvyn Neaten ammatilliset huippuhetket ja sudenkuopat löytyvät tältä alueelta. Yksi pitkän uran parhaista jaksoista oli vastuu erään pankin sisäisestä tarkastuksesta.

– Osallistuimme hallituksen ja johdon kokouksiin, asiantuntemukseemme luotettiin, meiltä kysyttiin neuvoja ja työnllemme oli monipuolista tilausta. Johdon ja tarkastuksen arvostus oli molemminpuolista, Neate muistelee.

Huiman lennon katkaisi yrityskauppa. Kun ylimmän johdon ja sisäisen tarkastuksen näkemykset tarkastuksen roolista ja mahdollisuuksista olivat kaukana toisistaan, Neaten ratkaisu oli hakeutua muualle töihin. Hänelle vastuut ovat selvät: ylin johto vastaa viime kädessä organisaation hyvästä hallinnosta, eettisistä arvoista ja toimintatavoista.

– Hyvä testi organisaation todellisista arvoista on se, mitä johto tekee, jos talon parhaan ja huipputuloksia tekevän myyjän toiminta paljastuu epäeettiseksi. Joutuuko hän lähtemään vai saako jatkaa?

Neate vastaa itse.

– Valitettavan usein raha ratkaisee ja myyjä saa jatkaa.

Ohjenuora sisäiselle tarkastajalle

Mitä sisäinen tarkastus voisi tehdä tämän tai Panaman kaltaisten tapausten ehkäisemiseksi?

Neate uskoo, että vahva, riippumaton ja ennakoiva sisäinen tarkastus voi tuoda lisäarvoa ja auttaa sekä julkisen että yksityisen sektorin organisaatioita onnistumaan. Riittää siis, että vastaa ammatin yleisiin haasteisiin ja hyödyntää mahdollisuudet.

– Menneisyyteen jääminen ja muutoksen vastustaminen ovat kuolemaksi. Sisäisen tarkastuksen pitää katsoa tulevaisuuteen ja auttaa organisaatiota saavuttamaan tavoitteensa. Olla läsnä päätöksenteon hetkellä, ei vasta sen jälkeen. Ole vahva, ole oma itsesi, haasta. Olet riippumaton ja hyvässä asemassa. Puolusta sitä, mitä pidät oikeana. Myös silloin, kun muut eivät haluaisi kuunnella. Ole uskollinen itsellesi.

Toimintaympäristö muuttunut rajusti

Sisäisen tarkastuksen toimintaympäristön muutos on viime vuosina ollut raju, ja Neate arvioi vauhdin vain kiihtyvän.

– Elämme valtavan muutosprosessin keskellä. Julkisen sektorin suurimmat haasteet ovat tehokkuus ja muutos. Yhteisten varojen viisas ja tehokas käyttö on kyettävä myös todistamaan.

Muutospaineet tulevat sekä organisaation sisäältä että ulkoa, ja lähteet ovat moninaiset.

– Ilmastonmuutos, globalisaatio, sosiaalinen media, kyberturvallisuus, lainsäädäntöympäristön komplisoituminen, Neate luettelee.

Hänen mukaansa digitalisaatio taas on kaikkien mahdollisuus.

– Terrorismin uhka kasvaa maailmassa ja Euroopassa. Pakolaisiin ja turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä ja ongelmia riittää ratkaistavaksi. Maailmatalouden tasapaino muuttuu. Kiinasta on tullut johtava talousmahti ja Intia tulee perässä, mutta suurin osa Euroopasta kärsii ja kompuroi taantumasta toiseen. Ja lisäksi on Brexit. Kukaan ei todella tiedä, mihin Iso-Britannian ero Euroopan unionista johtaisi, Melvyn Neate, muistuttaa. □

Melvyn Neatella on yksinkertainen ohjenuora sisäisen tarkastuksen ammattilaisille. – Ole uskollinen itsellesi, haasta. Puolusta sitä, mitä pidät oikeana.

Uudet tuulet puhaltavat tarkastaja-järjestöjen yhteistyössä

Sisäiset Tarkastajat ry ja Suomen Tilintarkastajat ry syventävät järjestöjen välistä yhteistyötä. Äskettäin solmitulla sopimuksella yhdistykset pyrkivät yhteisvoimin kehittämään hallinto- ja ohjauskäytäntöjä ja vahvistamaan luottamusta taloudelliseen raportointiin.

TEKSTI / TARJA SVIILI KUVAT / JARI HÄRKÖNEN

Uudet tuulet puhaltavat tilintarkastajien ja sisäisten tarkastajien välisessä yhteistyössä, joka käynnistyi vuonna 1974 Tilintarkastus-lehden kustantamisen merkeissä. Balanssi – Raportointi & Hyvä hallinto -lehteä ja Balanssi Online -palvelua julkaiseva Kustannus Oy Tase-Balans siirtyi huhtikuussa tehdyssä osakekaupassa kokonaisuudessaan Suomen Tilintarkastajat ry:n omistukseen, kun Sisäiset Tarkastajat ry luopui osuudestaan kustannusyhtiössä. Järjestöjen yhteistyö ei kuitenkaan ole hiipumassa – päinvastoin.

Uusi sopimus tiivistää yhteistyötä

– Tämä on pikemminkin uusi startti. Olemme tiivistäneet yhteistyötämme allekirjoittamalla Suomen Tilintarkastajat ry:n kanssa yhteistyösopimuksen,

jolla pyrimme yhdessä ylläpitämään luottamusta yritysten taloudelliseen raportointiin ja kehittämään hallinto- ja ohjauskäytäntöjä, kertoo puheenjohtaja **Kari Storckovius** Sisäiset Tarkastajat ry:stä.

Hänen mukaansa myös yhteistyö Balanssin ja lukijoita kiinnostavan amatillisen sisällön kehittämisessä jatkuu edelleen tiiviinä.

Alan globaalit kattojärjestöt IIA Global ja IFAC ovat tunnistanee yhtäläiset tavoitteet jo vuonna 2013 sopimalla keskinäisestä yhteistyöstä, joka mahdollistaa kokemusten ja osaamisen jakamisen mm. hyvän hallintotavan, riskienhallinnan sekä ohjauksen ja sisäisen valvonnan saralla.

Eija Niemi-Nikkola uskoo, että järjestöyhteistyön tiivistäminen edistää myös taloudellisen raportoinnin ja hyvän hallinnon käytäntöjä yrityksissä.

Tavoitteena edistää alan parhaita käytäntöjä

Kari Storckoviuksen mukaan sopimus myös edesauttaa molempien yhdistysten tavoitteiden toteutumista yhteisesti merkittäviksi tunnistetuissa asioissa.

– Tarkastaja-ammattikuntien yhteistyön tiivistäminen edistää paitsi yhdistysten jäsenistön välistä vuoropuhelua myös taloudellisen raportoinnin ja hyvää hallintotapaa koskevien parhaiden käytäntöjen hyödyntämistä suomalaisissa yrityksissä ja yhteisöissä, korostaa Suomen Tilintarkastajat ry:n puheenjohtaja **Eija Niemi-Nikkola**.

Storckovius toteaa, että tarkastajien riippumattomat arviot ja suositukset parantavat organisaatioiden riskienhallintaa sekä ohjausta ja valvontaa.

– Tämä edistää myös avoimuutta resurssien käytöstä ja tavoitteiden saavuttamista, hän uskoo.

Myönteistä palautetta ensimmäisestä yhteistilaisuudesta

Yhdistysten yhteisessä vuosisuunnitelmassa tärkeimmiksi yhteistyömuodoiksi on nimetty osaamisen kehittäminen, ammatillinen verkostoituminen, edunvalvonta- ja sidosryhmäyhteistyö sekä tarkastusammattien tunnettuuden lisääminen.

Uusimuotoinen yhteistyö käynnistyi toukokuussa Helsingissä järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, jossa tilintarkastajat ja sisäiset tarkastajat debatoivat vilkkaasti uudistuvasta tilintarkastussääntelystä ja kehittyvistä tarkastusvaliokuntaa koskevista käytännöistä.

– Läsnaolijat antoivat kiitosta yhteistilaisuuden mahdollistamasta dialogista, joten tästä on hyvä jatkaa yhdistysten välisen yhteistyön kehittämistä ja syventämistä, iloitsevat Eija Niemi-Nikkola ja Kari Storckovius. □

– Tarkastajien riippumattomat arviot ja suositukset parantavat organisaatioiden riskienhallintaa ja ohjausta, toteaa Kari Storckovius.

JANI HEIKKALA SISÄISET TARKASTAJAT RY:N UUDEKSI TOIMINNANJOHTAJAKSI

KTM, CIA **Jani Heikkala** on nimitetty Sisäiset Tarkastajat ry:n uudeksi toiminnanjohtajaksi 26.5.2016 alkaen. Heikkala seuraa tehtävässään eläkkeelle ensi syksynä siirtyvää toiminnanjohtaja Matti Mikolaa, joka on luotsannut yhdistystä vuodesta 1996 alkaen. Heikkala siirtyy IIA:n toiminnanjohtajaksi Evli Pankki Oyj:stä, jossa hän on toiminut sisäisen tarkastuksen johtajana ja yksityispankkiirina.

Kohti reaaliaikaista kirjanpitoa

Taloushallinnon automatisoinnissa ratkaisevaa on saada kaikki isot tietovirrat kulkemaan rakenteellisessa digitaalisessa muodossa. Reaaliaikainen kirjanpito yhdistettynä muihin tietovirtoihin tuo arvokasta tietoa, jonka avulla toimintaa voidaan ohjata ja optimoida.

ANDERS TALLBERG

Tarkasteltaessa taloushallinnon digitalisointia (eli tietotekniikkaa) ja kirjanpitoa on hyvä erottaa käsitteet selkeästi toisistaan, ja miettiä niiden keskinäisiä suhteita. Kirjanpidon osalta sen voi tehdä kolmen kärjistyksen kautta: kirjanpitoa ei ole olemassa, kirjanpitoa ei voi kehittää, mutta ilman kirjanpitoa ei ole elämää!

Kirjanpitoa ei ole olemassa

Vähän kärjistäen: Hyvin toteutetussa ja nykyaikaisessa taloushallinnon tietojärjestelmässä kirjanpitoa ei oikeastaan enää ole olemassa – ja sikäli kun sitä vielä on, niin se on täysin marginaalista. Liiketoiminnan ja taloushallinnon prosesseja tukevan ja tapahtumakäsittelyä suorittavan tietojärjestelmän pitäisi pystyä tuottamaan tarvittavat kirjanpitoaineistot pakollisena sivutuotteena, täysin automaattisesti.

Tietyt kirjanpitoon perustuvat raportit kuten esimerkiksi tilinpäätös, vaativat jonkun verran harkintaa ja valintojen tekemistä, mutta jos kirjanpitoa vielä ”tehdään”, on kyseessä tietojärjestelmän suunnittelussa tai toteutuksessa tapahtuneen virheen seurausten kärsiminen. Tämä kärjistys pätee tätä kirjoittaessa toki enemmän suur yritysten integroituihin järjestelmiin kuin pienten yritysten käyttämiin tilitoimistoihin, mutta kehityksen suunta on hyvin selvä.

Kirjanpitoa ei voi kehittää

Kirjanpidon erillinen tietotekninen kehittäminen ei ole järkevää, koska järkevästi toteutetussa taloushallinnon tietojärjestelmässä kirjanpito syntyy lii-

ketoiminnan prosessien sivutuotteena. Yritysten liiketoimintaa ja prosesseja kehitetään ja automatisoidaan tietojärjestelmien avulla, ja kirjanpitoa syntyy tämän seurauksena.

Kirjanpitojärjestelmien tutkimus on ollut olemassa laskentatoimen akateemisen tutkimuksen ja opetuksen alalajina (AIS, Accounting Information Systems) viimeiset neljäkymmentä vuotta, mutta surullista kyllä, se ei koskaan ole tuottanut mitään sellaisia tuloksia tai keksintöjä, jotka olisivat millään tavalla vaikuttaneet taloushallinnon tietojärjestelmiin käytännön tasolla. Kirjanpidon tekniset toteutukset muuttuvat ja kehittyvät tietotekniikan yleisen kehityksen seurauksena.

Ilman kirjanpitoa ei ole elämää

Siis liike-elämää. Tämä ilmenee selkeästi, mutta pienen mutkan kautta, kirjanpitolain määräyksistä kirjanpitolovelvollisuudesta. Oikeushenkilö on aina kirjanpitolovelvollinen, koska sen koko olemus ja olemassaolo on pitkälti vain sen kirjattujen liiketapahtumien (ja sopimussuhteiden) summa. Luonnollinen henkilö on kirjanpitolovelvollinen harjoittamastaan liike- tai ammattitoiminnasta, joka tätä kautta muodostaa erikseen tarkasteltavissa olevan kokonaisuuden.

Liiketoiminnan nopeutuessa tietoteknisen kehityksen myötä ja muuttuessa monimutkaisemmaksi ja järjestelyiltään monimuotoisimmaksi korostuu tämä kirjanpidon perustettava – erillään pito – entisestään. Sekä ulkoisessa että sisäisessä laskennassa luotettavan kirjanpidon olemassaolo viime kädessä asettaa rajat sille, mil-

→

lä jaolla liiketoimintaa voi tarkastella ja ohjata – sekä ajallisesti että hallinnollisesti.

Tiedon luonne muuttuu

Jos haluaa miettiä kirjanpidon digitalisointia, on asiaa syytä lähestyä tietojärjestelmien näkökulmasta. Ennen kun puhutaan järjestelmien kehityksestä, on syytä miettiä miten niiden käsittelemä tieto nykyisin käyttäytyy. Se voidaan taas tehdä kolmen kärjistyksen kautta: tieto on sosiaalista, tieto on radioaktiivista, ja tieto ei ole rahaa – päinvastoin!

Tieto on sosiaalista

Tietojärjestelmien hyödyntämisessä selvänä trendinä on ollut, että yksittäisten tiedonjyvien yhdistäminen niiden eritasoiisiin asiayhteyksiin luo yllättävänkin paljon arvoa. Sekä ns. esineiden Internetissä (IoT, Internet of Things) että sosiaalisen median eri muodoissa niin yksittäisen mittauksen, klikkauksen tai tykkäyksen arvo nousee esiin vasta silloin, kun se yhdistetään suureen määrään muita, minkä seurauksena löydetään uusia yhteyksiä eri asioiden ja ilmiöiden välillä.

Tällaiset yhteydet saattavat olla nopeasti muuttuvia, jolloin niiden kaupallinen hyödyntäminen myös edellyttää vikkelyyttä. Sekä tuotteiden että palvelujen kehittämisessä korostuvat alustat, pilvet ja ekosysteemit, koska arvoa luodaan sillä, että yksittäisen tuotteen tai palvelun toteutukseen integroidaan tietoa ja älyä sen takana olevasta yhteisöstä tai verkostosta hyödyntäen tiedon sosiaalinen, seuraa kaipaava luonne. Porter ja Heppelmann (2014 ja 2015) ovat lukemisen arvoisia.

Tieto on radioaktiivista

Edellä mainitun seurauksena ajankoh- taisen tiedon arvo korostuu. Mitä tuoreempi tieto sitä arvokkaampi se on – edellyttäen, että se saadaan hyödynnettyä, asiayhteydessään. Kuten radioaktiivisilla aineilla on eri tiedon lajeilla hyvin erilaisia puolittumisaikoja. Joi-

denkin teho tai arvo laskee puoleen sekunneissa, joidenkin minuuteissa tai tunneissa, tai vielä hitaammin.

Mutta poikkeuksetta liiketoiminnalle relevantti tieto ei parane mari- noimalla tai tynnyreissä kypsyttämäl- lä. Jokainen turha viive sen hyödyntä- misessä on tasoituksen antamista kil- pailijalle.

Tieto ei ole rahaa – päinvastoin

Liiketoimintaa harjoittavan yrityksen kannalta potentiaalisesti kaikkein arvokkain tieto on sellainen, johon kil- pailijoilla ei ole yhtä helppo pääsyä; sellainen, joka auttaa mahdollisim- man tehokkaasti tekemään liiketoi- mintaa ohjaavia ja optimoivia päätök- siä. Ja sellainen, joka on mahdollisim- man laajasti ja mielekkäästi yhdistettä- vissä muihin tietoihin.

Laskentatieto eli rahamääräinen ta- loudellinen tieto yrityksen liiketoimin- nan prosesseista ja tapahtumista muo- dostaa potentiaalisesti kaikkein arvok- kainta tietoa. Ei pelkästään sellaisenaan vaan myös, ja ehkä ennen kaikkea, mui- den tietovirtojen arvon vivuttajana. Yri- tys, joka jättää tämän mahdollisuuden käyttämättä, ei toimi tehokkaasti. Ra- hamuotoinen tieto on aatelisluokan tietoa.

Tietojärjestelmien tekniikka muuttuu

Liiketoimintaan liittyvät nykyaikai- set tietojärjestelmät kuten taloushal- linnon tietojärjestelmät rakennetaan vastaamaan tällä tavalla käyttäytyvän tiedon käsittelyn tarpeita. Ne tietysti toteutetaan nykytekniikan mahdollis- tamin ratkaisuin, mikä tällä hetkellä tarkoittaa virtualisoituja ja usein pit- källe erikoistuneita ns. pilvipalveluja, joissa järjestelmät on hajautettu ver- kossa toimiville ulkopuolisille palve- limille.

Käyttöliittymät suunnitellaan mah- dollisimman joustaviksi, ajasta ja pai- kasta riippumattomiksi siten, että ne toimivat mobiilisovellusten kautta.

Tällaisten järjestelmien ominaispiir- teitä voi tarkastella kahden asiayhtey- destään lainatun tilinpäätösperiaatteen kautta: Sisältöpainotteisuus ja olennai- suus.

Sisältöpainotteisuus

Kun tietojärjestelmät virtualisoidaan eli toteutetaan pilvipalveluteknologi- aan tukeutuen, tarkoittaa se, että ne lähtökohtaisesti hyödyntävät laajaa verkkoon perustuvaa infrastruktuuria ja ekosysteemiä. Sama pätee, kun tar- kastellaan mobiilisovelluksia. Niiden käyttötarkoitus voi olla hyvinkin ka- pea ja erikoistunut, koska niitä ei ole ajateltu yleisratkaisuiksi vaan raken- nuspalikoiksi.

Tämän yhtenä seurauksena tie- dostomuodoilla ja niihin liittyvillä standardeilla itse asiassa on vähem- män merkitystä kun aikaisemmin. Kunhan tieto on jossain järkevässä ja avoimesti dokumentoidussa ra- kenteellisessa muodossa – ei siis pa- perina tai skannattuna kuvana tms. vaan määriteltynä tiedostokenttinä – löytyy yleensä valmiita työkaluja, jot- ka muuntavat sen tarvittavaan muo- toon, tai työkaluja voidaan tarvittaes- sa helposti tehdä.

Kehitys näkyy selkeästi tietokanta- puolella, jossa joustavat, mutta raken- teelliset tietuemääritelmät (esim. JSON, erilaiset NoSQL-ratkaisut) ovat hyvää vauhtia syrjäyttämässä jäykästi määri- tellyt SQL ja XML-pohjaiset ratkaisut. Järjestelmien väliset yhteyskäytännöt ovat muuttumassa samaan suuntaan.

Olennaisuus

Rakennettaessa sovelluksia ja järjes- telmiä sen oletuksen varassa, että ne toimivat pilvipalveluina osana laajaa joukkoa muita sovelluksia – tai niihin liitettyinä – voidaan työnjakoa ratkai- sevasti tehostaa, kun jokainen sovellus voi keskittyä yhteen sille olennaiseen asiaan. Esimerkiksi kaikki verkkokau- pat eivät tarvitse omaa maksujärjestel- mää vaan ne voivat käyttää jo olemas- sa olevia.

Eri toiminnollisuuksia, joita aikai- semmin kehitettiin osana isompaa jär- jestelmää, voidaan nyt kehittää nope- ammin ja tehokkaammin erikseen, ja hyödyntää laajemmin. Toisaalta tämä tarkoittaa myös, että viiveitä ja tehot- tomuuksia, joita aikaisemmin on jou- tunut hyväksymään isojen järjestelmi- en piirteinä, ei enää ole pakko sietää.

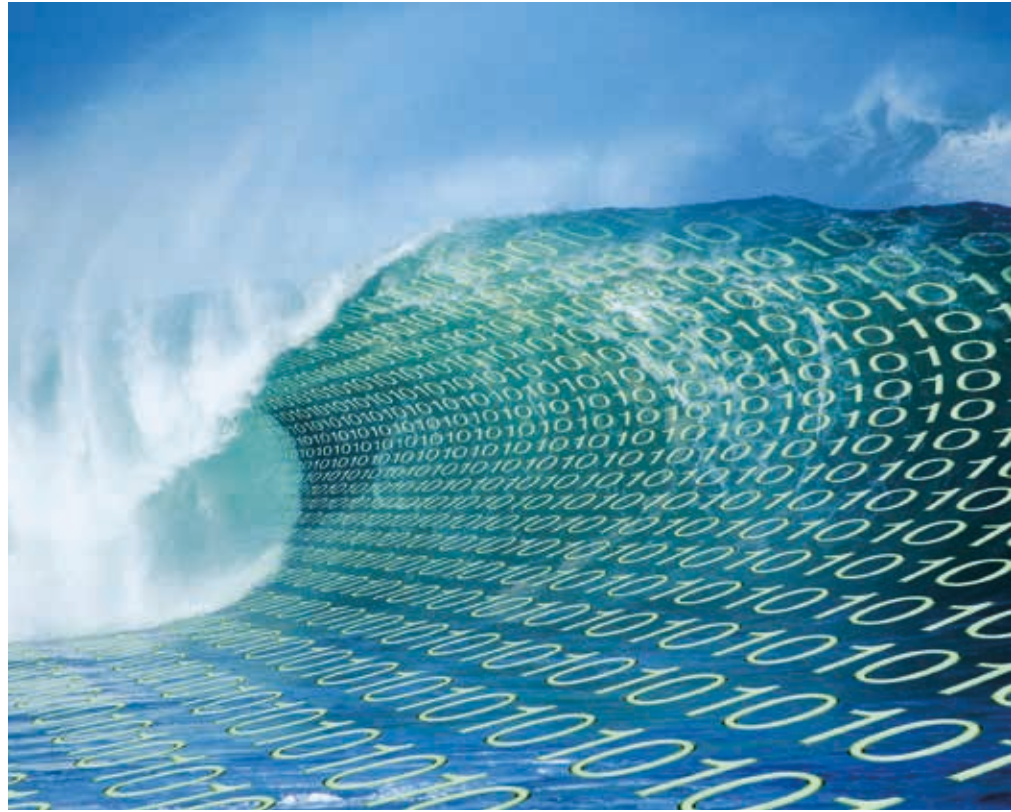
Jos pankkien järjestelmät eivät kyke- ne välittämään maksuja reaaliaikaises- ti toisilleen, voi reaaliaikaisen rahanvä- lityksen hankkia siihen erikoistuneelta Fintech-toimijalta, jonka näkökulmas- ta tämä on se olennainen asia.

Kansallisten ratkaisujen oltava avoimia ja joustavia

Taloushallinnon tietojärjestelmät ovat tietoteknisiä sovelluksia siinä missä muutkin niiden kehityksen seurattessa tietotekniikan kehitystä. Taloushallin- non tietojärjestelmät siirtyvät pilvipal- velujen ja mobiilisovellusten ympäris- töön muiden joukossa, mikä avaa uusia mahdollisuuksia.

Kuten TEM:in selvityksessä PK-yri- tysten taloushallinnon digitalisoinnis- ta (TEM 65/2015) todettiin, on talous- hallinnon automatisoinnissa ensisijai- sesti ratkaisevan tärkeää saada kaikki isot tietovirrrat kulkemaan rakenteel- lisessa digitaalisessa muodossa, jol- loin niitä voidaan paitsi automatisoi- da myös tarpeen mukaan nopeuttaa lä- hes reaaliaikaisiksi. Keskeisiin roolei- hin nousevat toisaalta verkkolaskut ja niihin linkittyvät toimitusketjun muut asiakirjat, sekä toisaalta kohdistus- ja tiliointitietojen välitys ja ns. digitaali- set kuitit ja tositteet, joihin kansallinen TALTIO-projekti liittyy.

Tärkeää on myös se, että ratkaisuis- ta tehdään avoimia ja joustavia, jotta ne pärjäävät ympäristössä, jossa tiedosto- muodot muuttuvat ja pilvi- sekä mobii- lisovelluksina toteutetut järjestelmät elävät ja kehittyvät pala ja palikka ker- rallaan. Suomen kokoinen ja kaltainen talous ei voi toimia täysin kansallisten ratkaisujen ja tiedostomuotojen varas- sa, minkä vuoksi on varmistettava, että

pärjäämme hyvin erilaisten muuttuvi- en standardien ja esimerkiksi tiedosto- muotojen maailmassa.

Reaaliaikainen kirjanpito liiketoiminnan ohjaajana ja optimoijana

Automatisoitaessa taloushallinnon isot tietovirrrat reaaliaikaisesti toimi- viksi väistyvät niiden muodostamat rajoitteet liiketoimintamalleille ja -prosesseille. Toimitusketjujen rahoi- tus voidaan erottaa maksujen välityk- sestä, jos maksuaikoja ei enää tarvita puskureina. Maksuehto ”1 sekunti net- to” tai käytännössä ”automatic online payment on delivery” saattaa joissakin tapauksissa olla hyvin luonteva ratkai- su luottokelpoistenkin osapuolten vä- lisessä kaupassa.

Tapahtumakustannusten laskiessa automatisoinnin myötä läpi koko ket- jun ja viiveiden poistuessa suuret mää- rät pieniäkin liiketoimia saattavat toi- mia hyvin ansainta- ja palvelulogiik- kansa puolesta. Työnjako, erikoistu-

minen ja resurssien käyttöasteen opti- mointi voi muuttua ja kohentua kan- santaloudenkin mittakaavassa.

Ja kun tämä kaikki etenee, avautu- vat mahdollisuudet hyödyntää reaali- aikaisesti syntyvää kirjanpitoa ja las- kentatietoa reaaliaikaisesti liiketoi- minnan prosesseissa ja johtamisessa. Kirjanpitoa on totuttu pitämään vält- tämättömänä pahana, hallinnollisena taakkana, joka on kannettava pakol- listen tilinpäätösten ja veroilmoitus- ten aikaansaamiseksi ja tarkastamisek- si jälkikäteen.

Mutta kirjanpidolla – reaaliaikai- sella sellaisella – on muitakin piir- teitä. Yksinäänkin, mutta varsinkin yhdistettynä muihin tietovirtoihin, se tuo kullan arvoista sisäistä ja tarkas- tettavissa olevaa tietoa, jonka avulla voidaan ohjata ja optimoida liiketoi- mintaa. Tämän täysimittainen hyö- dyntäminen edellyttää, että tieto tuo- tetaan ja saadaan käyttöön yhtä nope- asti kuin muukin sosiaalinen ja radio- aktiivinen tieto, eli heti.

→

MITEN DIGITALISAATIO VAIKUTTAA TILINTARKASTUKSEEN?

Kirjanpidon digitalisoituessa manuaaliset tai jälkikäteiset tarkastustoimet automatisoituvat ja kumppanuus- ja sopimussuhteet reagoivat muutoksiin reaaliajassa, mikä luo tarvetta uusille reaaliaikaisille varmennuspalveluille.

Tietotekniikan kehitys vaikuttaa tilintarkastukseen kahta kautta: Tarkastettavaa tietoa käsittelevät järjestelmät muuttuvat ja tarkastuksessa käytettävät järjestelmät kehittyvät. Suurin vaikutus tulee kuitenkin näiden kahden tekijän yhteisvaikutuksesta.

Aineistotarkastuksen automatisointi välttämätöntä

Suurempien yritysten ja tilitoimistojen taloushallinnon järjestelmiin on ollut jo pidempään mahdollista avata kauden aikaista aineistotarkastusta varten yhdyskäytäviä ja liityntöjä tilintarkastajien tarkastusohjelmistoihin. Tätä mahdollisuutta on käytetty hieman vaihtelevasti. Lienee selvää, että jatkossa kauden aikaista aineistotarkastusta (ja siihen perustuvaa kehittyntä analyttistä tarkastusta) on paitsi tehtävä niin myös automatisoitava mahdollisimman pitkälle jo kustannuspaineiden takia.

Enää ei ole varaa tehdä manuaalisesti tai jälkikäteen mitään sellaisia tarkastustoimenpiteitä, jotka voidaan automatisoida tai suorittaa lähes tai täysin reaaliaikaisesti, kun kirjanpitoa ei enää tehdä vaan sitä syntyy reaaliaikaisesti.

Kumppanuus- ja sopimussuhteet reagoivat reaaliajassa

Kehitettäessä kirjausketjua koskevia sääntöjä kirjanpitolain uudistuk-

sen yhteydessä tunnustettiin samalla se tosiasia, että kirjanpidosta johdetaan muitakin virallisia raportteja kuin pelkästään tilinpäätös, koska kirjanpito on säänneltyä, ja sitä voidaan tarkastaa. Samasta syystä kirjanpidosta johdettujen raporttien varaan rakennetaan myös voitonjakosopimuksia ja muita eri osapuolten välisiä sopimuksia, joihin liittyy rahamääräisiä mittauksia – yhtenä esimerkkinä rahoitus-sopimuksiin liittyvät ns. kovenantit.

Kirjanpidon digitalisoituessa ja muuttuessa reaaliaikaiseksi näistä sopimuksista voidaan myös tehdä nopeammin tai reaaliajassa reagoivia. Reaaliaikaisen kirjanpidon varaan voidaan myös rakentaa nykyistä paljon laajempi kirjo erilaisia nopeasti syntyviä ja muuttuvia kumppanuus- ja sopimussuhteita.

Tässä yhteydessä syntyy melko varmasti tarvetta myös lähes reaaliaikaisille eri tason varmuutta antaville varmennuspalveluille, jotta voidaan esimerkiksi solmia tuottoja ja kuluja eri osapuolten välillä luotettavasti ja reaaliaikaisesti jakavia yhteistyösopimuksia. Tällaisille palveluille, jotka lähtökohtaisesti sopivat hyvin ISA-standardien ja sääntelyn tilintarkastajille entistä tarkemmin rajaamalle toimeksiantojen pelikentälle, saattaa tulevaisuudessa löytyä merkittävää kysyntää.

Jos esimerkiksi rahoitussopimuksen korkomarginaalin alennuksen kovenanttiehtona on vaikka kuukausittain, viikoittain tai jopa päivittäin toi-

mitettava XBRL-muotoinen välitilinpäätös, voi siihen liittyvällä rajoitet-
tua varmuutta antavalla reaaliaikaisella tarkastuksella olla huomattavaa arvoa.

Avainasiana reaaliaikainen kirjausketju

Jotta kauden aikaisilla automatisoituilla ja reaaliaikaisilla tarkastustoimenpiteillä olisi arvoa, edellyttää se taloushallinnon järjestelmien toteuttamista siten, että kirjausketjun pitävyyttä voidaan myös varmistaa automaattisesti ja reaaliaikaisesti. Taloushallinto, jossa kirjausketju ei toimi, on hankalasti tai ei ollenkaan tarkastettavissa. Reaaliaikainen tarkastus edellyttää reaaliaikaista kirjausketjua.

Taloushallintojärjestelmien käsittelemän kaiken tiedon ollessa digitaalista, reaaliaikaista ja rakenteellisessa muodossa ei ole mitään estettä sille, että tilintarkastajan tarkastusjärjestelmä on jatkuvasti ja reaaliaikaisesti perillä siitä, mihin kaikkiin raportteihin (ja mitä kautta!) joka ikisen liiketapah-
tuman kirjaus on vaikuttanut. Ja että tarkastusjärjestelmä on myös toiseen suuntaan täsmällisesti perillä, mihin kirjauksiin, tosittesiin ja liiketapah-
tumiin kaikki annetut raportit perustuvat.

Tässä yhteydessä on syytä korostaa, että tämä nimenomaan koskee myös tositteita, jotka ovat digitaalisessa ja rakenteellisessa muodossa sekä itse raportteja.

Reaaliaikaisen kirjausketjun ja tarkastuksen toteuttaminen ei varsinaisesti edes maksa paljon, mikäli kirjanpito on täysin digitaalista. Tällöin voidaan jo puhua järkevästä alustasta tilintarkastukselle. Täytyy vaan odottaa, että taloushallinnon ohjelmistot päivittyvät uusia mahdollisuuksia hyödyntäen ja toivoo, että siinä yhteydessä myös tilintarkastus ottaa automaation hyödyistä kaiken mahdollisen irti!

Pitkällä aikavälillä saattaa olla vielä tärkeämpää, että reaaliaikainen kirjanpito mahdollistaa joustavan ja reaaliaikaisen erillään pidon siten, että liiketoimia voidaan kokeilla joustavasti ja tehdä eri tavoin järjestettyinä – sisäisesti, kumppanuuksina muiden toimijoiden kanssa, verkostoina.

Uusia mahdollisuuksia

Yritysstrategiaa käsittelevässä kirjallisuudessa tällä hetkellä muodissa oleva Fail Fast - Scale Quick -ajatusmalli, jossa liikeideoita ja niiden versioita kokeillaan ja kehitetään jatkuvasti, vaatii toimiakseen myös sitä tukevan nopean kirjanpidon – varsinkin toimittaisa yhteistyössä kumppanien kanssa. Vaikka kirjanpitoa ei olekaan olemassa eikä sitä voi kehittää erillisenä, saattaa se reaaliaikaisena mahdollistaa uusia (liike-) elämän muotoja.

Kirjanpitolain menetelmäpykälät eivät enää vuodenvaihteesta lähtien muodosta minkäänlaista paikallista estettä järjestelmien ja prosessien kehittämiseksi. Kirjanpito ei enää millään tavalla rajoita taloushallinnon digitalisointia, kunhan terveellä järjellä varmistetaan, että kirjanpitotietojen sisältö ja asiayhteydet (kirjausketju) säilyvät läpi käsittelyn ja arkistoinnin. □

Taustalukemista

Porter, Michael E., ja James E. Heppelmann (2014): How Smart, Connected Products are Transforming Competition. Harvard Business Review 11/2014.

Porter, Michael E., ja James E. Heppelmann (2015): How Smart, Connected Products are Transforming Companies. Harvard Business Review 10/2015.

Tallberg, Anders (2015): Pk-yrityksen taloushallinnon digitalisointi. TEM raportteja 65/2015.

Senior Fellow **Anders Tallberg** Hanken & SSE Executive Education -yksiköstä on aiemmin toiminut laskentatoimen professorina ja laskentatoimen laitoksen johtajana Hankenilla. Hän on kirjanpitolautakunnan varapuheenjohtaja ja tilintarkastuslautakunnan jäsen.

UUDET JULKAISUT IFRS-STANDARDEISTA

IFRS-STANDARDIT 2016

Teos sisältää 1.1.2016 tai sen jälkeen alkaneella tilikaudella noudatettavien standardien ja tulkintojen sitovat osuudet suomenkielisenä käännöksenä.

Hinta 135 € + alv.

Myös sähköisenä julkaisuna!

IFRS 16 VUOKRASOPIMUKSET

Suomenkielinen versio tulevasta IFRS 16 Leases -standardista. Pehdy standardiin helposti jo ennen sen käyttöönottoa.

Hinta 65 € + alv.

Myös sähköisenä julkaisuna!

**LISÄTIEDOT JA TILAUKSET:
STAKATEMIA.FI/JULKAISUT**

Vallankumous taloushallinnossa

TALTIO-hanke vie taloushallinnon aidosti digiaikaan. – Kyse on suurimmasta uudistuksesta toimialalla useaan vuosikymmeneen, sanoo Taloushallintoliiton puheenjohtaja Vuokko Mäkinen.

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / JARI HÄRKÖNEN

Vuokko Mäkistä voi hyvällä syyllä kutsua digitaalisen taloushallinnon pioneeriksi. Sähköiset järjestelmät tulivat hänelle ensimmäisen kerran tutuiksi 1970-luvun lopulla, kun niitä alettiin ottaa käyttöön pankeissa.

Verkkolaskun käyttöönotto epäonnistui

– Iso muutos tapahtui 1980-luvulla, kun pankkien tiliotteet ja maksatukset

muuttuivat koneellisiksi. Silloin alettiin aidosti saada sähköisessä muodossa rakenteista aineistoa, jota voitiin jätostaa suoraan kirjanpitoon, Mäkinen sanoo.

1990-luvun alkupuolelta lähtien hän on seurannut toimialansa digitaalista kehitystä tilitoimistoyrittäjän näkökulmasta. Viimeisin iso muutos on ollut verkkolaskutuksen tulo 2000-luvun alussa.

– Verkkolaskun käyttöönotto kuitenkin epäonnistui, ja kärsimme siitä edelleen. Olemme edelleen kaukana di-

gitalisaation todellisesta hyödyntämisestä taloushallinnossa.

Arvokas tieto hyötykäyttöön

Mäkisen mielestä suurin puute on, että yhä edelleen suuri osa verkkolaskujen ja ostokuittien sisältämästä tiedosta jää hyödyntämättä. Etenkin pk-yritysten taloushallinnon järjestelmät perustuvat pitkälti vain lakimääraisten tietojen tuottamiseen.

– Tässä suhteessa mikään ei ole muuttunut moneen vuosikymmeneen. Tositteesta viedään edelleen kirjan- →

– TALTIO-hanke vie taloushallinnon aidosti digiaikaan, sanoo Taloushallintoliiton puheenjohtaja Vuokko Mäkinen.

TALTIO-hanke

- TALTIO-hankkeessa luodaan yhtenäinen standardimuoto rakenteiselle taloustiedolle, jota ovat esimerkiksi tiliotteet, verkkolaskut ja sähköinen ostosten kuittitieto.

- Yhtenäisen standardin avulla voidaan rakentaa kattava ja pitkälle automatisoitu yritysten talouden seuranta ja raportointi.

- Samalla toteutetaan sähköisen rakenteisen arkistoinnin malli, jossa tositteelta ja laskulta vaadittavat tiedot viedään TALTIO:n mukaisina rakenteisina tapahtumina sähköiseen arkistoon.

- Taloushallintoliiton vetämässä hankkeessa on mukana parikymmentä organisaatiota, muun muassa auktorisoituja tilitoimistoja, taloushallinnon järjestelmätoimittajia ja viranomaisia.

- Maaliskuussa käynnistynyt hanke on määrä viedä päätökseen 31.10.2017.

pitoon vain tositenumero, päivämäärä, tilinumero ja euromäärä. Puhumme todella pienestä määrästä tietoa.

Asian korjaamiseksi on nyt käynnistetty TALTIO-hanke, jonka läpiviemisessä Mäkisellä on keskeinen rooli Taloushallintoliiton hallituksen puheenjohtajana. Hankkeen tavoitteena on saada taloushallinnon informaatio täysin rakenteiseksi ja digitaaliseksi.

– TALTIO-hanke vie taloushallinnon aidosti digiaikaan. Kyse on vieläkin suuremmasta uudistuksesta kuin mitä sähköiset tiliotteet tai verkkolaskut olivat aikanaan, Mäkinen vertailee.

Tukea arjen johtamiseen

Taloushallintoliiton vetämässä TALTIO-hankkeessa luodaan yhtenäinen standardimuoto rakenteiselle taloustiedolle, jota muun muassa tiliotteet, verkkolaskut ja sähköiset ostokuitit sisältävät.

– Esimerkiksi ostokuiteista löytyvät tuotetiedot ja -määrät ovat yritykselle tärkeää dataa, mutta tällä hetkellä tällaista tietoa ei käsitellä kirjanpitojärjestelmissä lainkaan.

Mäkisen mukaan rivitasoiset tiedot ostoista ja myynneistä antavat mahdollisuuden tehdä erilaisia analyysejä siitä, mitä yrityksen prosesseissa oikeasti tapahtuu. Erityisen tärkeää tämä olisi pk-yrityksille, joilla ei ole käytössään isojen yritysten käyttämiä tuotannon ohjausjärjestelmiä.

– Kun vaikkapa raaka-ainehankinnoista saadaan tarkempaa tietoa, yritys voi tehdä aivan eritasoista analyysiä tuotantoprosessinsa toimivuudesta. Rakenteellisen tiedon hyödyntäminen ja analysointi antaisivat hyvää tukea arjen johtamiseen.

Hankkeella laajat vaikutukset

Mäkisen mukaan TALTIO-hanke vaikuttaa noin miljoonan yrityksen ja yhteisön talouden hallintaan. Hankkeen merkityksestä kertoo, että se on osa liikenne- ja viestintäministeriön digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamiseen tähtäävää kärkihanketta.

– Automatisoinnilla luotu kustannustehokkuuden paraneminen lisää suomalaisten pk-yritysten kilpailukykyä ja tuo merkittävää säästöä sekä yrityksille että koko kansantaloudelle, Mäkinen huomauttaa.

Yritysten ja yhteisöjen ohella TALTIO-hankkeen tulokset tehostavat myös viranomaisten työtä esimerkiksi verotarkastusten tekemisessä.

Mäkisen mukaan maaliskuussa käynnistynyt hanke on herättänyt myös kansainvälistä kiinnostusta. TALTIO-tietuekuvaus perustuu globaaliin XBRL GL -taksonomiaan, joten hankkeessa kehitettävillä uusilla tietojärjestelmäratkaisuilla on myös hyvät vienninmahdollisuudet.

– Muun muassa Viro on hankkeesta kiinnostunut, samoin Taloushallintoliiton sisarorganisaatiot Ruotsissa ja Norjassa.

Taloushallinnon työnkuva muuttuu

TALTIO-hankkeessa tavoitellut uudistukset muuttavat taloushallinnon ammattilaisten työnkuvaa – Mäkisen mielestä selkeästi parempaan suuntaan.

– Taloushallinto siirtyy jatkossa historian kirjaamisesta tietojen analysointiin ja asiakkaiden tukemiseen. Pääsemme suoraan kiinni raakadataan, jonka joku on jo tallentanut järjestelmään.

Suurimpiin muutoksiin Mäkinen laskee manuaalisen tallennustyön vähenemisen.

Jokainen liiketapahtuma syntyy heti lähtöjärjestelmässä rakenteiseen muotoon ja siirtyy samassa muodossa suoraan vastaanottavan järjestelmän hyödynnettäväksi.

– Esimerkiksi ostokuitteja ei tarvitse enää erikseen skannata ja tallentaa tietoja järjestelmiin, mikä vähentää huomattavasti manuaalista työtä. Suuri osa tallennustyöstä häviää muutaman vuoden kuluessa, mutta kuka sitä ikävöisi?

Applikaatioita asiakkaan tarpeisiin

Vuokko Mäkinen sanoo, että tiedon standardirakenne ja tietovaraston yhtenäinen rajapinta mahdollistavat uusien innovatiivisten hyötysovellusten kehittämisen. Tämä antaa tilitoimistoille mahdollisuuden monipuolistaa palvelujaan.

– Tietovarastoihin kerääntyvä yksityiskohtainen standardimuotoinen tieto mahdollistaa monipuoliset kyselyt, raportoinnit ja analyysit. Voimme esimerkiksi kehittää asiakkaalle applikaatioita, joilla he voivat hakea helposti tarvitsemaansa tietoa.

Mäkinen huomauttaa, että taloushallinnon ammattilaiset tuntevat yritystoiminnan lainalaisuudet rahassa mitattuna.

– Jatkossa menemme eurojen taakse ja olemme entistä tiiviimmin tuke-massa yrityksiä, jotta niiden talous on entistä paremmassa kunnossa.

Vuokko Mäkinen sanoo, että muutokset herättävät aina myös huolta tulevasta. TALTIO-hankkeella on hänen

– Jatkossa taloushallinto siirtyy historian kirjaamisesta tietojen analysointiin ja asiakkaiden tukemiseen, Vuokko Mäkinen uskoo.

mukaansa kuitenkin taloushallintoalan laaja tuki. Kaikki odottavat uusia työkaluja, joiden avulla työtä voidaan tehdä entistä paremmin.

– Keskeistä on, että vetovastuu uudistuksista on nyt toimialalla itsellään. Tähän saakka digitalisaatiota ovat johtaneet tietojärjestelmäkehittäjät. Nyt olemme ottamassa kehityksen entistä enemmän omiin käsiimme yhteistyössä sidosryhmiemme kanssa.

Tilintarkastajan työ helpottuu

Vuokko Mäkinen sanoo, että TALTIO-hankkeen tuomat uudistukset helpottavat huomattavasti myös tilintarkastajien työtä. Standardoitu tiedostomuoto mahdollistaa esimerkiksi automatisoidun tilintarkastuksen, kun tiedot voidaan helposti jäljittää raportilta takaisin alkuperäisiin liiketapahtumiin.

– Mitä täydellisempää tieto on, sitä vähemmän tilintarkastajan tarvitsee esimerkiksi porautua yksittäisiin pdf-tositteisiin. Se helpottaa huomattavasti tilintarkastajan työtä.

Mäkisen mukaan standardimuotoista tietoa on myös entistä helpompaa siirtää tilintarkastajan käyttämiin sähköisiin tarkastustyökaluihin. Tämä vähentää konvertointiongelmia ja vähentää manuaalisen työn tarvetta. □

Akut latautuvat maatilalla

Vuokko Mäkinen perusti 1990-luvun lamavuosina taloushallintopalveluja tuottavan Hawcon Oy:n. Yrityksellä on nykyisin toimipisteet Espoossa ja Kotkassa, jossa vetovastuu on Vuokon tyttärellä **Henna Mäkisellä**. Taloushallintoliiton puheenjohtajana Vuokko Mäkinen on toiminut vuodesta 2014 lähtien.

Yrittäjän kiireisten päivien ja luottamustehtävien lomassa Mäkinen lataa akkujaan pienellä maatilallaan Loviisan Liljendalissa. Siellä hän hoitaa lampaita, kanoja ja hevosia. Kesäisin pellolla kasvaa luomukasviksia.

–Esimerkiksi TALTIO-hanke on pitkälti abstraktien innovaatioiden visualisointia muille ihmisille. Lisäksi hankkeen tulokset alkavat hahmottua vasta vuosien päästä. Maatilan työt ovat sikäli palkitsevia, että niissä omat aikaansaannoksensa näkee välittömästi. Kotieläimet on ruokittava aamuisin ja iltaisin.

Viikonloput Mäkisellä kuluvat maatilan muiden töiden parissa.

– Rakentaminen ja muu konkreettinen tekeminen vievät ajatukset taloushallinnon asioista kokonaan muualle. Maatila on erinomainen paikka kerätä voimia taas seuraavaa työviikkoa varten.

Digitalisaatio

haaste myös tilintarkastajille

Tilintarkastuksen ydintä on jatkossa TALTIO-standardin sisältämän datan ja erityisesti kirjausketjujen varmentaminen.

Tilintarkastajan tulee myös kyetä tarkastamaan suurempia datamääriä entistä tehokkaammin järjestelmätarkastuksen työkaluja hyödyntäen.

TUOMO AIRISNIEMI

Ensimmäinen kiveen kirjoitetun ihmisen nimi oli löydettyjen ja tulkittujen savi-
taulujen mukaan Kushim, joka oli osana hallinnollista taloudesta kertovaa tekstiä 3 400-3 000 vuotta ennen ajanlaskumme alkua. Onkin päätelty, että Kushim voi olla viranhaltijan nimi tai ammattinimike, mutta asiasisällön mukaan kyseessä voisi olla vaikka kirjanpitäjän nimi tai kirjanpitäjänimike - tuon ajan KLT.

Kirjanpitäjät arvossaan jo muinaisessa Egyptissä

Tilintarkastuksestakin on merkintöjä noin 3 000 vuotta eaa. Tilintarkastustehtävät ovat olleet hyvin yksinkertaisia laskutoimitusten varmistamisia. Egyptissä faaraoiden aikaan virheelli-

seen lopputulokseen päätyneet tilintarkastajat on tosin päässyt hengestään, joten ammattimme on ollut vastuullinen ja riskialtis silloinkin.

Kiveen kirjoitettu teksti oli hyvin arvokasta ja se kuvastanee myös kirjanpitäjän ammatin tärkeyttä ja arvoa, koska muinaisten valtioiden mahti perustui nimenomaan verojen keruuseen ja kirjanpitäjien osaaminen veronkannon laskennassa oli ydinsuorasta valtioiden menestymisen kannalta. Tuolloin olisi kannattanut olla kirjanpitäjä, mutta tänään tilanne voi olla toinen.

TALTIO-standardi vaikuttaa toimenkuviin ja tilintarkastukseen

Olemmeko nyt kirjanpitäjän ammatin elinkaaren loppusuoralla? Muutos tapahtuu maamme hallituksen

kin mukaan digiloikalla ja siinä mielessä ne ammatit, joissa digitalisaatiota pystytään tehokkaasti hyödyntämään, ovat uhanalaisia. Suomessa taloushallinnon dataa ajetaan TALTIO-standardin mukaiseen muotoon, ja keskeisenä moottorina hankkeessa ovat Taloushallintoliitto sekä TALTIO-hankkeeseen osallistuvat yhteistyökumppanit.

Tilintarkastuksen sisältö muuttuu, koska tarkastettava tietosisältö muuttuu. Oletettavasti ensimmäinen raha on ollut, Mesopotamian ajoilta 2 500 vuotta eaa, hopeasekeli, joka oli 8,33 grammaa hopeaa. Hammurabin laissa tätä rahayksikköä käytettiin erityisesti sanktioiden määräämiseen. Rahavarojen tarkistaminen oli tuolloin helppoa punnitse-menetelmällä. Nykyisten käsitteellisten rahavarojen tarkastami-

→

KUVA: Alamy

nen on haasteellisempaa, ja tuskinpa kukaan tilintarkastaja on käynyt pankkiholveissa tutkimassa, onko siellä loppujen lopuksi vastinetta tarkastuskohteiden tileillä ilmoitetuille saldoille.

Olemme siis meille annetun – toivottavasti jollakin tavalla varmennettavan datan varassa. Tilintarkastus on tilintarkastuskohteen taloudellisen aineiston varmentamista, mihin liittyy keskeisenä osana kirjausketjujen aukottomuuden varmentaminen ja taloudellista dataa sisältävien dokumenttien varmentaminen. Fyysisen omaisuuden olemassaolo on aina helpommin varmennettavissa kuten aikojen alussa oli hopearahojen määräkin.

Tämä kuvastaa tilintarkastajan työn sisällön muuttumista ja erityisesti nyt työn sisältö voi muuttua nopeasti. On mm. keskusteltu jopa käteisestä rahasta luopumisesta ja toisaalta käyttöömme ja tarkastuskohteeksi tulee TALTIO:ssa oleva standardimuotoinen data.

Standardimuotoisen tietovaraston hyödyntäminen

Tilintarkastuksen ydintä tulee jatkossa olemaan TALTIO:ssa olevan datan varmentaminen ja erityisesti kirjausketjujen varmentaminen – esimerkiksi ostajan kirjanpidossa olevan korttimaksuketjujen varmentaminen. Kuitenkin työtavat kaipaavat isoa remonttia, koska tilintarkastajien tulee pystyä järjestelmätarkastuksen työkaluja hyödyntäen tarkastamaan dataa tehokkaammin ja samalla myös määrällisesti enemmän.

Työkalut tulevat sisältämään analyttisiä menetelmiä, jotka auttavat meitä kokonaiskuvan ja kohtuullisen varmuuden muodostamisessa. Samalla myös luotettavuus lisääntyy, koska tehokkailla menetelmillä tilintarkastaja pystyy käsittelemään ja tarkastamaan enemmän aineistoa. Esimerkiksi katso-tunnisteiden avulla voisi toteuttaa TALTIO:n sisältämään tietoon pääsy, jolloin kunkin tilintarkastajan valtuutus varmistetaan katso-tunnistautumisella.

Kotimaassa TALTIO:sta on tulossa standardi, mutta toivottavasti myös XBRL Global Ledger saa aseman kansainvälisenä standardina, jota myös TALTIO edustaa. Tämä vahvistaisi TALTIO:n asemaa standardina.

TALTIO:sta tieto rouhitetaan tilintarkastustyökaluilla (ns. sovellustyökaluilla, APPSeilla) ja tilintarkastajan haluamin kriteerein analysoitavaksi. Tuleeko tilintarkastusassistentteista erikseen tiedon raakakäsittelijöitä vai hoitavatko hakukoneet tiedon tilintarkastettavaksi? Vai tuleeko tilintarkastajien, esimerkiksi yhdistyksemme, ottaa sovellustyökalut omiin käsiin?

Viimeisin vaihtoehto saattaa olla kannatettavin, koska silloin olemme riippumattomia ulkopuolisen toimijan meille antamasta tiedosta, minkä seurauksena toiminta ei sisällä ulkopuoliseen toimijaan liittyvää riskiä. Joskin sovellustoimittaja tulee joka

tapauksessa olemaan jokin IT-palvelujen tarjoaja, mikä edellyttää tilintarkastajien kouluttautumista digivalmiuteen.

Tilintarkastajat pitävät digitalisaatiota hyödyllisenä

Tähän haasteeseen olemme valmiit vastaamaan. Suomen Tilintarkastajat ry:n hallituksen perustama digityöryhmä aloitti työnsä joulukuussa 2015. Työryhmän pää tavoitteita ovat tietoisuuden lisääminen digitaalisuudesta ja jäsenistön kouluttaminen digivalmiuteen. Yhdistyksen tulevilla kesäpäivillä Vierumäellä tarjotaan käytännönläheisiä tapoja digitaalisen aineiston tarkastamiseen. Tavoitteena on myös käynnistää syventävää koulutusta kesäpäivien kokemuksen perusteella.

Osana yhdistyksen viimeisintä jäsenkyselyä kartoitettiin myös jäsenistömme digivalmiutta. Digitalisaatiota koskevien kysymysten osalta vastaus-

määrät vaihtelivat 68-96 välillä, joten tilastollisesti kuvan pitäisi olla luotettava. Tosin jos vastaajina olivat vain ne, jotka ovat jollakin tavalla perehtyneet digitalisaation, niin kyselyn tulos saattaa näyttää liiankin hyvältä.

Tilintarkastajat kokivat digitaalisuuden hyödyiksi tarkastustyön helppotumisen ja nopeutumisen sekä suuremman varmuustason saavuttamisen aineiston käsittelyn tehokkuuden ansiosta. Lisäksi eduksi koettiin paikasta riippumattoman tarkastuksen mahdollistuminen. Toisaalta ongelmiksi koettiin järjestelmien käyttö tai asiakkaan aineiston saattaminen tarkastettavaan muotoon, osassa järjestelmistä audit trailin vaikea todennettavuus ja käyttöoikeuksien hallinta.

Ilmeisesti järjestelmissä on vielä puutteita erityisesti siltä osin, että tosittelle porautumismahdollisuus puuttuu ja tositteet saattavat olla yhdessä tiedostossa ilman yhteyttä kirjanpidon tulosteisiin. Useiden erilaisten järjestelmien määrä koettiin myös ongelmalliseksi, mutta osittain tähän ongelmaan ratkaisua tuonee TALTIO-standardi.

Kyselyyn vastanneet tilintarkastajat (vastaajia 92) kokivat yleisesti olevansa hyvin digivalmiita. Vastaajat kokivat, että digitaalisuus on asia, johon tulee suhtautua positiivisena haasteena ja että alalla toimiminen ei ole mahdollista ilman toimintatapojen muutosta.

Jäsenkyselyn vastausmäärä oli alimmillaan kysyttäessä, ”Miten digitalisaatio voisi edistää laadukasta taloudellista raportointia?” Vastaajien mielestä mm. standardointi voisi edistää tiedon saavutettavuutta ja siten yhdenmukaistaa tarkastusta. Lisäksi osa kaipasi selkeästi standardimuodossa olevan tiedon hyödyntämiseen tarkastustyökalua. Edelleen digitaalinen raportointi mahdollistaa jatkuvaluonteisen tarkastuksen sekä tiedon läpinäkyvyyden, jolloin pystytään myös hallitsemaan työhuippuja.

Digitalisaatio vahvistanee tilintarkastuksen painoarvoa

Todennäköisesti kirjanpitäjien toimenkuva tulee muuttumaan enemmän controller-tyyppiseksi, ja siinä mielessä controllerin ammattinimike tulee saamaan täyttymyksensä. Yrityksille tarjottavan raportoitavan tiedon tulee kuitenkin olla räätälöityä ja yrityksen tarpeisiin sopivaa. Lisäksi yrittäjät kaipaavat keskustelukumppania/sparraajia, ja tämä tehtävä kuuluu jo nyt tilitoimistojen työskaraan.

Kun tietovirrat onnistutaan digitalisoimaan joka tasolla alkulahteellään siten, että tosittelta asti päästään suoraan raporteille, tulee tilintarkastajan toimenkuva taloudellisen datan varmentajana ja myös audit trailin todentajana vain korostumaan. Voihan automaatio itse toiminnassa olla myös riski, johon tilintarkastuksessa joudutaan vastaamaan. Tilintarkastuksen painoarvo varmentajana nousee siten entistään.

Numerot eivät tunne kansallisuutta, joten toinen asia voi olla myös alan kansainvälistyminen yhtenäisten kansainvälisten tietosisältöjä koskevien standardien myötä. Erityisesti tämä voi toteutua, jos tarkastuskohteina ovat kansainvälisesti toimivat yritykset, joiden kotikieli on muu kuin suomi. □

HT **Tuomo Airisniemi**
Kuusamon Laskenta Oy:stä on Suomen Tilintarkastajat ry:n digityöryhmän jäsen.

UUSI BALANSSI ONLINE

www.balanssionline.fi

Päaset lukemaan artikkeleita ja lehden aiemmin ilmestyneitä numeroita online-palvelussa kaikilla päätelaitteilla silloin, kun sinulle sopii. Tehokkain hakutoiminnoin teet vaivattomasti esim. teema- ja kirjoittajakohaisia artikkelihakuja.

VINKKI!

Lataa koneellesi online-palvelun arkistosta lehden vanhojen numeroiden PDF-tiedostoja. Näin voit lukea lehtiä silloinkin, kun nettiyhteys puuttuu!

Lehden vuosikertatilaajana voit tutustua Balanssi Online -palveluun veloituksetta vuoden 2016 aikana! Saat käyttäjätunnukset lähettämällä sähköpostiosoitteesi toimitukseen toimitus@balanssilehti.fi

Jatkuva, 12 kk lukuoikeus Balanssi Online -palveluun 125,00 € (sis. alv 24 %).

Koekäyttötunnukset ja rekisteröityminen
www.balanssionline.fi

Tiedustelut ja tilaukset myös
toimitus@balanssilehti.fi
puh. (09) 694 4064

Kyber- ja tietoturvaauhat osaksi riskienhallintaa

Ohjelmistojen elinkaaren puutteellinen hallinta ja päivittäminen on merkittävin syy haittaohjelmatapauksiin yritysverkoissa. Valtiollisten toimijoiden toimeenpanemien kohdistettujen hyökkäyksien maalina on myös yritysten tietopääoma ja talousinformaatio.

ERKKI MUSTONEN

1990 -luvun loppupuolella osallistuin Tietojärjestelmien

tarkastus ja valvonta ry:n toimintaan hallituksen jäsenenä. Tarkastustoimintaan perehtyminen oli mielenkiintoinen laajennus tietoturvakonsultille, jonka tapana oli perehtyä asioihin enemmänkin tekniikan ja sen hyödyntämisen kautta kuin liiketoiminnan näkövinkkelistä. Näin jälkypäin ajateltuna tuo vaihe työelämässä oli yksi merkittävimpiä kehitysvaiheita teknofriikille saarnamiehelle. Sieltä on paljon ammennettu. Opit eivät menneet hukkaan.

Rikoksen voi tilata Malware as a Service -palvelusta

Näin 2020-lukua lähestyttäessä mediasyötteiden määrä sekalaisista kyberuhkiin ja tietoturvaloukkauksiin liittyvistä uutisista on muodostanut jokapäiväisen seurattavan osa-alueen melkein väistämättä. Kliseinen globalisaatio istuu turhankin hyvin myös tietoverkkorikollisuuteen kuten kaikkien muuhunkin tietoverkkojen ja voimakkaasti etenevän digitalisaation aikakauteen. Entäpä sitten? →

Mielestäni oikeastaan mikään ei ole perusteiltaan muuttunut tietoon ja tietoverkkoihin liittyvien uhkakuviin osalta. Tosin teknologia ja tiedon hyödyntämistavat ovat kehittyneet huomasti samaan tahtiin kuin verkossa operoivat kyberrikolliset ovat kehittäneet uusia kehittyneitä ansaintalogiikoita entistä nopeammalla syklillä.

Kasvoton läppärinsä ääressä istuva rikollinen voi toimia missä päin maailmaa hyvänsä ilman merkittävää kiinnijäämisen pelkoa. Uhrin järjestelmien haltuunotto automaattisin menetelmin ei enää edellytä huippunörtin osaamista vaan rikoksen voi näppärästi tilata vaikkapa netin varjoissa toimivasta virtuaalisesta MaaS (Malware as a Service) palvelusta. IT-palvelutaloista tuttu ulkoistuspalvelumalli näyttää toimivan myös rikollisten käsissä – valitettavasti.

Huomiota ohjelmistojen linkaaren hallintaan ja päivittämiseen

Kun tarkastellaan F-Secure Oyj:n vastejärjestelmistä viimeisen vuoden aikana tehtyä havaintomassaa, joka muodostuu sadoista miljoonista uusista haittaohjelmahavainnoista ja sadoista miljardeista verkkomainepalvelukyselyistä, on lopputulos hyvin yllättävä.

Viimeisten vuosien kokemusten perusteella olisi ollut ennustettavissa, että hyökkäystekniikat olisivat entistäkin monimutkaisempia ja vaikeampia havaita, mutta tilanne on osittain päinvastainen. Miksi?

Haittaohjelmien kehittäjät, levittäjät ja mahdolliset palvelun tilaajat pyrkivät optimoimaan hyökkäystensä tuottamaa taloudellista hyötyä. Tällöin ns. hyökkäysvektoreita, joiden avulla kohdejärjestelmät on helpoiten otettavissa haltuun, hyödynnetään mahdollisimman tehokkaasti.

Teknisesti tämä tarkoittaa sitä, että kohdejärjestelmään asennetun käyttöjärjestelmän, ohjelmistojen ja esimerkiksi selainten versiot laajennuksineen tutkitaan automaattisesti niissä olevien haavoittuvuuksien (vulnerabilities) varalta ns. hyökkäystyökalulla (exploit kit), joka on istutettu tyypillisesti johonkin kolmannen osapuolen mainossyötepalveluun.

Itse palvelu eli vaikkapa jokin verkkomedia, on täysin kunnossa ja hyvin ylläpidetty, mutta se toimii ainoastaan välityspaikkana käyttäjälle vihamieliseen kolmannen osapuolen palveluun eli hyökkäystyökalun sisältävään mainospalveluun. Yli 70 prosenttia tehdystä havainnoista on johtunut päivittämättömien tai korjaamattomien ohjelmistojen kautta tulleista hyökkäyksistä.

Johtopäätös on yksinkertainen; ohjelmistojen linkaaren hallinta ja päivittäminen on edelleen merkittävin syy yritysverkoissa tapahtuviin haittaohjelmatapauksiin.

Kiristyshaittaohjelmat myös yritysten riesana

Toisena merkittävänä ilmiönä olemme havainneet kiristyshaittaohjelmien invaasion yritysverkkoihin ja sote-ympäristöihin. Kiristyshaittaohjelmat ovat olleet aiempina vuosina enimmäkseen kuluttajakäyttäjien ongelma, mutta vapaan tulkinnan mukaan verkkorikolliset ovat havainneet taloudellisen hyödyn olevan merkittävästi suurempi yrityksiin kohdistuneissa kampanjoissa.

Suurin yllätys on ollut se, että salaa-vien kiristyshaittaohjelmien levitystapana on käytetty vanhaa MS Office-tiedostomuotoa (97-2003), joka mahdollistaa makrojen käyttämisen suoraan dokumentin sisällöstä. Eli kone saastuu vasta avattaessa makron sisältävä dokumentti itse dokumentin ollessa käytännössä puhdas.

Voidaankin todeta, että vanhan levitystekniikan kierrätyksellä ja modernisoinnilla onnistutaan ohittamaan sujuvasti esimerkiksi yhdyskäytäväsoisen tai sähköpostipalvelimen haittaohjelmasuojauksen. Tässä on parannettavaa. Makrojen automaattista suorittamista Office-dokumenteista ei tule missään olosuhteissa sallia.

Taloustieto kohdistettujen hyökkäysten maalitauluna

Kohdistetut hyökkäykset erityisesti valtiollisten toimijoiden toimeenpanemina ovat olleet otsikoissa jo vuosikautia. Yrity maailmassa havainnot ovat liittyneet erityisesti tietopääoman tai taloustiedon hankintaan.

Nämä paljon erityispiirteitä ja monimutkaisempia haltuunottomekanismia sisältävät tapahtumat jäävät hyvin yleisesti ainoastaan yrityksen itsensä, viranomaisten ja tapausta tutkivan asiantuntijayrityksen tietoon tapahtu-

man kriittisyyden ja salassapitotarpeiden takia. Mitä EU:n tuleva tietosuoja-asetus tietoturvaloukkausten raportoinnista tuo tullessaan, jää nähtäväksi.

Tietoturva-alalla kehitetty reaaliaikaisen tilannekuvan seuranta

Digitalisaatio, esineiden internet, kaikkien laitteiden verkottuminen. Megatrendejä, joiden nimeen puhutaan joka paikassa hyvin laveasti. Kärjistäen voi sanoa, että joka ikinen laite, joka kytetään verkkoon ja jolla on jonkinlainen ylläpitokäyttöliittymä, on otettavissa haltuun. Laitteiden ja sovellusten kehittäjät ovat valitettavan heikosti huomioineet security by design -ajattelutapaa. Tätä seuraamme tarkasti ja teknologiat verkottuneiden laitteiden suo-

jaamiseksi ovat voimakkaassa kehitysvaiheessa.

Vanha sanonta ”tietoturvayritykset ovat aina askeleen jäljessä haittaohjelmien kehittäjiä” ei enää välttämättä kuvasta tämän päivän tilannetta. Alalla toimivat keihäänkärkiyritykset ovat vuosien kehitystyön tuloksena pyrkineet kehittämään reaaliaikaisen tilannekuvan seuranta- ja vastetta uusiin uhkiin.

Tästä syystä tiedon ilmetessä maailman toiselta puolelta uudesta tai epäilyttävästä havainnosta tehdään siitä automaattinen analyysi ja vastatoimenpide. Käyttäjän kannalta tämä toimenpide tarkoittaa joko haitallisen ohjelmakoodin estoa tai käyttäjän suojaamista estämällä hänen pääsynsä vihamielistä sisältöä sisältävään palveluun tai

verkkolinkkiin – päätelaitteesta riippumatta.

Palataan 1990-luvulle. Muistelen lämmöllä sitä, kuinka sen aikaisiin tietoverkkouhkiin varautumisessa puhuttiin erilaisten tietojärjestelmäkontrollien merkityksestä ja riskienhallinnasta. Kontrollit ovat tänään ja tulevaisuudessa tarpeen. Kyberuhkiin varautumisen tulee olla keskeinen osa riskienhallintaa. Nyt jos koskaan on aika toimia. □

Erkki Mustonen toimii tietoturva-asiantuntijana F-Secure Oyj:ssä.

ST-AKATEMIAN KOULUTUKSET talouden ammattilaisille ja yritysjohdolle

IFRS-standardien perusteet – johdanto
14.9.2016 | Helsinki

Yritysjärjestelyt – verotuksen, osakeyhtiölain ja kirjanpidon näkökulmista
20.9.2016 | Helsinki ja etäkoulutus

IFRS-standardien perusteet – kertaava
21.–22.9.2016 | Helsinki

Yrityksen arvonmääritys – mitä, miksi, miten?
12.10.2016 | Helsinki

Veronkiertodirektiivi – loppu verokeinottelulle?
25.10.2016 | Helsinki ja etäkoulutus

Tilinpäätöksen ja tunnuslukujen ymmärtäminen ja tulkinta 27.10.2016 | Helsinki

Säätiöiden ajankohtaispäivä – uuden säätiölain ensimmäiset 365 päivää 1.12.2016 | Helsinki

Yrityksen taloudellinen analysointi – syventävä taso
8.12.2016 | Helsinki

KATSO KAIKKI KOULUTUKSET
STAKATEMIA.FI/KOULUTUS

KUINKA VARAUTUA toimitusjohtajahuijauksiin?

Sähköpostitse tapahtuvat toimitusjohtajahuijaukset aiheuttavat harmaita hiuksia myös taloushallinnon ammattilaisille. Organisaation sisäisen koulutus, avoin tiedonkulku ja prosessit ovat avainasemassa torjuttaessa verkkorikollisuutta.

HARRI VILANDER ANTTI NUOPPONEN

Toimitusjohtajahuijauksista on valitettavasti tullut arkipäivää myös Suomessa. Nämä huijaussähköposteilla alkavat petokset ovat olleet paljon julkisuudessa, mikä on erittäin tärkeää. Mitä enemmän huijauksista puhutaan julkisuudessa sitä paremmin myös tiedostetaan riskit.

Taustalla taitava sosiaalinen manipulointi

Avoin tiedonkulku toimii rikollisia vastaan tietoisuuden ja organisaatioiden ennaltaehkäisevän työn lisääntyessä. Ei ole tarkoituksenmukaista jäädä murehtimaan tapahtunutta yksin, sillä kohtalotovereita on paljon. On hyvä

muistaa, että hiljaisuus toimii verkkorikollisten eduksi.

Lähtökohtaisesti sähköposti on epäluotettava kanava viestiä tärkeistä ja luottamuksellisista asioista. Huijarit ovat taitavia. Huijauksia on monen tasoisia; huonot on helppo tunnistaa ja ne muodostavat vain marginaalisen riskin. Pahimmillaan huijari pystyy tunkeutumaan organisaation tietojärjestelmiin. Pystyäkseen lähettämään niin sanottuja toimitusjohtajahuijausviestejä huijarin ei tarvitse välttämättä edes kaapata toimitusjohtajan sähköpostitiliä vaan huijausviestejä voidaan lähettää siten, että viesti näyttää tulevan toimitusjohtajalta, vaikka se ei oikeasti häneltä tulekaan.

Huijausviesteissä on taustalla taitava sosiaalinen manipulointi; rikolliset pyrkivät löytämään organisaatiosta otollisen uhrin. He pyrkivät luomaan kiiretilanteen kautta paineen toimia nopeasti esimerkiksi tilisiirron tekemiseksi. Toisaalta yrittyskauppatilanteiden luottamuksellisuuteen vedoten saatetaan puolestaan luoda painetilanne, jossa uhrilla ei ole mahdollisuutta tarkistaa tietojen paikkansapitävyyttä.

Rikolliset seuraavat kohdeorganisaatiota järjestelmällisesti

Verkkorikolliset saattavat seurata kohdeorganisaatiotaan pitkään pyrkies-

sään löytämään sopivat uhrin. He voivat käyttää hyväkseen julkisesti saatavilla olevia tietoja henkilöstöstä, ja he saattavat tarkkailla organisaatioiden kalentereita, selvittää ylimmän johdon matkapäiviä ja hyödyntää niitä niin, että henkilö, jolta asia pitäisi tarkistaa, on matkoilla hyökkäyksen aikaan.

Esimerkiksi organisaation puhelinvaihteeseen soitettu puhelu saattaa pahimmillaan tuottaa tulokseksi vastauksen: "Toimitusjohtaja on matkoilla ja palaa viikon kuluttua." Toimitusjohtajan ollessa matkoilla verkkorikolli-

nen voi pyrkiä hyödyntämään tilannetta vaatimalla toimitusjohtajan nimissä kiireistä tilisiirtoa.

Verkkorikolliset pyrkivät suurimpia rahallisia saaliita kalastellessaan käsikirjoittamaan verkkorikoksen etenemisen kuin suuren näytelmän konsanaan. Työhön voi sähköisten toimenpiteiden lisäksi osallistua puhelimitse useita henkilöitä; lakimies ja pankin edustaja, joiden avulla hyökkäykseen luodaan uskottavuutta. Kun heikko lenkki löytyy, on verkkorikollisten helppo hyökätä.

Ennakoimalla vaikeutat rikollisten toimintaa

Se, kuinka menestyksekkäästi verkkorikollisilla on mahdollista toimia, riippuu pitkälti organisaation toimintakulttuurista ja asenteesta. Asioita on hyvä kyseenalaistaa – käskävä kulttuuri on omiaan lisäämään riskejä, joskaan periaatteessa kukaan ei ole suojaassa.

Mikäli sähköposti herättää epäilyn, asia on syytä tarkistaa. Epäilyn pitäisi herätä, jos sähköpostitse tulee kysely tilisiirron tekemiseen tarvittavista tiedoista. Rahausumma ei välttämättä he- →

Verotus & taloushallinto

Kirjat | Seminaarit |

Konsernitilinpäätöksen laatimisen perusteet 24.8.

Koulutus soveltuu taloushallinnon ammattilaiselle, jolle ei ole vielä ehtinyt kertyä runsaasti käytännön kokemusta konsernitilinpäätöksen laatimisesta, sekä KLT-tutkintoon valmistautujille. Käsittelyn painopiste on suomalaisessa tilinpäätöskäytännössä. Aihetta havainnollistetaan harjoituksilla ja esimerkeillä, jotka johdattavat konsernitilinpäätöksen laatimiseen käytännönläheisesti.

547,50 € + alv 24 % (julkinen sektori)
730 € + alv 24 % (normaali hinta)

Seminaarin hintaan sisältyy Konsernitilinpäätöksen laadinta -uutuuskirja (arvo 105 €).

Oikeat ja riittävät kirjaukset 15.9.

Koulutuksessa käydään kattavasti läpi uutta kirjanpitolakia pien- ja mikroyritysten näkökulmasta. Lisäksi käsitellään arvostukseen, jaksotukseen sekä omaan ja vieraaseen pääomaan liittyviä kysymyksiä. Päivän päätteeksi avataan Kilan ratkaisuja ja niiden perusteita.

ETUHINTA 495 € + alv 24 % voimassa 15.8. saakka koodilla BALANSSI
(norm. 730 € + alv 24 %)

Seminaarin hintaan sisältyy marraskuussa ilmestynvä Oikeat ja riittävät kirjaukset -kirja (arvo 110 €).

IFRS-standardin mukainen tulouttaminen -brunssi 21.9.

Uutta IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista -standardia sovelletaan 1.1.2018 alkaen kansainvälisen IFRS-tilinpäätöskäytännön mukaan tehtävissä tilinpäätöksissä. Uuden tulouttamisstandardin käyttöönotto on jo hyvässä vauhdissa. Viime kuukausina IFRS 15 aktiviteetti on lisääntynyt merkittävästi yrityksissä. Tule kuulemaan uuden standardin käyttööntamamisesta tulouttamisessa käytännössä.

371,25 € + alv 24 % (julkinen sektori)
495 € + alv 24 % (normaali hinta)

Arvonlisäverotuksen ajankohtaisbrunssi 16.11.

Tehokkaan aamupäivän aikana käsitellään muun muassa vuodenvaihteessa voimaan tulevat verotusmenettelyä koskevat uudistukset ja kiinteistön määritelmän muutokset. Lisäksi käydään läpi Verohallinnon uusimpia koulutuspalvelujen arvonlisäverotusta ja arvonlisäveron vähennysoikeutta koskevia ohjeita.

371,25 € + alv 24 % (julkinen sektori)
495 € + alv 24 % (normaali hinta)

Seminaarin hintaan sisältyy Arvonlisäverotus käytännössä -kirja (arvo 101 €).

Tilinpäätös- ja verosuunnittelu 23.11.

Ota kirjanpidon, verotuksen ja yhtiöoikeuden säännösmuutokset haltuun ja hyödynnä ne tehokkaasti verosuunnittelussa. Koulutuksessa kerrataan tilinpäätöksen laadinnassa tarvittava lainsäädäntö ja sen soveltaminen kirjanpidon, verotuksen ja yhtiöoikeuden osalta sekä käydään läpi kirjanpitolautakunnan ratkaisut ja olennaiset oikeustapaukset, myös tilinpäätökseen liittyvien verokysymysten osalta.

ETUHINTA 495 € + alv 24 % voimassa 15.8. saakka koodilla BALANSSI
(norm. 730 € + alv 24 %)

Seminaarin hintaan sisältyy syyskuussa ilmestynvä Pk-konsernin verosuunnittelu -kirja (arvo 95 €).

Palkanlaskijan ajankohtaispäivä 13.12.

Palkanlaskijan ajankohtaispäivä tarjoaa tehokkaan tavan saada kerralla tieto tulevaa verovuotta koskevasta keskeisestä materiaalista sekä verotuksen että ennakoperinnän osalta.

Vuosittaisten muutosten lisäksi palkkahallinnon on hyvä huomioida aikaisempiin lainsäädännöllisiin muutoksiin tehdyt käsitteiden tarkistukset, kuten myös palkkahallintoa koskettavien lakien uusin soveltamis- ja oikeuskäytäntö. Seminaaripäivän aikana kuulet myös, miten sähköinen raportointi palkkahallinnossa edistyy ja milloin sen käyttöönotto on mahdollista.

ETUHINTA 495 € + alv 24 % voimassa 15.8. saakka koodilla BALANSSI
(norm. 730 € + alv 24 %)

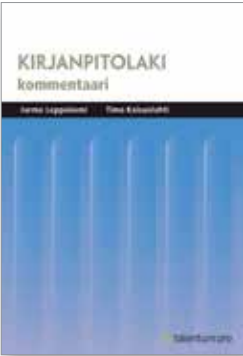

Matti Kukkonen, Risto Walden Pk-konsernin verosuunnittelu

Kirjassa pk-konsernirakenteen verosuunnittelun teoria yhdistetään mielenkiintoisella tavalla käytäntöön. Läpi koko kirjan kulkee mukana case-tarina, jonka avulla kulloinkin käsiteltävänä oleva asiakokonaisuus tulee lähelle käytännön elämää.

Lisäksi kirjassa on uusi osuus uudesta kirjanpitolaista ja ns. pk-konsernin käsitteestä.

Ilm. syyskuu 2016, 2., uud. painos, noin 400 sivua, 95 €
Sähköisenä Verkkokirjahyllyssä!

Jarmo Leppiniemi, Timo Kaisanlahti Kirjanpitolaki – kommentaari

Ajantasaistetussa painoksessa on huomioitu kauttaaltaan kirjanpitolain uudistus. Uutta säännöstöä tulee soveltaa 1.1.2016 ja sen jälkeen alkavilta tilikausilta, mutta kirjanpitovelvollinen saa – niin halutessaan – laatia myös tilinpäätöksensä päättyneeltä tilivuodelta 2015 uudistuksen mukaisesti. Tämä mahdollistaa mm. EU-direktiivi-perusteisten pien- ja mikroyrityshelpotusten ottamisen käyttöön jo nyt.

Lisäksi kirjassa on päivitetty uusimmat Kirjanpitolautakunnan ratkaisut, jotka hyvän kirjanpitotavan mukaisesti ohjaavat merkittävällä tavalla lain säännösten tulkintaa. Niin ikään teoksessa hyödynnetään Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita samoin kuin tilintarkastajien valvontaelinten kannanottoja.

2016, 4., uud. painos, 428 sivua, 120 €
Sähköisenä Verkkokirjahyllyssä!

Jarmo Leppiniemi, Timo Kaisanlahti Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös

Kirjassa selvitetään yksityiskohtaisesti ja esimerkkien avulla, millaista tietosisältöä edellytetään pien- ja mikroyrityksen tilinpäätökseltä 1.1.2016 voimaan tulleissa säännöksissä. Kommentaari seuraa pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöstiedoista annetun asetuksen (1753/2015) rakennetta normiston avaamiseksi. Teos keskittyy asetuksen mukaisesti pien- ja mikroyritystä koskevaan tilinpäätösnormistoon. Käsittelyssä huomioidaan osakeyhtiöiden ohella myös

yhdistykset ja säätiöt sekä asunto- ja kiinteistöyhtiöt. Pörssiyhtiöiden ja muiden suuryritysten erityisongelmat on jätetty pois.

Ilm. toukokuu 2016, 316 sivua, 110 €
Sähköisenä Verkkokirjahyllyssä!

Kari Alhola Toimintolaskenta

Kirjassa esitetään toimintolaskennan periaatteet sekä miten lukija voi oppia näkemään organisaationsa toiminnot eli kustannusten aiheuttajat. Kirja pureutuu myös toimintojohtamiseen, toimintolaskentaan hyväksikäyttävään johtamismetodiin. Lisäksi lukijalle selvitetään, miten toimintolaskenta tukee benchmarkingia ja jatkuva toiminnan parantamista.

Ilm. lokakuu 2016, 5., uud. painos, noin 200 sivua, 55 €
Sähköisenä Verkkokirjahyllyssä!

Tuomas Honkamäki, Marko Reponen, Lotta Mäkelä, Sari Pohjonen Konsernitilinpäätöksen laadinta

Käytännönläheisessä teoksessa käydään läpi koko konsernitilinpäätöksen laadinta-prosessi ja siihen liittyvät erityiskysymykset. Selkeät esimerkit yrityselämästä tukevat esitystä. Esimerkkejä ja kirjausohjeita on runsaasti ja kokonaiskuvan selkiyttämiseksi kirjan viimeisessä luvussa käydään läpi konsernitilinpäätöksen keskeisimmät kirjaukset esimerkikikonsernin muodossa. Uudistetussa painoksessa on huomioitu kirjanpitolain viimeisimmät muutokset.

2016, 4., uud. painos, 416 sivua, 105 €
Sähköisenä Verkkokirjahyllyssä!

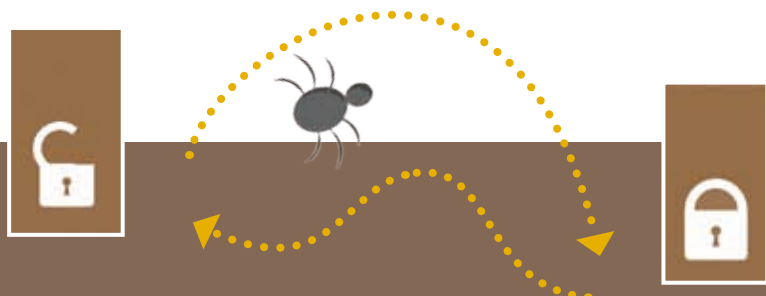
Jarmo Leppiniemi, Timo Kaisanlahti Oikeat ja riittävät kirjaukset

Teos perustuu käytännössä ilmenneisiin kirjausongelmiin. Kirjassa käydään läpi taseen ja tuloslaskelman erät niihin liittyvine esimerkkeineen. KILAn ratkaisusta ja muista virallisohjeista on etsitty ja tiivistetty asian ydin.

Erityisesti kirjanpitäjien, tilinpidosta vastaavien ja kirjanpitoa tarkastavien tarpeet on huomioitu, mutta teos soveltuu hyvin kaikille, jotka tarvitsevat täsmällistä

ja ajankohtaista tietoa siitä, miten uutta ja muuttunutta lainsäädäntöä sovelletaan käytännössä.

Ilm. marraskuu 2016, 7., uud. painos, noin 450 sivua, 110 €
Sähköisenä Verotusfokus-teoksena!

Toimitusjohtaja-huijaukset ja tietomurrot – mistä on kyse?

Toimitusjohtajahuijauksissa verkkorikolliset yrittävät huijata organisaatioita maksamaan laskuja virheellisesti. Tähän mennessä Suomessa on noussut esille verkkorikoksia, joissa saaliiksi on saatu muutamista tuhansista euroista useisiin kymmeniin miljooniin euroihin.

Tunnetuimmat esimerkit lienevät Affecton menettämät 960 000 euroa ja Konecranesin 17,2 miljoonaa euroa. Huijausten skaala vaihtelee, joten myös huijauksen metodiikka vaihtelee.

Tietoja kalastellaan rahasiirroista vastaavista ja suurista yrityskaupoista

Pieniä summia pyydetessä verkkorikolliset saattavat ajatella niiden menevän helposti läpi. Satunnaisia pyyntöjä lähetetään eri kontaktitietojen perusteella eikä varsinaista tietomurtoa ole välttämättä niissä tapahtunut. Organisaatioiden verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta kalastellaan yhteyshenkilöitä ja -tietoja rahasiirtojen kanssa työskenteleviin henkilöihin.

Suuren luokan verkkorikokset sisältävät yleensä tietomurtoelementin. Kun päästään käsiksi organisaation tietojärjestelmiin, saadaan kriittistä tietoa organisaation talousasioista tai esimerkiksi suurista kaupoista tai yrityskaupoista. Sähköpostijärjestelmiin voidaan murtautua suoraan tai kumppaneiden kautta.

Laajalti käytetty keino on iskeä esimerkiksi suuren kaupan yhteydessä uhriorganisaation hankkiessa suurempaa tavaraa. Tällöin verkkorikollinen voi lähettää uhriorganisaatiolle myyjän nimissä tietoja vastauksena aiempaan viestiin, jossa saattaa olla päivitetty yhteyshenkilöt ja tilitiedot sekä pyyntö soittaa, jos kysyttävää ilmenee. Sähköpostiviestissä annettuun puhelinnumeroon soittaessa langan päästä löytyykin verkkorikollinen.

Sähköpostissa olleita yhteystietoja ei saisi käyttää suoraan vaan ottaa yhteyttä esimerkiksi vaihteen tai numeropalvelun kautta. Uhrina voi yhtä hyvin olla joko ostaja tai myyjä – riippuen siitä, kumman organisaatiosta haavoittuvuus löytyy. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vaikka omalla organisaatiolla olisi kaikki kunnossa, tekninen suojaus ei ole riittävää vaan prosessikontrollin pitävyys joutuu koetukselle.

Ilmiö on kymmeniä vuosia vanha, mutta toiminta on muuttunut laajamuotoisemmaksi. Toiminnan laajamittaisuuden mahdollistaa kasvava sähköinen asiointi ja sähköpostin alati kasvava merkitys kommunikatiokanavana. Rikolliset ovat huomanneet verkossa piilevät mahdollisuudet suurten rahojen saalistamiseksi.

rätä epäilystä, mutta sähköpostitse esitetyt kysymykset kylläkin.

Avainasemassa verkkorikollisten hyökkäyksen pysäyttämisessä ovat organisaation omat ennalta mietityt ja jalautetut prosessit. Koko henkilöstön kouluttaminen tietoturva-asioissa ja ohjeistaminen voivat pysäyttää hyökkäyksen tai ainakin pienentää onnistumisen todennäköisyyttä.

Yrityskauppatilanne otollinen hetki verkkohyökkäykselle

Yrityskauppatilanteissa ja rahasiirroissa prosessit on syytä miettiä ennakolta. Sähköposti tai tekstiviesti ei saisi koskaan olla ainoa impulssi rahasiirrolle. On tärkeää luoda toinen varmistuskeino jo perustoimintamalliin. Riski on suuri, mikäli organisaation toimintamalli mahdollistaa sen, että sähköpostilla voidaan ilmoittaa milloin sopimus on allekirjoitettu ja rahat tulee siirtää.

Käytössä tulisi olla toinen, ennalta sovittu viestintäkanava sähköpostiviestin varmistukseksi, esimerkiksi puhelinvarmistus. Kun yrityksen omat prosessit on rakennettu turvallisiksi ja koko henkilökunta koulutettu, on verkkorikollisten vaikeampi toimia.

Toimitusjohtajahuijauksista yksi esimerkki on sähköpostitse saapuva ilmoitus tilinumeron muutoksesta ja pyyntö käyttää uutta tilinumeroa jatkossa. On tärkeää huomata, että tilitietojen muutoksia ei pitäisi koskaan hyväksyä suoralta kädeltä. Asia pitäisi aina varmistaa soittamalla - ei kuitenkaan sähköpostiviestissä ilmoitettuun numeroon vaan esimerkiksi vaihteen kautta oikeaa henkilöä tiedustellen. Mikäli varmistusta ei tehdä ja verkkorikollinen onnistuu ohjaamaan rahaliikennettä haluamalleen tilille, saattaa kulua pitkään aika, ennen kuin rikos huomataan.

Ennakoinnille painetta EU:n tietosuoja-asetuksella

Toukokuussa 2018 astuu voimaan EU:n uusi tietosuoja-asetus kahden

vuoden siirtymäajalla. Asetus tuo organisaatioille velvoitteita esimerkiksi henkilötietojen vuototilanteissa ja velvollisuuden ilmoittaa vuodon kohteeksi joutuneille henkilöille. Asetuksen laiminlyönnistä on myös odotettavissa taloudellisia seuraamuksia, jotka saattavat olla merkittäviäkin.

Koulutus, prosessit, järjestelmällisyys ja sisäinen tiedotus ovat avainasemassa menestyksessä verkkorikollisuuden torjunnassa. Kun jotakin tapahtuu, on tärkeää, että yrityksellä on selkeä suunnitelma siitä, miten toimitaan. Kaikki poikkeamat tietoturvassa on tärkeää tutkia.

Pienet havainnot saattavat olla alku suuremmalle operaatiolle. On tärkeää kertoa kaikille, että havaintoja on tehty. Prosessi edellyttää ennalta sovittuja rooleja; kuka tekee mitä ja kenellä on valtuuksia asian hoitamiseen. Tällainen niin sanottu Incident management -prosessi edellyttää ylimmän johdon sitoutumista.

Pienillä toimenpiteillä suuri merkitys

Taloushallintoon voi antaa vinkin, että ohjelmisto, jolla hoidetaan pankkiyhteyksiä, pitäisi rajata vain tietyille koneille, jolla ei hoideta muita asioita eikä sinne ladata käyttäjien omia ohjelmia. Kun koneella hoidetaan vain maksuliikenteeseen liittyviä tehtäviä, ei konetta tarpeettomasti altisteta haittaohjelmille, jotka nettisivuilla kävijöitä voivat uhata. Ja kun koneelle asennetaan vain maksuliikenteen hoidon kannalta tarpeelliset ohjelmat, yksinkertaistuu myös koneen ohjelmistopäivitysten ajan tasalla pitäminen ja vältetään itse asennettujen ohjelmistojen mukana mahdollisesti asennutvat haitalliset ohjelmat.

Sitä mukaa kun yritykset vievät omia tietojärjestelmiään pilvipalveluihin, kasvavat myös riskit, jos asioita ei mietitä kunnolla etukäteen. Niihin on kuitenkin mahdollista varautua. Tietoturvan laittaminen kuntoon on kaiken a ja o. On tarpeen järjestää käyttäjähä-

Vinkkejä toimitusjohtajahuijausten varalta

■ Vahva tunnistautuminen

Prosessien lisäksi vahvan tunnistautumisen vaatiminen kirjautumisissa organisaation järjestelmiin tulisi olla ilman muuta selvää. Vahva tunnistautuminen tarkoittaa sitä, että pelkällä salasanaa ei pysty kirjautumaan sisään järjestelmään vaan lisäksi tarvitaan esim. ennalta sovitun puhelinnumeroon kirjautumisen yhteydessä lähetettävässä tekstiviestissä ilmoitettu koodi. Sähköinen allekirjoitus tulisi ottaa laajalti käyttöön, esimerkiksi toimitusjohtajalta tulevissa sähköposteissa vaaditaan sähköistä allekirjoitusta, jolloin sen puuttumisen pitäisi olla merkki mahdollisesta huijauksesta.

■ Lokien hallintajärjestelmän käyttöönotto

Taloushallinnon järjestelmiin tulisi integroida hälytysjärjestelmä, joka reagoi, mikäli maksua ollaan tekemässä tilille, jolle ei aikaisemmin olla maksettu. Tällöin järjestelmän tulisi vaatia hälytyksen jälkeen varmistus.

■ Taloushallinnon sisäisten kontrollien luominen

Pelkän sähköpostin perusteella ei pitäisi koskaan tehdä maksusuorituksia. Siltä varalta, että verkkorikollinen on jo sisällä taloushallinnon järjestelmässä, tulisi sinnekin rakentaa kontrolleja.

linta niin, ettei tietoja pääse ulkopuolisten käsiin.

Myös pääsynhallinta ja palveluasetukset on säädettävä siten, että tietoturva on hyvällä tasolla. Käyttäjätunnus ja salasana ovat usein heikoin linkki. Uskottavasti laadittu sähköpostiviesti ohjaa helposti väärälle kirjautumissivulle, ja prosessissa varastetaan salasana ja käyttäjätunnus. Nämä ovat riskikohtia, jotka hakkerit saattavat tunnistaa.

Pilvipalveluiden ja sähköpostien kirjautumistiedot seurantaan

Paljon voidaan tehdä sekä tietokoneiden ja työasemien suojaamiseksi.

Myös teknisellä puolella varautuminen on tärkeää. Esimerkiksi pilvipalveluiden kirjautumistietojen aktiivinen seuranta saattaa antaa osviittaa tietomurroista tai niiden yrityksistä. Tyypillisesti hyökkäykset ovat sellaisia, että

hyökkääjän päästyä sisälle hän joutuu seuraamaan ja etsimään haavoittuvuuksia, mikä vie aikaa. Tämä antaa organisaatiolle mahdollisuuden toimia.

Kaksi asiaa, jotka kaikkien tulisi tehdä, ovat helppoja toteuttaa. Pilvipalveluihin tulee liittää vahva tunnistautuminen ja sähköpostien kirjautumista-
pahtumia tulisi seurata. □

Harri Vilander toimii riskienhallintapalveluista vastaavana päällikkönä kyberturvayhtiö Nixu Oy:ssä.

Antti Nuopponen työskentelee johtavana tietoturva-asiantuntijana kyberturvayhtiö Nixu Oy:ssä.

Digitalisaatio- haaste otettu vastaan PRH:ssa

Tieto siirtyy tulevaisuudessa saman sisältöisenä yrityksen tietojärjestelmistä viranomaisten järjestelmiin ja edelleen tiedontarvitsijoille PRH:n Tilinpäätös 2.0 -palvelussa.

LIISA RÄSÄNEN

KUVA: MphotoStock

Suurena yhteiskunnan muutosvoimana digitalisaatio haastaa myös meidät julkishallinnon toimijat. Jokainen organisaatio joutuu väistämättä arvioimaan, onko digitalisaatio sille uhka vai mahdollisuus. Vähintäänkin organisaation on arvioitava, tarttuuko se digitalisaation mahdollistamaan ajattelutavan ja toimintatapojen muutokseen. Parhaimmillaan organisaatio voi uudistua tai jopa keksiä itsensä uudelleen.

Sähköisen ilmoittamisen palvelut laajenevat

Asiakkaan rooli menestyksen kannalta on merkittävä. Käyttäjäkokemuksen voima on valtava. Se on usein jopa ratkaiseva palvelun menestymisen kannalta. Tärkeää on tunnistaa, tuotetaanko palvelulla asiakkaalle lisäarvoa. Menestyvän palvelun reseptinä on järjestää prosessi siten, että se tuottaa aidosti arvoa asiakkaalle.

Patentti- ja rekisterihallituksen tavoitteena on edistää uutta ja kasvavaa yritystoimintaa sekä tukea yhdistysten ja säätiöiden toimintaedellytyksiä. Patentti- ja rekisterihallitus on sitoutunut useisiin julkisten palvelujen digitalisointiin liittyviin tavoitteisiin. Käynnissä on useita palvelujen kehittämisprojekteja, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköinen asiointi helposti ja vaivattomasti sekä parantaa sähköisten palvelujen käytettävyyttä ja asiakaskokemusta.

Konkreettisia toimenpiteitä palvelujen liittämiseksi osaksi Kansallista palveluväylää toteutetaan parhaillaan. Y-tunnus ja henkilötunnus otetaan mahdollisimman laajasti käyttöön PRH:n eri rekistereissä. Sähköisen ilmoittamisen palvelut laajenevat edelleen: juuri käyttöön otetusta yhtiöiden yleisestä sähköisestä ilmoittamisesta yksityisen elinkeinonharjoittajan →

sähköiseen perustamiseen. Vaikutamme myös aktiivisesti lainsäädäntöön, jotta digitalisaatio olisi mahdollinen.

Tilinpäätös 2.0 -palvelu

Patentti- ja rekisterihallitus on mukana valtionhallinnon uudessa Tilinpäätös 2.0 -palvelussa toisena tietojen vastaanottajatahona Verohallinnon lisäksi. Jatkossa palveluun voi tulla muitakin vastaanottajia.

Patentti- ja rekisterihallituksen tehtävänä on lakisäätösten tilinpäätösti-
tojen kerääminen ja julkistaminen. Nykyisin tietojen tallentaminen tapahtuu pdf-muotoisina kuvatietoina. Prosessi on monimutkainen ja virhealtis. Se ei myöskään vastaa tämän päivän tarpeita, sillä tietoja ei pystytä irrottamaan kuvista luotettavalla tavalla. Niiden jatkokäsittely vaatii siksi manuaalista työtä.

Rakenteiseen tietoon siirtyminen uudistaa koko kirjanpito tiedon tuottamis-, keräämis- ja jakeluprosessin. Kehittyneissä kirjanpito-ohjelmissa yrityksen tilannetta voidaan tarkastella reaaliaikaisesti ja generoida tarvittavia raportteja. Yritys tarvitsee tietoja omaa toimintaansa varten, mutta tietoja tarvitaan myös raportoinnissa viranomaisille ja julkisuuteen. Tilikauden päättymisen jälkeen tarvitaan mm. yrityksen tilinpäätös ja yrityksen tuloveroilmoitus.

Jotta tiedonvaihto eri osapuolien kesken onnistuisi, tarvitaan yhteinen käsitys sisällöstä ja sen määrittely. Raportointikoodistoon pohjautuva Suomen XBRL-taksonomia on tällainen. Se on jo käytössä useissa maissa ja siitä on vähitellen tulossa de facto -standardi yritysten taloudellisten tietojen esittämiseen. Sen käyttö on säädetty pakolliseksi tilinpäätösti-
tojen raportoinnissa mm. Tanskassa ja Virossa.

Tieto on palvelua

Tieto on palvelua. Sen jakamiseen tarvitaan avoimia rajapintoja. Asiakkaan elämää helpottaisi, jos esimerkiksi viranomaisten järjestelmissä olevaa tie-

toa jaettaisiin viranomaisten kesken sähköisesti. Nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä tiedon merkitys korostuu ja samalla vaatimus tiedon laadulle. Rekisteritietojen oikeellisuuden, laadun ja ajantasaisuuden varmistaminen on yksi PRH:n painopisteistä ja kehittämiskohteista.

Tietojen julkistamisella on tärkeä merkitys yhteiskunnassa, jossa pyritään toiminnan avoimuuteen. Sidosryhmät niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla tarvitsevat luotettavaa tietoa yrityksestä. Kaupparekisterillä on tässä kahdenlainen rooli. Toisaalta se tarjoaa perustiedot, joiden avulla yritys voidaan identifioida ja voidaan tunnistaa, kuka on oikeutettu asioimaan sen puolesta. Toisaalta tilinpäätösten kautta nähdään yrityksen taloudellisen tilanne.

Tilinpäätösten julkistaminen koetaan toisinaan rasitteeksi. Tosiasiassa hyvät yritykset saavat kilpailuetua tietojen julkisuudesta. Muille julkisuus

tuo ongelmat ilmi aikaisemmin ja luo painetta niiden korjaamiseen ennen kuin tilanne pääsee liian pahaksi.

Tilinpäätösti-
tojen keräämisessä ja julkistamisessa PRH:ssa on ollut erilaisia vaiheita. Aikoinaan julkistaminen koski vain suurimpia yrityksiä. Tiedot toimitettiin paperilla ja mikrofili-
mattiin. Patentti- ja rekisterihallituksen keräämä aineisto on ollut ratkaisevan tärkeää mm. taloushistorian tutkijoille.

Euroopan unioniin liittymisen yhteydessä julkistamisvelvollisuus laajennettiin kaikkiin osakeyhtiöihin. Tiedonkeruuta tehostettiin niin, että yrityksen veroilmoituksen yhteydessä verohallinnolle toimitetut tilinpäätösti-
dot siirrettiin PRH:een julkistettaviksi. Tallennusväline muuttui mikrofili-
mistä pdf-kuviksi.

Seuraava kehitysvaihe on rakenteiden tieto. Tieto siirtyy saman sisältöisenä yrityksen käyttämistä tietojärjestelmistä viranomaisten järjestelmiin ja

edelleen tiedontarvitsijoille. Tällä hetkellä työtä tehdään yhdessä rajoitetun käyttöönottovaiheen asiakkaiden kanssa, mutta pidemmän aikavälin tavoitteena on, että kaikkien yritysten tiedot muunnetaan rakenteiseen muotoon.

ASREK – yhteistyötä yli hallinnonalarajojen

Iso digitalisaatiohanke on myös asunto-osakerekisteri (ASREK). Se on laaja poikkihallinnollinen yhteistyöhanke, joka yhdistää sekä julkishallinnon että yksityissektorin tietoja. Hanketta johtaa maa- ja metsätalousministeriö ja keskeisessä roolissa valmistelussa on Maanmittauslaitos.

Sähköisellä asunto-osakerekisterillä tarkoitetaan uutta perusrekisteriä, jonka avulla voidaan rekisteröidä asunto-osakkeita koskevat tiedot ja omistajamerkin-
nät sähköisesti samaan tapaan kuin on tehty muille osakkeille jo vuodesta 1992 alkaen. Rekisteri tulee mahdollistamaan sähköisen asunto-osakkeiden omistuksen siirron ja panttauksen sekä monipuoliset asuntoihin ja yhtiöihin liittyvät tietopalvelut.

Kuulostaa yksinkertaiselta, mutta taustalle tarvitaan monen eri rekisterin yhteistyötä. Patentti- ja rekisterihallituksen pitämästä kaupparekisteristä löytyvät yhtiöt ja niissä olevien huoneistojen perustiedot. Kaupparekisteri seuraa yhtiön elinkaarta sen syntymisestä erilaisten muutosten kautta aina purkautumiseen asti. Samanlainen elinkaari on huoneistoilla. Yhtiöjärjestyksestä löytyy lisäksi mm. tiedot mahdollisesta lunastuslausekkeesta.

Asunto-osakeyhtiöiden tietoja on monessa muussakin rekisterissä. Jokainen yhtiö sijaitsee jollakin kiinteistötietojärjestelmään merkityllä kiinteistöllä. Väestötietojärjestelmässä on tiedot kaikista rakennuksista. Verohallinnolla on rekisteri asunto-osakkeiden omistuksista. Yhtiöillä itsellään on runsaasti kaupankäynnissä tarvittavaa tietoa, jota tarjotaan mm. tilinpäätösti-
toina ja isännöitsijäntodistuksina.

Asunto-osakerekisterin rakentaminen edellyttää kaupparekisteriltä asunto-osakeyhtiöiden yhtiöjärjestysmuutosten rekisteröimistä rakenteisessa muodossa. Patentti- ja rekisterihallitus on usean vuoden ajan kehittänyt sähköistä asiointia yhdessä Verohallinnon kanssa hallinnoimassaan yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä. Tällä hetkellä suurimman osan ilmoituksista voi jo tehdä sähköisesti. Sähköisesti voi tehdä mm. osakeyhtiön ohjatun perustamisen, osoite- ja yhteystietojen muuttamisen, edustamistietojen muuttamisen sekä useimmat muut muutokset. □

Liisa Räsänen
toimii Patentti- ja rekisterihallituksessa Yritykset ja yhteisöt -tulosalueen johtajana.

BALANSSI

**Ilmoita 14.10.2016
ilmestyvässä
Balanssi-lehdessä!**

Kysy tarjouksista ja toistoalennuksista osoitteessa:
ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme
www.balanssilehti.fi
löydät päivitettyä tietoa Balanssi-lehdestä ja ilmoittelusta.

**TALOUSHALLINTO
DIGIAIKAAN!**

 @larsentilitoimisto

P-Analyzer
**Tilinpäätösanalyysi-
ja ennusteohjelmisto.**

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi

Yhtenäisyys

tärkeä voimavara tilintarkastajakunnalle

Suomen Tilintarkastajat ry:ssä puheenjohtajakautensa kesäkuussa päättänyt KHT Eija Niemi-Nikkola pitää merkittävänä saavutuksena sitä, että tilintarkastajat ovat uudessa järjestössään pystyneet vaikuttamaan alaa koskevaan päätöksentekoon yhtenäisenä ammattikuntana.

TEKSTI **TARJA SVIILI** KUVA **JARI HÄRKÖNEN**

Niemi-Nikkola otti hallituksen puheenjohtajan tehtävät vastaan uuden järjestön – Suomen Tilintarkastajat ry:n – vuosikokouksessa marraskuussa 2014. Takana oli tuore fuusio HTM-tilintarkastajat ry:n ja KHT-yhdistys ry:n yhdistettyä toimintonsa aiemmin huhtikuussa.

Kahdeksaan vuoteen mahtuu paljon

Niemi-Nikkola ehti toimia alan luottamustehtävissä kaikkiaan kahdeksan

vuotta tultuaan vuonna 2008 valituksi KHT-yhdistyksen hallituksen jäseneksi. Hänen mukaansa huomionarvoista ajanjaksossa on se, että tilintarkastaja-ammattikunnan yhteistyö tiivistyi merkittävästi huipentuen kaksi vuotta sitten tehtyyn järjestöfuusioon.

Niemi-Nikkola oli mukana keväällä 2013 perustetussa HTM-tilintarkastajien ja KHT-yhdistyksen projektiorganisaatiossa, jossa yhdistymistä ryhdyttiin valmistelemaan. Fuusion toteuduttua Niemi-Nikkola valittiin uuden yhdistyksen puheenjohtajakolmikkoon varapuheenjohtajaksi ja marraskuus-

sa 2014 pidetyssä uuden yhdistyksen ensimmäisessä vuosikokouksessa hän otti vastaan hallituksen puheenjohtajan pronssiset käädyt.

– Pidän erittäin tärkeänä sitä, että yhdistymisen jälkeen olemme voineet vaikuttaa yhtenäisenä ammattikuntana erityisesti alan edunvalvontaan, hän toteaa.

Yhdistyksessä ei ole jääty fuusion jälkeen paikoilleen vaan järjestökentän toimialajärjestelyt ovat pysyneet agendalla. Yksityisen ja julkisen sektorin tilintarkastajien edunvalvonnan saattamisesta saman katon alle →

Eija Niemi-Nikkola ehti seurata tilintarkastusalan kehitystä näköalapaikalta kahdeksan vuotta.

keskustellaan parhaillaan JHTT-yhdistyksen kanssa.

Yhdistysten väliset keskustelut ovat Niemi-Nikkolan mukaan edenneet rakentavassa hengessä ja hanketta varten perustettua erillistä projektiorganisaatiota vetää Suomen Tilintarkastajat ry:n toiminnanjohtaja **Sanna Alakare**.

– Yhdentymiskeskustelun on todettu olevan ajankohtainen tilintarkastajajärjestelmää ja -valvontaa koskevien uudistusten takia. Molemmissa yhdistyksissä hallitukset ovat todenneet sen tärkeäksi askeleeksi, jotta ammattikunta pystyy vastaamaan entistä paremmin tulevaisuuden haasteisiin, sanoo Niemi-Nikkola.

Mittavia muutoksia säädösrintamalla

Hän kuvailee kulunutta ajanjaksoa alan luottamustehtävissä ja erityisesti puheenjohtajavuosina hyvin mielenkiintoiseksi myös tilintarkastusalan kehittymisen kannalta.

– Kirjanpitolaki ja tilintarkastuslaki on uudistettu unohtamatta 17.6. voimaan astunutta EU-tasoisien tilintarkastussääntelyn kansallista toimeenpanoa, jonka myötä sääntely kiristyy erityisesti yleisen edun kannalta merkittävässä yhteisöissä. Huomionarvoista on lisäksi se, että vanha, vuodelta 1932 peräisin ollut säätiölaki uudistettiin.

Merkittäviksi muutoksiksi Niemi-Nikkola nostaa myös tutkintouudistuksen ja alan valvonnan yhtenäistämisen, minkä seurauksena tilintarkastajien valvonta siirtyi Patentti- ja rekisterihallitukseen uudelle Tilintarkastusvalvonnalle vuoden alusta.

Panostusta jäsenpalveluihin

Niemi-Nikkola arvioi, että kesäkuussa valitulla yhdistyksen uudella hallituksella ja puheenjohtajalla riittää jatkossakin työsarkaa niin edunvalvonnassa kuin jäsenpalvelujen kehittämässäkin.

– Uskon, että uudessa hallituksessa halutaan panostaa jäsenpalveluiden kehittämiseen ja asia pysyy eräänä painopistealueena, jotta palvelut vastaisivat entistä paremmin jäsenistömme tarpeita.

Palvelujen kehittämisen kannalta keskeistä on jäsenistön antama palaute ja ehdotukset. Yhdistyksen viimeisimmässä jäsenkyselyssä esiin nousivat mm. taloushallinnon digitalisoinnin aiheuttamat osaamis- ja tiedontarpeet.

– Digitalisoituminen tuo mukanaan haasteita myös tilintarkastajille, mutta osaltaan se on omiaan myös helpottamaan tilintarkastajan työtä. Tilintarkastajilta vaadittavat valmiudet ja niihin liittyvät haasteet liittyvät varmasti pitkälle lukuisten erilaisten järjestelmien ja niiden kontrolliympäristöjen ymmärtämiseen ja hyödyntämiseen tilintarkastuksessa, Niemi-Nikkola pohtii.

Hänen mukaansa yhdistyksessä kiinnitettiin päättyneellä tilikaudella huomiota sähköisen taloushallinnon kehityksen seurantaan ja siihen liittyvään sidosryhmäyhteistyöhön. Lisäksi yhdistykseen perustetussa erillisessä digityöryhmässä pohditaan ja valmistellaan keinoja jäsenten digivalmiuksien vahvistamiseksi. □

KIRJANPITOLAKI – NORMEISTA KÄYTÄNTÖÖN

Uutuuskirjassa pureudutaan uudistuneen kirjanpitolain mukanaan tuomiin muutoksiin hyvin käytännönläheisesti.

Hinta 71,00 € + alv.

Lisätiedot ja tilaukset:

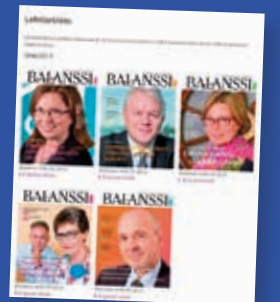
stakatemia.fi/julkaisut
kustannus@suomentilintarkastajat.fi
p. 09 7552 2020

UUSI BALANSSI ONLINE

www.balanssionline.fi

Pääset lukemaan artikkeleita ja lehden aiemmin ilmestyneitä numeroita online-palvelussa kaikilla päätelaitteilla silloin, kun sinulle sopii. Tehokkain hakutoiminnoin teet vaivattomasti esim. teema- ja kirjoittajakohtaisia artikkelihakuja.

VINKKI!

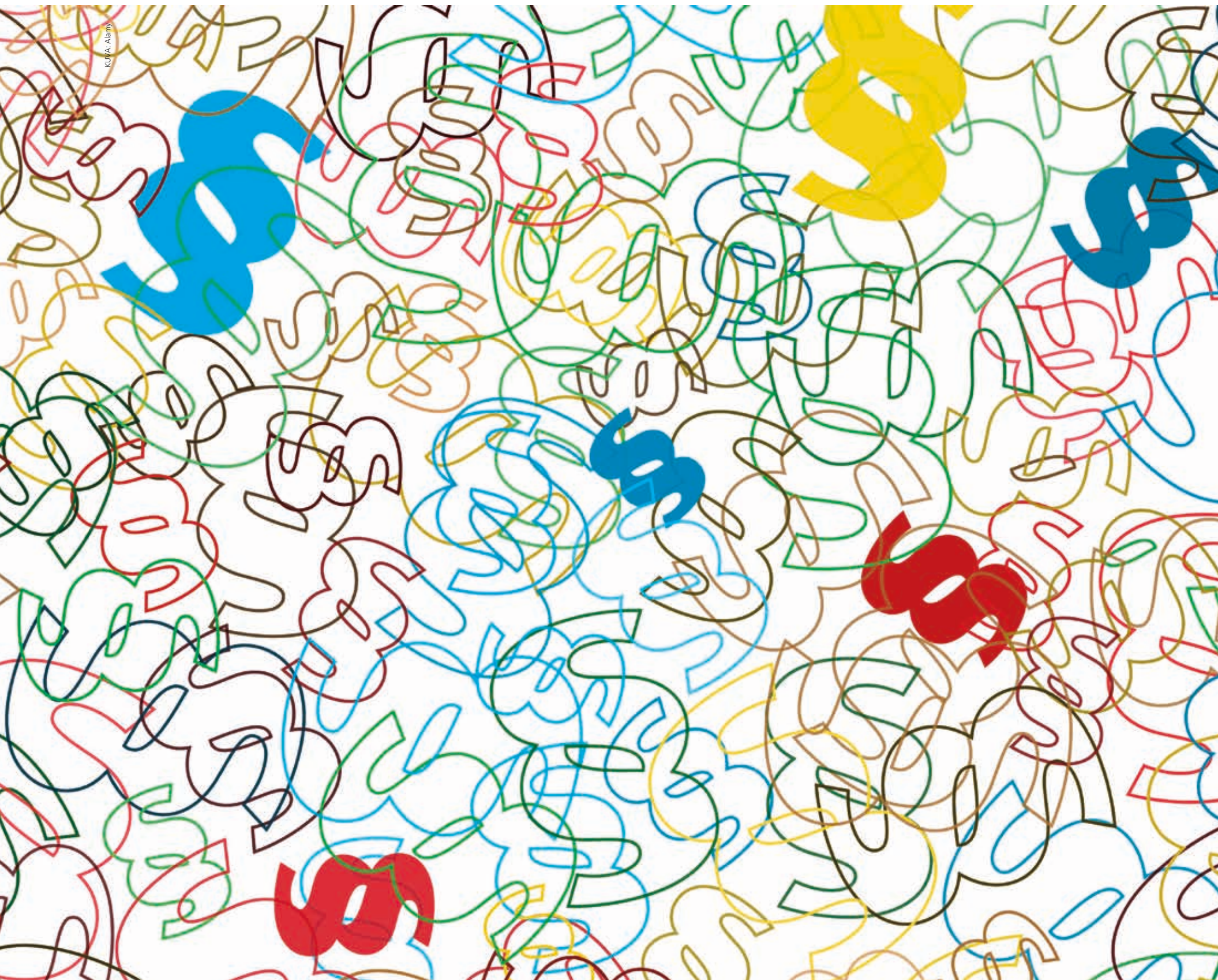
Lataa koneellesi online-palvelun arkistosta lehden vanhojen numeroiden PDF-tiedostoja. Näin voit lukea lehtiä silloinkin, kun nettiyhteys puuttuu!

Lehden vuosikertatilaajana voit tutustua Balanssi Online -palveluun veloituksetta vuoden 2016 aikana! Saat käyttäjätunnukset lähettämällä sähköpostiosoitteesi toimitukseen toimitus@balanssilehti.fi

Jatkuva, 12 kk lukuoikeus Balanssi Online -palveluun 125,00 € (sis. alv 24 %).

Koekäyttötunnukset ja rekisteröityminen
www.balanssionline.fi

Tiedustelut ja tilaukset myös
toimitus@balanssilehti.fi
puh. (09) 694 4064

Osakeyhtiölain muutostarpeita selvitetään

Osakeyhtiölain muutostarpeita kartoittanut Oikeusministeriön arviomuistio jatkaisi nykylain mukaisia pyrkimyksiä virtaviivaistaa sääntelyä ja helpottaa yritystoimintaa.

VESA RASINAHO LAURI IGNATIUS

Suomen nykyinen osakeyhtiölaki (624/2006, ”OYL”) täyttää 1.9.2016 kymmenen vuotta. Osakeyhtiölain valmistelu- ja voimassaoloaikana lain soveltamisympäristö on elänyt ja heilahdellut huomattavastikin aina 2000-luvun puolivälin nousukaudesta jo useamman vuoden jatkuneeseen talouden horrokseen.

Tavoitteena kilpailukyvyyn vahvistaminen

Myös digitalisaatio on edennyt ja yritystoiminta ja sen rahoitus kansainvälistynyt entisestään. On aika arvioida lain muutostarpeita ja toimivuutta nykyisessä taloudellisessa, sääntelyllisessä ja poliittisessa kehikossa, ja tätä varten Oikeusministeriö onkin 18.5.2016 julkaissut arviomuistion osakeyhtiölain muutostarpeista (OM 32/41/2015)¹. Muistiota edelsi julki-

nen verkkokeskustelu aiheesta syksyllä 2015. Oikeusministeriö järjestää muistiot lausuntokierroksen.

Vaikka OYL:ä on yleisesti pidetty varsin toimivana, lain parantamisesta edelleen on käyty keskustelua lähes koko sen voimassaolon ajan. Useat lain epäkohdista, joista osa on periytynyt OYL:iin sitä edeltäneistä laeista, ovat olleet tiedossa jo pitkään.²

Oikeusministeriön arviomuistiossa OYL:n tulevien muutosten tavoitteet on jaettu kolmeen kategoriaan: kilpailuky-

1) <http://oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1463466651213.html>

2) Ks. Sebastian Kellaksen ja Vesa Rasinahon artikkeli ”Uuden osakeyhtiölain puutteita ja kehittämistarpeita”, Tilintarkastus nro 5/2008. Ks. myös Manne Airaksisen artikkeli ”Onnistuiko vuoden 2006 osakeyhtiölakiuudistus?”, Defensor Legis 4/2013, jossa tiivistetään lakia kohtaan esitetty kritiikki.

vyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla, digitalisoinnin mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä säädösten sujuvoittaminen ja norminpurku. Näiden kategorioiden alle lukeutuu useita konkreettisia OYL:n muutosehdotuksia, joista osa liittyy kiinteästi myös vireillä oleviin EU-sääntelyhankkeisiin.

Toisaalta osalla muutosehdotuksista halutaan poistaa kansallista erityisääntelyä, jota on säädetty aiempia yhtiöoikeuden alalla annettuja direktiivejä (erityisesti pääomadirektiivi 77/91/ETY) täytäntöön pantaessa. Lisäksi yhtiöoikeuden tutkimuksen, oikeuskäytännön ja käytännön yritystoiminnan kautta arviomuistioon on päätynyt mitä moninaisempia ehdotuksia.

Vähimmäispääomavaatimus ja osakepääoman menettäminen

Arviomuistion yksi välittömimmin osakeyhtiötoiminnan aloittamista helpottavia muutosehdotuksia on yksityisten yhtiöiden vähimmäispääomavaatimuksen alentaminen yhteen euroon tai poistaminen kokonaan. Nykyinen 2 500 euron pääomavaatimus on käytännössä merkitykseton yhtiön velkojen kannalta.

Vastaavasti julkisen osakeyhtiön vähimmäispääomaa ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 80 000 eurosta pääomadirektiivin vähimmäisedellytykseen, 25 000 euroon. Muistiossa ehdotetaan, että samalla lievennettäisiin tai jopa poistettaisiin lain nykyinen vaatimus rekisteröidä oman pääoman negatiivisuus (osakepääoman menettäminen) kaupparekisteriin.

Kevennyksiä osakkeiden rekisteröintiä koskevaan dokumentaatioon

Muistiossa esitetään, että yksityisen osakeyhtiön osakepääoman maksun todentamisen edellytyksiä kevennettäisiin. Voimassa oleva sääntely on peräisin pääomadirektiivistä, joka kuitenkin koskee vain julkisia yhtiöitä.

Yksityisissä osakeyhtiöissä tiedot osakkeiden maksusta annettaisiin jatkossa tilinpäätöksessä.

Tämä vähentäisi osakkeiden rekisteröinnin edellyttämää dokumentaatiota ja muuttaisi tilintarkastajan asemaa osakeanneissa, kun erillisiä vahvistuksia osakkeiden maksusta ei enää annettaisi.

Arviomuistion mukaan osakkeiden antaminen tulisi ylipäänsäkin voida to-

teuttaa maksua vastaan ja muutenkin vastaavin ehdoin kuin osakekauppa. Tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, että osakeannissa osakkeet luotaisiin ja annettaisiin samanaikaisesti niiden maksamisen kanssa.

Käytännön yrityselmässä erityisesti yritysjärjestelyjä toteutettaessa osakkeiden luominen ja antaminen vasta niiden maksun jälkeen on ongelmallista. Erityisesti ulkomaiset sijoittajat odottavat saavansa arvopaperin viipymättä tehtyään oman suorituksensa, mikä ei toteudu nykymallisissa osakeanneissa.

Osakkeenomistajan tiedonsaantioikeudet

Arviomuistiossa ehdotetaan huomattavia laajennuksia uuden yksityisen yhtiön osakkeenomistajien tiedonsaantioikeuksiin, joista voitaisiin määrätä toisin yhtiöjärjestyksessä. Samalla

säädettäisiin tietoja saaneen osakkeenomistajan vastuusta tietojen luottamuksellisuuden turvaamiseksi.

Nykyisessä OYL:ssa ei ole enää aiemman lain säännöstä, jonka mukaan enintään kymmenen osakkaan yhtiössä osakkeenomistaja sai tutustua yhtiön kirjanpitoon ja asiakirjoihin. Siten osakkeenomistajalla ei ole OYL:n mukaan muita tiedonsaantioikeuksia kuin tilinpäätökseen ja yhtiökokousasiakir-

joihin liittyvät sekä laaja kyselyoikeus yhtiökokouksessa. Näiden tiedonsaantioikeuksien laajentaminen parantaa luonnollisesti vähemmistönsuojaa, mutta kääntöpuolena on väärinkäytösriski, joka täytyy ratkaista.

Uudistuksia varojenjakoon ja velkojien suojaamiseksi

Arviomuistiossa ehdotetaan OYL:n varojenjakoa koskeviin säännöksiin useita muutoksia, joista pääosa on lähinnä oikeustilaa selkeyttäviä. Jatkossa varojenjaon määritelmässä mainittaisiin nimenomaisesti myös lahjoittaminen, ja määritelmään sisältyvää liiketaloudellista perustetta selkeytettäisiin yhdessä maksukyvyyn arvioinnin kriteerien, ajankohdan sekä dokumentointivaatimusten kanssa.

On myös mahdollista, että tasetestistä luovuttaisiin kokonaan, sillä tasetesti ei anna riittävää kuvaa yhtiön

vakavaraisuudesta tai maksukyvystä. Edellä kuvattu osakepääomavaatimuksen alentaminen tai poistaminen jäisi edelleen melko vähämerkityksiseksi, jos varoja jakavan yhtiön edellytettäisiin säilyttävän osakepääoman sijasta taseen mukainen positiivinen oma pääoma (eron ollessa nykyvaatimuksen mukaisesti pienimmillään 2 500 euroa).

Oikeuskäytännön vuoksi myös konserniavustuksen ja osakeyhtiölain vähemmistöosion suhdetta selvennettään KKO:n tuoreiden ratkaisujen KKO 2015:104–105 valossa. Niin ikään käytännössä epäselvä omien osakkeiden hankinnan rahoituskieltokin rajattaisiin vain julkisiin osakeyhtiöihin. Lakiin esitetään lisättävän myös nimenomainen väliosion salliva säännös.

Mielenkiintoinen on myös arviomuistiossa käsitelty yritysjärjestelyihin ja osakepääoman alentamiseen liittyvän velkojien suojaamisen keventäminen. Nykytilanteessa vähämerkityksinenkin järjestely saattaa oikeuttaa yhtiön kaikkia velkojia vaatimaan maksua tai turvaavaa vakuutta saatavilleen, mikä saattaa tosiasiallisesti estää muutoin perusteltuja järjestelyjä ja johtaa opportunistiseen käyttäytymiseen.

Scheme of Arrangement -järjestely

Ehkä yksi huomionarvoisimmista muutosehdotuksista on Iso-Britannian yhtiölainsäädäntöä vastaavan ns. Scheme of Arrangement -järjestelyn lisääminen osakeyhtiölakiin. Tällä tarkoitetaan tuomioistuimen tai muun viranomaisen vahvistamaa menettelyä, jolla uudelleenjärjestellään yhtiön varoja ja velkoja.

Järjestely lisäisi huomattavasti toimintamahdollisuuksia sekä yritysten saneerauksissa että yritysjärjestelyissä, joissa se mahdollistaisi lukuisia erilaisia toimintatapoja nykyisten sulautumisen ja jakautumisen ohella tai jopa ne korvaten. Tällaisten järjestelyjen arviointi vaatisi tuomioistuimilta joustavuutta ja osaamista myös liiketoimintakysymyksissä.

Digitalisaation mahdollisuudet

Osakeyhtiölain muutoksen yhteydessä on myös arvioitava digitalisaation tuomia mahdollisuuksia osakeyhtiöinstituution toiminnalle. Myös EU:ssa digitalisointi on yksi keskeisiä tavoitteita yhtiöoikeuden alalla. Esimerkiksi paremmat tekniset apuvälineet toiminnan tarkistamiseen, toiminimitutkimuksen rajoittaminen ja yksityisen osakeyhtiön osakkeiden maksukontrollista luopuminen mahdollistaisivat osaltaan yksinomaan koneelliseen ilmoitukseen perustuvan rekisteröinnin.

Myös itserekisteröinti yksinkertaisten, helposti ja luotettavasti koneellisesti tarkistettavien ilmoitusten kohdalla voisi olla perusteltua. Tämä voisi koskea ainakin henkilömuutoksia. Arvo-osuusjärjestelmään kuulumattomille yhtiöille voitaisiin myös tarjota palvelu sähköisten osake- ja osakasluetteloiden pitämiseksi.

Muut muutosehdotukset

Muita arviomuistiossa ehdotettuja muutoksia ovat muun muassa yksityisten osakeyhtiöiden kevennetty purkumenettely, yhtiön yhtiöoikeudellinen vahingonkorvausvastuu sen edustajien toimista eräissä tilanteissa sekä osakkeiden luovutus- ja hankintaehdoista määrääminen entistä vapaammin yhtiöjärjestyksessä. Ehdotetut muutokset koskevat myös yhtiön omaisuuden panttauskiellon sisällyttämistä yhtiöjärjestykseen sekä yhtiön edustajan nimenkirjoitusoikeuden selvittämistä erityisesti kelpoisuuden ja toimivallan erottelun osalta.

Lisäksi jälkiapporttisäännöksiä ehdotetaan sovellettavaksi vain hankintoihin osakkeiden merkitsijältä, muulta osakepääomaan sijoittavalta tai näiden lähipiiriltä. Myös julkisen osakeyhtiön hallussa olevien omien osakkeiden määrää koskevat rajoitukset poistetaan, mikä on tervetullut muutosehdotus erityisesti suurempien osakeantien kannalta.

On myös huomattava, että EU:ssa on tällä hetkellä vireillä muun muassa osakkeenomistajan oikeuksia koskevan direktiivin muutosehdotus, joka sisältää sääntelyä listayhtiön omistajatie- doista ja niiden käyttämisestä sekä johdon palkkioista ja lähipiiriliiketoimista. Myös yhdenyhtiöitä koskeva direktiiviehdotus tullee vaikuttamaan suomalaisen sääntelyyn.

Hatunnoston arvoinen muistio

Ylipäänsä Oikeusministeriön arviomuistio osakeyhtiölain muutostarpeista ansaitsee hatunnoston. Nähtäväksi luonnollisesti jää, millaiseksi mahdollinen hallituksen esitys muodostuu lausuntokierrosten ja valiokuntakäsittelyjen jälkeen, mutta ministeriön arviomuistion perusteella toiveikkaus ei ole mitenkään perusteetonta.

Arviomuistio jatkaisi vuoden 2006 lain mukaisia pyrkimyksiä OYL:n viritäviivaistamiseksi ja yritystoiminnan helpottamiseksi. Suuri osa ehdotetuista muutoksista tuskin vaikuttaisi olennaisesti osakeyhtiön intressitahojen suojaan.

Nykyinen laki on jo osoittanut, että oikeussuoja toteutuu paremmin kattavilla yleissäännöksillä, kuten yhdenvertaisuusperiaatteella, kuin kasuistisilla detaljisäännöksillä, joiden tulkinta on käytännön elämässä usein vaikeaa ja soveltaminen tuomioistuimissa joskus yllätyksellistä. □

Asianajaja **Vesa Rasinaho** Roschier Asianajotoimisto Oy:stä on osallistunut nykyisen osakeyhtiölain valmisteluun ja toimii Suomen yhtiöoikeusyhdistys ry:n hallituksen puheenjohtajana.

OTM **Lauri Ignatius** työskentelee lakimiehenä Roschier Asianajotoimisto Oy:n Corporate and Capital Markets -ryhmässä.

Tilintarkastuksen EU-reformin kansallinen toimeenpano loppusuoralla

Eduskunnan käsiteltävänä olevia PIE-yhteisöjen tilintarkastussäännöksiä tulee noudattaa 17.6.2016 jälkeen käynnistyvältä tilikaudelta. Seuraamuksia koskevia säännöksiä sovelletaan uudistetun lain voimaantulon jälkeen tapahtuneisiin tekoihin ja toiminnan järjestämiseen liittyvät uudet vaatimukset tulevat noudatettaviksi viimeistään 1.1.2017.

TIINA TORNIAINEN

Balanssi-lehden numerosa 6/2015 ja Balanssi Online-palvelussa ilmestyneissä artikkelissa käsiteltiin EU:n tilintarkastussääntelyn uudistamista ja erityisesti PIE-yhteisöjen tilintarkastusta koskevia uusia vaatimuksia.

Uusi tilintarkastussääntely voimaan kesäkuussa 2017

Uuden EU-tasaisen tilintarkastussääntelyn implementointi Suomessa on edennyt aikataulussa ja huhtikuun 2016 lopussa julkaistiin hallituksen esitys tilintarkastuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta (70/2016 vp). Tavoitteena on saada ehdotetut lakimuutokset voimaan 16.7.2016, EU:n aikataulun mukaisesti.

Tämä artikkeli perustuu pääosin hallitukseen esitykseen ja on mahdollista, että jotkut seikat vie-

lä muuttuvat ennen kuin uudet lait ovat tulleet hyväksytyksi Suomessa. Kirjoituksessa on käsitelty keskeisimpiä sääntelymuutoksia, joten tämä ei suinkaan ole kattava esitys sääntelyuudistuksesta.

Myös kaikkia tilintarkastajia koskevia muutoksia

EU:n uusi tilintarkastussääntely sisältää tilintarkastusasetuksen ja tilintarkastusdirektiivin. Asetus koskee yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen, ns. PIE-yhteisöjen (public interest entity) tilintarkastuksia, ja se on sellaisenaan voimassa olevaa lainsäädäntöä Suomessa. Kokonaiskuvan saamiseksi yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastusta koskevista uusista vaatimuksista PIE-yhteisöjen tilintarkastajien kannattaakin lukea rinnakkain hallituksen esitystä ja EU:n tilintarkastusasetusta.

Uusi EU-sääntely sisältää paljon erilaisia vaihtoehtoja, ns. jäsenvaltio-optioita, ja Suomessa lähtökohtana on ollut optioiden ja joustojen hyödyntäminen. Joustojen hyödyntäminen on erittäin tervetullutta, koska kyse on suurille yrityksille suunnitellusta byrokratiasta lisäävästä sääntelystä, joka monelta osin sopii huonosti Suomeen.

PIE-yhteisöjä ja niiden tilintarkastusta koskevat suurimmat muutokset kohdistuvat seuraaville osa-alueille; firmarotaatio, rajoitukset palveluiden ostamiseen tilintarkastajalta sekä tilintarkastajan raportointi. Lisäksi sääntely tuo uusia vaatimuksia kaikille tilintarkastajille liittyen mm. tilintarkastajan toiminnan järjestämiseen ja sanktioihin.

Useimmissa muissa EU-maissa uusien säännösten kansallinen toimeenpano on edelleen kesken, joten vielä ei kattavasti tiedetä, millaisia jäsenvaltio-

optioihin liittyviä päätöksiä niissä tehdään. Valitettavasti näyttää todennäköiseltä, että eri EU-maihin muodostuu harmonisoinnin sijaan erilaisten säännösten monimutkainen ”tilkkutäkki”, joka aiheuttaa kansainvälisesti toimiville PIE-yhteisöille ja tilintarkastajille lisätyötä ja kustannuksia.

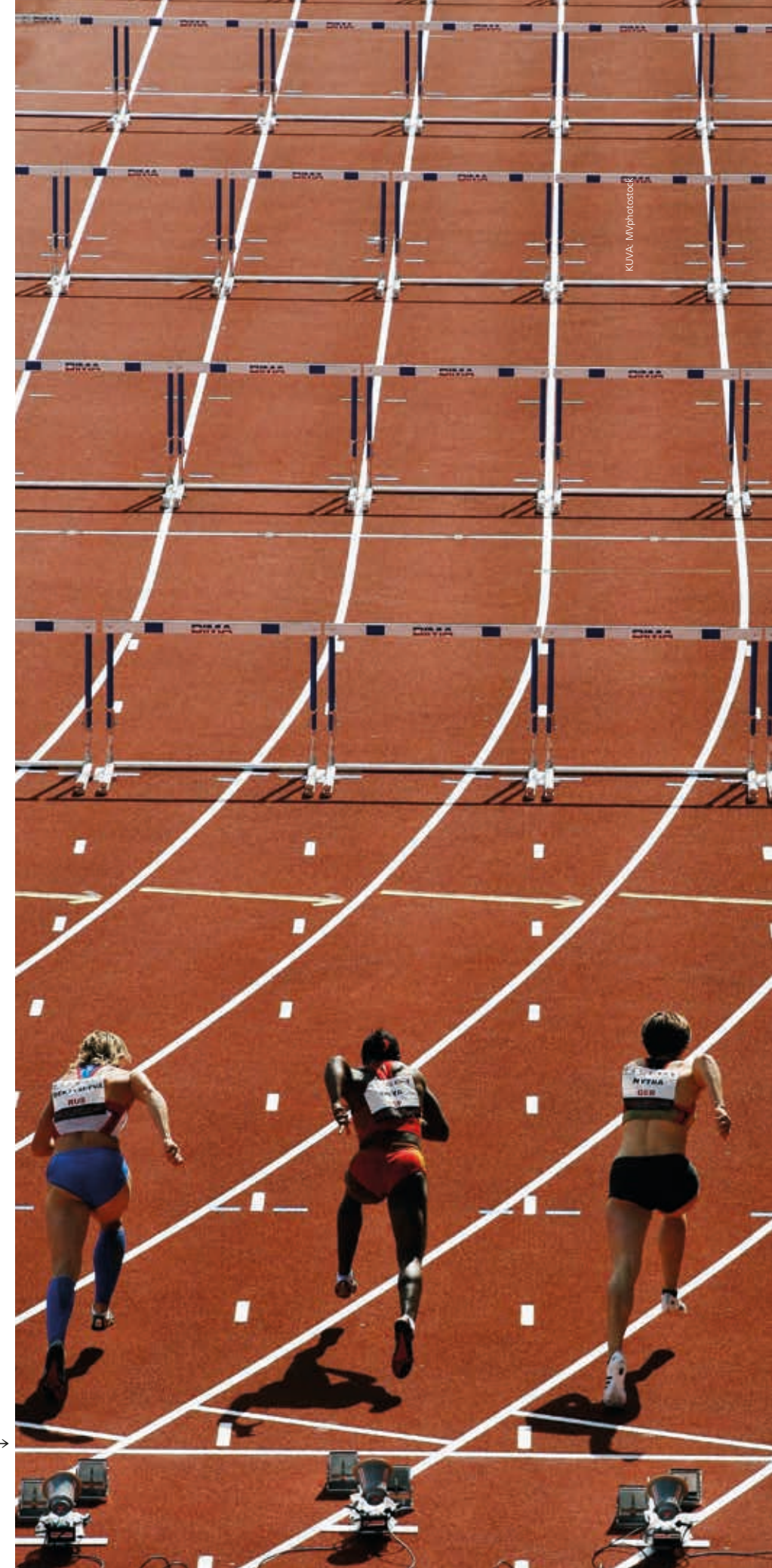
PIE-yhteisöjen määritelmä ratkaisevassa asemassa

Uuden sääntelyn kattavuuden kannalta ratkaisevaa on se, mitkä yhteisöt Suomessa määritellään PIE-yhteisöiksi. Direktiivin mukaan yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä ovat julkisen kaupankäynnin kohteena olevat yhteisöt, luottolaitokset ja vakuutusyhtiöt. Näiden lisäksi hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomessa voitaisiin sektorilainsäädännön kautta saattaa muitakin yhteisöjä PIE-vaatimusten piiriin.

Aiemmin Suomessa on käytännössä ollut direktiivillä laajempi PIE-yhteisön määritelmä. Se on pitänyt sisällään esim. sijoituspalveluyritykset, suuret vakuutusyhtiöt ja AB- ja B-eläkesäätiöt ja lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittavat eläkekassat. On toivottavaa, että Suomessa vielä nyt loppumetreillä päästäisiin siihen, että uusi PIE-yhteisöjä koskeva byrokratia ei koskisi muita kuin niitä, joilta EU sitä edellyttää.

Firmarotaatio pakolliseksi PIE-yhteisöissä

Hallituksen esityksen mukaan suomalaisten PIE-yhteisöjen on jatkossa vaihdettava tilintarkastusyhteisöä vähintään 20 vuoden välein. Tämä 20 vuoden maksimiaika edellyttää sitä, että tilintarkastus kilpailutetaan ensimmäisen 10 vuoden jälkeen. Maksimiaika voi olla 24 vuotta, mikäli on valittu kaksi tilintarkastajaa/tilintar-

kastusyhteisöä. Tällaiset ns. joint audit -tarkastukset ovat Suomessa harvinaisia.

Tilintarkastusyhteisön vaihtamisen jälkeen tulee olla 4 vuoden jäähytelyperiodi ennen kuin pois rotatoitu tilintarkastusyhteisö voi tulla valituksi uudelleen. Nykyisin tilintarkastuslaisa oleva vaatimus PIE-yhteisön päävastuullisen tilintarkastajan (luonnollinen henkilö) vaihtamisesta 7 vuoden välein säilyy ennallaan.

Firmarotaatiota koskeva uusi vaatimus tulee voimaan eripituisin siirtymäajoin riippuen tilintarkastustoimeksiannon kestosta kesäkuussa 2014, jolloin uusi tilintarkastusasetus tuli voimaan. Siirtymäsäännöt ovat yksityiskohtaiset ja erittäin monimutkaiset. Käytännössä siirtymäsääntöjen seurauksena vuonna 2016 on odotettavissa runsaasti tarjouskilpailuja PIE-yhteisöjen vuoden 2017 tilintarkastuksista.

Rajoituksia PIE-yhteisöjen hankkimille muille palveluille

Tilintarkastusasetus sisältää luettelon ns. kielletyistä palveluista, joita PIE-yhteisö ei saa ostaa tilintarkastajaltaan tai saman ketjun jäseniltä. Rajoitus koskee myös PIE-yhteisön määräysvallassa olevia EU-alueella toimivia konserniyrityksiä ja mahdollista emoyhtiötä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että Suomessa hyödynnetään asetuksen antama jäsenvaltio-optio ja sallitaan tiettyjen veropalveluiden ja arvonnäilytyspalveluiden ostaminen tilintarkastusyhteisöltä määrättyin edellytyksin.

Arvonnäilytyspalveluiden lisäksi tilintarkastaja, tilintarkastusyhteisö, jossa tilintarkastaja toimii ja sen ketjun jäsen, johon tilintarkastaja kuuluu, voi kuitenkin tarjota tarkastettavalle yhteisölle ja sen konserniyritykselle veropalveluita, kun ne liittyvät:

- verolomakkeiden täyttämiseen
- julkisten tukien ja verokannustimien yksilöimiseen
- verotarkastuksessa avustamiseen

- välittömien ja välillisten verojen ja laskennallisten verojen laskemiseen
- veroneuvontaan.

Arvonnäilytyspalveluita ja veropalveluita saa tarjota PIE-tilintarkastusasiakkaalle vain, jos niillä ei ole suoraa vaikutusta tai niillä on erikseen tai yhdessä vain vähäinen vaikutus tarkastettavaan tilinpäätökseen. Vaikutusten arvioiminen on dokumentoitava ja selostettava tilintarkastajan ns. lisäraportissa tarkastusvaliokunnalle.

Tilintarkastusasetuksessa kiellettyjä palveluja PIE-tilintarkastusasiakkaalle ovat muun muassa palvelut, joihin liittyy osallistuminen tarkastettavan yhteisön johtamiseen tai päätöksentekoon;

- kirjanpito sekä kirjanpitoaineiston ja tilinpäätöksen laatiminen
- palkanlaskentapalvelut
- taloudellisten tietojen laatimiseen ja/tai valvontaan liittyvän sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan menettelyjen suunnittelu ja toteutus tai

- sellaisten tietoteknisten järjestelmien suunnittelu ja toteutus, joka koskee taloudellisen tiedon käsittelyä
- oikeudelliset palvelut
- tarkastettavan yhteisön sisäiseen tarkastukseen liittyvät palvelut
- palvelut, jotka liittyvät tarkastettavan asiakkaan rahoitukseen, pääomarakenteeseen ja pääoman kohdentamiseen sekä sijoitusstrategiaan lukuun ottamatta tiettyjen varmennuspalveluiden tarjoamista
- tarkastettavan yhteisön osakkeiden myynnin edistäminen, kaupankäynti tämän osakkeilla tai tämän osakkeisiin liittyvän merkintäsitoumuksen antaminen sekä
- tietyt henkilöresursseihin liittyvät palvelut kuten organisaatorakenteen suunnittelu.

Rajoitukset koskevat vain tilintarkastettavia PIE-yhteisöjä

Kiellettyihin palveluihin liittyvät rajoitukset koskevat tilintarkastuksen kohteena olevaa tilikautta sen alusta

lähtien tilintarkastuskertomuksen antopäivään asti. Kun kyse on taloudellisten tietojen laatimiseen ja/tai valvontaan liittyvän sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan menettelyjen suunnittelusta ja toteutuksesta tai sellaisten tietoteknisten järjestelmien suunnittelusta ja toteutuksesta, joilla käsitellään taloudellisia tietoja, edellytetään riippumattomuutta jo koko tilintarkastettavaa tilikautta edeltäneen tilikauden ajalta.

On tärkeää muistaa, että uudet rajoitukset koskevat vain PIE-tilintarkastusasiakkaille tarjottavia palveluita. Jatkossakin tulee edelleen olemaan paljon ns. sallittuja palveluita, joita tilintarkastusyhteisöt saavat tarjota tilintarkastusasiakkaina oleville PIE-yhteisöille ja etenkin muille tilintarkastusasiakkaille. Vuodesta 2020 alkaen yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä koskeville sallituille palveluille tulee 70 %:n katto, mikä seurauksena PIE-yhteisön sallituista palveluista tilintarkastusyhteisölehen maksamat palkkiot eivät saa ylittää 70 %:a konsernin kolmen viimeisen vuoden tilintarkastuspalkkioiden keskiarvosta.

Sallittujen palvelujen hankintaa koskeva 70 %:n katto ei kuitenkaan koske sellaisia lausuntoja yms, joita lainsäädäntö edellyttää tilintarkastajan antavan. Tilintarkastusvalvonnalta on mahdollista hakea enintään kahden tilikauden pituista poikkeuslupaa 70 % kattoon esimerkiksi yritysjärjestelytilanteessa.

Tilintarkastajan raportointi uudistuu

Tilintarkastuskertomukset menevät tänä vuonna uusiksi ISA 700 -standardimuutosten seurauksena. Eniten uudistuu listattujen yritysten tilintarkastuskertomus, johon tulee sisällyttää selostus tilintarkastuksen kannalta keskeisimmistä seikoista (Key Audit Matters) ja niiden tilintarkastamisesta. Uudistettua ISA 700 -standardia tulee soveltaa 15.12.2016 tai sen jälkeen päätty-

viltä tilikausilta laadittavien tilinpäätösten tilintarkastuksiin.

Vaatimus antaa ns. key audit matter -kohdat sisältävä tilintarkastuskertomus laajenee EU:n tilintarkastusasetuksen kautta koskemaan kaikkia PIE-yhteisöjä 17.6.2016 alkavilta tilikausilta – eli käytännössä kalenterivuodelta 2017. Lisäksi tilintarkastajan tulee tilikaudesta 2017 alkaen antaa PIE-yhteisölle kirjallisessa muodossa laaja ns. tarkastusvaliokunnan lisäraportti, jonka sisältöä on määritelty yksityiskohtaisesti tilintarkastusasetuksessa.

Toimintakertomus tilintarkastuksen ulkopuolelle

Hallituksen esityksessä tilintarkastuksen kohdetta ehdotetaan supistettavan siten, että toimintakertomus ei ole jatkossa enää tilintarkastuksen kohteena. Toimintakertomukselle tehdään kuitenkin tiettyjä muita toimenpiteitä.

Tilintarkastuskertomuksessa on annettava lausunto siitä:

- antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta
- onko tilinpäätös laadittu noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti
- onko toimintakertomus laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti
- ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.

Tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi todettava, onko tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen perusteella havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa sekä ilmoitettava näiden virheellisyyksien luonteesta.

Tilintarkastuskertomukseen on myös sisällytettävä yhtiökokouksen tai muun yhteisön tai säätiön toimielimen edellyttämät muut tilintarkastukseen perustuvat lausumat. Tilin-

tarkastuspöytäkirja säilyy käytännössä ennallaan.

Tilintarkastuslakia uudistettaessa on keskusteltu myös hallinnon tarkastuksen sisällöstä ja sen tarpeellisuuden erillisenä käsitteenään ISA-standardien kattaessa nykyisin jo pitkälle ne asiat, joita on perinteisesti katsottu olevan ns. hallinnon tarkastusta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinoministeriö perustaa työryhmän selvittämään asiaa.

Uusia tehtäviä PIE-yhteisön tarkastusvaliokunnalle

Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön tarkastusvaliokunnalle tulee uusia tehtäviä, jotka on sisällytetty osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin. Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on yhtiön taloudellisen raportoinnin ja tarkastuksen osalta seurata ja arvioida

- yhtiön taloudellista raportointijärjestelmää
- sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien tehokkuutta
- tilintarkastusta ja tilintarkastajan riippumattomuutta ja erityisesti muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoamista.

Tarkastusvaliokunnan tehtäviin kuuluu myös tilintarkastajan valinnan valmisteelu.

Tarkastusvaliokunnan perustamista ei ehdoteta Suomessa pakolliseksi vaan tehtävät voi myös hoitaa koko hallitus tai muu valiokunta. Tarkastusvaliokunnan jäsenistä säädetään, että vähintään yhdellä tarkastusvaliokunnan jäsenellä on oltava laskentatoimen tai tilintarkastuksen asiantuntemusta.

Säännöksiä tilintarkastajan toiminnan järjestämisestä

Hallituksen esitys sisältää työ- ja elinkeinoministeriön asetuksen, jossa säännellään tilintarkastajan toiminnan järjestämistä. Toiminnan järjestämistä

Veronkiertäjät kuriin ja nuhteeseen

On sanottu, että suomalaiset eivät enää pääse yhteisymmärrykseen juuri mistään.

Väite voi pitää pääosin paikkansa, mutta ei siltä osin kuin on kysymys suhtautumisesta veron kiertämiseen. Valtakunnasta ei löydy sellaista poppoota, joka ei suoralta kädeltä ole valmis tuomitsemaan veronkiertäjiä.

Nimi vuosien takaa Panama-listalla ja se on menoa. Käsitukset siitä, millainen on tyypillinen veronkiertäjä, saattaa tuki vaihdella suuresti. Yleensä kait veronkiertäjän prototyypinä pidetään suurituloisia, rikkaita ja suuryrityksiä.

Lähtökohtana veronkiertämisen totaalityrmyys on oikea. Verojen vältely vääristä kilpailua ja heikentää julkistaloutta. Jos yksi kiertää veronsa, toinen joutuu sen maksamaan. Maksu- miesten oikeus vaatia veronkiertoa kuriin on täten perusteltua. Julkistalouden pelastajaksi jahdista ei kuitenkaan ole.

Suurin ongelma, joka kietoutuu veronkiertämisestä käytyyn keskusteluun, koskee käsitystä siitä, mitä kukin tarkoittaa veronkiertämisellä. Kansan suussa veropetos, veronkiertäminen ja verosuunnittelu maistuvat ihan samalta. Asiaan edes vähäisen vihkiytynyt näkee näiden ilmiöiden välillä ratkaisevia eroja.

Veropetos on rikos, josta kuuluu rangaista. Veronkiertäminen taas ei ole lankaan rikos. Se on toimintaa, joka Verohallinnon tai tuomioistuinten taholta lopulta katsotaan toiminnaksi, jolla tavoiteltuja veroetuja ei myönnetä. Lopputulos saattaa ratketa KHO:ssa äänestyksen 3-2 jälkeen.

Verosuunnittelu puolestaan on toimintaa, jota ilmeisesti kaikki suomalaiset harjoittavat muodossa tai toisessa. Koti remontoidaan siten, että voidaan hyödyntää kotitalousvähennys. Lapsia avustetaan vähäisin summin useammassa erässä, jotta voidaan välttää lahjaverotus. Asunto myydään vasta, kun luovutusvoitto on verovapaa. Tässä vain pari esimerkkiä tavallisen suomalaisen veronsuunnittelusta, jota kait kukaan ei pidä törkeänä.

Törkeänä ei taideta pitää sitäkään, että Suomen valtio on päättänyt perustaa Norjan rajalle alkoholimyymälöitä,

että norjalaiset voivat harjoittaa verosuunnittelua viinaos- toissaan. Tätä toki suomalaisetkin tekevät Viron reissuillaan.

Verosuunnittelusta on kysymys myös silloin, kun yritys toimii liiketaloudellisin perustein matalan verotuksen maassa. Tätä ei enää pidetäkään hyväksyttynä toimintana. Monen ajatuksissa vilahtaa jo rikollinen menettely, tai vähintäänkin moraalisesti kyseenalainen toiminta.

Kansan syvien rivien on mahdotonta ymmärtää, miten monimutkainen ja vaikea asia on mieltää kansainvälisessä verotuksessa tapahtuvaa siirtohinnoittelua. Kaikki maat taistelevat oikeudesta verottaa viimeiseen asti niissä tapahtuvaa yritystoimintaa. Kukaan ei luovu vapaaehtoisesti verotus- oikeudestaan. Monesti tästä seuraa saman tulon verottaminen useampaan kertaan.

Kaikki ovat herttaisen yksimielisiä siitä, että yrityksiä tulisi verottaa aina siinä maassa, jossa tulos tehdään. Tähän se yksimielisyys sitten päättyykin. Kun avataan keskustelu tulon oikeas-

ta kertymismaasta, riidan siemen on kylvetty hedelmälliseen maaperään. Mikä on oikea maa verottamaan tulosta, jonka taustalla on Suomessa tehty innovaatio, jota hyödyntäen tuote on valmistettu Kiinassa ja myyty saksalaisen yrityhtion kautta Ruotsissa, kun toiminta on pääosin rahoitettu Hollannissa rekisteröidyn konsernin rahoitusyhtiöstä?

Arvoketjussa on niin monta osasta, että yhtä oikeaa tapaa jakaa tulos on lähes mahdoton tehdä tavalla, joka tulisi suoraan hyväksytyksi kaikissa näissä eri maissa. Hyvän pohjan tälle työlle antaa OECD:n ohjeistus, mutta sekin antaa useita eri tulkintavaihtoehtoja.

Suurin pelkoni on, että suomalaiset poliittiset päättäjät liian sinisilmäisesti ajavat sellaisia kansainvälisiä ratkaisumalleja, jotka syövät pois Suomen oikeutta verottaa yrityksiä kansainvälisestä toiminnastaan. Suurimman veropotin keräävät maat, joissa tuote valmistetaan ja kulutetaan. Tässä asetelmassa Suomella on heikot kortit kädessä. □

PAULI K. MATTILA

koskevat asiat eivät ole asioina varsinaisesti uusia, sillä vastaavaa on aiemmin sisällynyt kansainväliseen tilintarkastajien /tilintarkastustoimistojen laadunvalvontaa koskevaan ISQC 1 -standardiin, jonka noudattamista esim. TILA:n laaduntarkastuksissa on arvioitu.

Pienyritysten tilintarkastajille annetaan uusista vaatimuksista joitain hel- potuksia, mutta niiden käytännön merkitys voi olla melko vähäinen. Pienyri- tyksellä viitataan kirjanpitolain 1 lu- vun 4a §:ssa tarkoitettuihin pienyri- tyksiin.

Asetuksen mukaan mm.:

- tilintarkastajalla on oltava toimin- tansa järjestämiseen liittyvät toi- mintaperiaatteet ja toimintatavat kirjallisessa muodossa
- tilintarkastajalla on oltava koko toi- mintansa laajuuteen ja monimut- kaisuuteen nähden riittävä tilintar- kastuksen riskienhallinnan järjestel- mä ja tiedonkäsittelyjärjestelmien tehokkaat valvonta- ja turvajärjes- telyt, jotka tilintarkastajan on doku- mentoitava
- tilintarkastajan on ylläpidettävä ti- lintarkastustoimintansa laajuuden ja monimutkaisuuden kannalta riit- tävää sisäistä laadunvalvontajärjes- telmää, jonka toimintaa tilintarkas- tajan on arvioitava vuosittain
- muissa kuin pienyritysten tilintar- kastuksissa yhtenäinen toiminta on taattava kaikessa tilintarkasta- jan toiminnassa.

Tilintarkastajien palkitsemisperiaatteisiin rajoituksia

Toiminnan järjestämistä koskevassa asetuksessa rajoitetaan myös tilin- tarkastajien palkitsemisperiaatteita. Asetuksen mukaan palkitsemisen on kannustettava tilintarkastuksen laa- dun varmistamiseen ottaen huomi- oon tilintarkastajan toiminnan laa- juus ja monimutkaisuus. Tarkastetta- van yhteisön tai säätiön muista kuin tilintarkastuspalveluista maksama

määrä ei saa vaikuttaa tilintarkasta- jan tai muun tilintarkastukseen vai- kuttavan luonnollisen henkilön suo- riutumisen arviointiin tai tulospalk- kauksen määrittämiseen. Tätä rajoi- tusta ei sovelleta pienyritysten tilin- tarkastuksiin.

Tilintarkastuslain 4 luvussa on li- säksi erityiset kohdat koskien asiakas- rekisterin pitämistä sekä tilintarkastus- kansiota. Lain mukaan

- tilintarkastajan on pidettävä asiakas- rekisteriä, jonka on sisällettävä kus- takin tilintarkastusasiakkaasta mm. tiedot tilintarkastuksesta perityistä palkkioista ja muista palveluista pe- rityistä palkkioista kullakin asiak- kaan tilikaudella
- asiakasrekisterissä olevat tilintar- kastusasiakkaan tiedot on säilytet- tävä 10 vuotta
- tilintarkastajan tulee koota tilintar- kastustehtävää koskevat merkityk- selliset tiedot ja asiakaskirjat tilin- tarkastuskansioon, joka on suljetta- va viimeistään 60 vuorokauden ku- luttua tilintarkastuskertomuksen allekirjoittamisesta.

Perusteluiden mukaan 60 päivän määräaika ei ole aineellisesti olen- nainen sinänsä ja tilintarkastuksen sesonkiluonteisuuden vuoksi määrä- ajan epäolennaiset, jopa muutamien kuukausien mittaiset ylitykset, eivät ole säännöksen tavoitteiden kannal- ta olennaisia.

Uusia sanktioita

Hallituksen esitys (luku 10 seuraa- mukset) sisältää merkittävästi aiem- paa enemmän erilaisia sanktioita, joita tilintarkastuslautakunta voi tilintarkastajille määrätä. Aiemmin käytössä olleet huomautus, varoitus ja hyväksymisen määräaikainen tai pysy- vä peruuttaminen ovat käytössä jatkos- akin. Niiden lisäksi uusia sanktioita ovat määräaikainen kielto toimia tilin- tarkastajana, määräaikainen kielto toi- mia tilintarkastusyhteisön hallintoeli- missä sekä seuraamusmaksu.

Hallituksen esityksen mukaan seu- raamusmaksu voisi olla enimmillään jopa 200 000 euroa ja se voitaisiin mää- rätä tilintarkastajalle, luonnolliselle henkilölle, mikäli hän siirtyy tilintar- kastusasiakkaansa palvelukseen esim. johtotehtäviin tai hallintoelimen jä- seneksi liian nopeasti rikkoen siirty- miseen liittyvää ns. jäähdyttelyjak- soa. Jäähdyttelyjakson ehdotetaan ole- van vuosi ja PIE-yhteisöjen osalta kak- si vuotta. Seuraamusmaksua ei kuiten- kaan saa enää määrätä, jos esitystä tilin- tarkastuslautakunnalle ei ole tehty vii- den vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tapahtui.

Voimaantulon aikataulut

Hallituksen esityksen mukaan uusia säännöksiä koskien tilintarkastajan valintaa ja firmarotaatiota sekä pal- veluiden ostamista tilintarkastusyh- teisöltä tulee noudattaa alkaen siitä PIE-yhteisön tilikaudesta, joka käyn- nistyy 17.6.2016 jälkeen, eli yleensä tilikauden 2017 alusta. Seuraamuksia koskevia säännöksiä sovelletaan tilin- tarkastajan tekoihin tai laiminlyönteih- in, jotka ovat tapahtuneet uudiste- tun tilintarkastuslain voimaantulon jälkeen, eli todennäköisesti 17.6.2016 alkaen.

Uusia säännöksiä tilintarkastus- kansioista, asiakasrekisteristä ja muus- ta tilintarkastajan toiminnan järjestä- misestä tulee noudattaa viimeistään 1.1. 2017.

Tarkastusvaliokuntaa koskevia säännöksiä tulee noudattaa viimeis- tään 1.1.2018 alkaen. □

KHT, CIA **Tiina Torniainen** vastaa Oy KPMG Ab:ssä laatuun ja riskienhallintaan liittyvistä toiminnoista.

Jakokelpoisten varojen määrää koskeva muutos osakeyhtiölakiin

Osakeyhtiölain 13 luvun 5 §:n mukaista jakokelpoisten varojen määrää koskevaa säännöstä on muutettu 1.1.2016 lukien siten, että yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat sekä lisäksi uutena vähennettävänä eränä ”määrä, joka on kehitysmenona merkitty taseeseen kirjanpitolain mukaisesti”. Tämän lisäksi varojenjaossa on huomioitava muut osakeyhtiölain määräykset kuten maksukykyisyystesti.

Säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavalta tilikaudelta eli useimpien yhtiöiden on huomioitava muutos viimeistään keväällä 2017. Osakeyhtiö saa kuitenkin soveltaa säännöstä jo tilikaudella, joka alkaa 1.1.2016 jälkeen.

EU-asetus muuttaa sisäpiirisääntelyä ja tiedonantovelvollisuutta olennaisesti

Sisäpiirisääntely ja tiedonantovelvollisuus muuttuvat olennaisesti heinäkuussa markkinoiden väärinkäyttöä koskevan EU-asetuksen (MAR) seurauksena. Suoraan sovellettava EU:n markkinoiden väärinkäyttöasetus (596/2014, ”MAR”) tulee velvoittavaksi 3.7.2016 alkaen. Se korvaa suurimmaksi osaksi arvopaperimarkkinalain nykyisen jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta, sisäpiiriasioita ja markkinoiden väärinkäyttöä koskevan sääntelyn.

MAR-asetus ei muuta olennaisesti käsityksiä siitä, millaista tietoa on pidettävä sisäpiirintietona ja millainen tieto on vastaavasti julkistettava jatkuvan tiedonantovelvollisuuden perusteella. Sen sijaan MAR muuttaa Suomessa olennaisesti määräyksiä siitä, milloin esimerkiksi listatun osakkeen tai joukkovelkakirjan liikkeeseenlaskijan on julkistettava tieto ja millaisella menettelyllä julkistamista voidaan lykätä.

Jatkossa sisäpiirintieto on julkistettava mahdollisimman pian, jollei liikkeeseenlaskija päätä lykätä julkistamista ni-

menomaisilla perusteilla ja kirjaa ylös tätä päätöstä. Päätöksestä ilmoitetaan julkistamisen jälkeen Finanssivalvonnalle. Nykyisin sisäpiirihankkeina käsiteltävät asiat tulevat siksi jatkossa useimmiten lykkäysmenettelyn piiriin.

MAR kumoaa velvollisuuden pitää nykyisiä julkisia ja yrityskohtaisia sisäpiirirekistereitä. Tämä velvollisuus korvataan sähköisten ja ei-julkisten sisäpiiriluettelojen ylläpitovelvollisuudella sekä johdon ja lähipiirin kauppohenkilöiden julkistamisvelvollisuudella. Hankekohtaisten sisäpiiriluettelojen lisäksi voidaan pitää täydentävää luetteloa pysyvästä sisäpiiriläisistä.

Liikkeeseenlaskijan hallituksen ja mahdollisen hallintoneuvoston jäsenten, toimitusjohtajan sekä muiden ylimpään johtoon kuuluvien ja olennaista päätösvaltaa käyttävien henkilöiden kaupat on julkistettava erityisillä pörssitiedotteilla kolmen arkipäivän kuluessa kaupoista. Julkistamisvelvollisuus koskee myös näiden johtohenkilöiden lähipiiriä eli puolisoa, perheenjäseniä sekä määräysvallassa olevia yhteisöjä.

Verohallinnon tiedote KHO-ratkaisujen vaikutuksesta dept push down -järjestelyjen korkokulujen vähennysoikeuteen

Verohallinto antoi 27.5.2016 tiedotteen korkeimman hallinto-oikeuden päätösten vuoksi. Päätöksissä oli kyse ulkomaisen yhtiön Suomen sivuliikkeen korkokulujen vähentämisestä. Toisessa päätöksessä katsottiin, ettei osakkeita ja niiden hankintaan liittyvää velkaa voitu kohdentaa sivuliikkeelle, eivätkä osakkeiden hankintaan liittyvän velan korot olleet siten vähennyskelpoisia sivuliikkeen verotuksessa.

Toisessa päätöksessä sivuliikkeen korkokulujen vähennysoikeus evättiin sillä perusteella, että järjestely katsottiin veronkiertämiseksi. Verohallinnon tiedotteen mukaan dept push down -järjestelyitä voidaan arvioida veronkiertämisenä, kun kaikki seuraavat kriteerit täyttyvät:

1. konsernin sisäinen rahoitus on järjestetty suomalaista sivuliikettä tai apuyhtiötä käyttäen
2. järjestelylle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, ja
3. järjestelyihin on ryhdytty tarkoituksena vapautua suoritettavasta verosta.

Tällä hetkellä on vielä epäselvää, laajeneeko lähipiiri ja kauppohenkilöiden julkistamisvelvollisuus myös sellaisiin yhteisöihin, joissa johtohenkilöllä tai tämän lähipiiriläisellä ei ole määräysvaltaa, mutta joiden hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja hän on. Laaja tulkinta olisi hankala esimerkiksi tilanteissa, joissa henkilö on hallituksen jäsen useassa pörssiyhtiössä.

Suomalaiset listayhtiöt joutuvat kautta linjan kamppailemaan saadakseen järjestelmänsä, menettelynsä ja ohjeistuksensa vastaamaan MAR-asetusta ennen heinäkuun määräpäivää. Asetusta on osin täydennetty ja tullaan vielä täydentämään komission asetuksilla ja muulla alemman tasoisella sääntelyllä, joka ei välttämättä valmistu voimaantulopäivään mennessä.

Markkinoiden väärinkäyttöä koskeva asetus sisältää epäselviä ja tulkinnanvaraisia määräyksiä, ja sen suoraan sovellettavissa kieliversioissa on merkittäviä eroja. Asetus onkin aiheuttanut loppukevään aikana huomattavaa päänvaivaa yhtiöissä, jotka ovat laskeneet liikkeeseen listattuja arvopapereita.

Verohallinto toivoo, että yritykset, jotka ovat käyttäneet korkojärjestelyjä, ovat oma-aloitteisesti yhteydessä Verohallintoon. Lisäksi Verohallinto suosittelee, että yritykset varmistaisivat merkittävien yritysjärjestelyjen tai muiden veroriskejä sisältävien toimien verotuskohtelun jo etukäteen Verohallinnosta esimerkiksi hakemalla sitovan ennakkoratkaisun.

VEROHALLINNON UUSIA OHJEITA JA KANNANOTTOJA

Yhteisöjen verotus

- Verotusohje yleishyödyllisille yhteisöille (10.5.2016)
- Maatalouden nettovarallisuus tuloverotuksessa (4.5.2016)
- Vahvistettu tappio ja omistajanvaihdos (29.3.2016).

Yksityishenkilöiden verotus

- Osituksen yhteydessä tapahtuvat omistajanvaihdokset ja niihin liittyvä varainsiirtoverotus (25.5.2016)
- Matkaoppaiden ja matkanjohtajien matkakustannusten korvaukset (12.5.2016)
- Kotitalousvähennys (25.4.2016)
- Lahjojen kumulointi (5.4.2016)
- Ensin kuolleen puolison tai lesken jälkeisessä perintöverotuksessa tarvittavat tiedot (5.4.2016)
- Palkka ja työkorvaus verotuksessa (4.4.2016).

Verotusmenettely

- Verohallinnon päätös finanssitilejä koskevasta tiedonantovelvollisuudesta (18.5.2016)
- Verohallinnon ohje Suomen ja Yhdysvaltain välillä verotustietojen vaihtoa koskevan FATCA-sopimuksen soveltamiseksi (2.5.2016)
- Hallintarekisteröidyn kotimaisen osakeomistuksen verotusmenettelystä (25.4.2016).

CbCR

– miksi verotietoja on raportoitava maakohtaisesti?

Maakohtaista raportointia koskevat muutokset viranomaisten välistä automaattista tietojenvaihtoa koskevaan direktiiviin hyväksyttiin EU:ssa 25.5.2016 Tämän seurauksena ensimmäiset suomalaisia suuryrityksiä koskevat raportit säädetään annettavaksi jo kulumassa olevalta tilikaudelta.

MERJA RAUNIO

Läpinäkyvyys eli veroviranomaisten oikeus saada tietoa konsernin eri yritysten toimista ja veronmaksusta on eräs keskeinen keino estää veropohjan rapautumista ja voiton siirtämistä matalan verorasituksen maihin OECD-maiden ja G20:n yhteisessä BEPS-projektissa. Tätä läpinäkyvyyttä lisätään ns. maakohtaisella raportoinnilla (Country-by-Country reporting), joka tulee osaksi suurimpien

yritysten siirtohinnoitteludokumentointia.

CbCR-raportti on riskityökalu

OECD:n CbCR on veroviranomaisille annettava raportti, jota viranomaisten on tarkoitus käyttää poimiessaan yhtiöitä siirtohinnoittelutarkastuksen kohteeksi. CbCR-raportti on riskityökalu, jonka tiedot antavat veroviranomaiselle viitteitä siitä, tulisiko siirtohinnoittelua tutkia tarkemmin.

Konsernin ylin emoyhtiö antaa dokumentin omalle veroviranomaiselleen, joka toimittaa raportin edelleen konsernin muiden toimintamaiden viranomaisille. CbCR-raporttia koskevassa ohjeistuksessaan OECD korostaa, ettei maakohtaista raporttia voida käyttää siirtohintojen markkinaehtoisuuden arvioimiseen, vaan tämä on tehtävä siirtohinnoitteludokumentoinnin ja siihen liittyvien lisäselvitysten perusteella.

KUVA: Wpstock

Maakohtainen raportti laadittava jo vuodelta 2016

Suomessa valtiovarainministeriö on 22.5.2016 julkaissut toisen hallituksen esitysluonnoksen siirtohinnoittelun dokumentointia koskeviksi muutoksiksi. Esitysluonnoksessa on säännökset myös OECD:n ohjeistuksen mukaisesta maakohtaisesta raportoinnista. Luonnoksen mukaan ensimmäiset maakohtaiset raportit olisi laadittava Suomessa 1.1.2016 tai

sen jälkeen alkavilta tilikausilta. Hallituksen esitystä eduskunnalle ei ole vielä annettu.

Euroopan Unionin neuvosto hyväksyi 25.5.2016 maakohtaista raportointia koskevat muutokset viranomaisten välistä automaattista tietojenvaihtoa koskevaan direktiiviin (2011/16/EU). Direktiivimuutoksella on tarkoitus varmistaa OECD:n CbCR-ohjeistuksen yhdenmukainen implementointi koko EU:n alueella.

Direktiivin mukaan maakohtaiset raportit on vaadittava ensimmäisen kerran 1.1.2016 tai sen jälkeen alkavilta tilikausilta. Näin ollen myös Suomessa ehdotetaan ensimmäiset maakohtaiset raportit annettavaksi jo kulumassa olevalta tilikaudelta.

Suurimpien konsernien emoyhtiöiden velvollisuus

Maakohtaisen raportin laatiminen on määrätty vain suurimpien yritysten →

velvollisuudeksi. Raportointivelvollisuus koskee vain kansainvälisiä konserneja, joiden konsernitilinpäätöksen mukainen liikevaihto raportointivuotta edeltävällä tilikaudella on vähintään 750 milj. euroa. Siten vuoden 2016 luvut olisi raportoitava, jos konsernin liikevaihto vuonna 2015 on ollut 750 milj. euroa tai enemmän.

Lähtökohtana on, että konsernin ylin emoyhtiö antaa maakohtaisen raportin oman maansa veroviranomaiselle, ja muiden maiden veroviranomaiset saavat raportin emoyhtiön kotivaltion veroviranomaiselta virka-aputeitse. Myös muu konserniyhtiö on velvol-

linen antamaan kotivaltionsa veroviranomaisille maakohtaisen raportin, jos emoyhtiö ei ole raportointivelvollinen oman maansa lainsäädännön mukaan tai tytäryhtiöiden veroviranomaiset eivät muusta syystä saa maakohtaista raporttia emoyhtiön kotivaltion veroviranomaiselta automaattisen tietojenvaihdon kautta.

Raportointivelvollisuutta aikaistettaneen

Suomalaisen emoyhtiön on syytä valmistautua laatimaan maakohtainen raportti jo vuodelta 2016.

Mitä tietoja raportoitava?

Maakohtaisessa raportissa tiedot on raportin nimen mukaisesti raportoitava maittain käyttäen yhteenlaskettuja lukuja. OECD:n ohjeistusta noudattaen raportoitavat tiedot ovat tulot, voitot tai tappio ennen veroja, maksetut tuloverot, tilikaudelta kertyneet verot, osakepääoma, kertyneet voittovarot, työntekijöiden lukumäärä sekä aineelliset varat. Lisäksi on raportoitava yhtiöt maittain sekä ilmoitettava kunkin yhtiön pääasiallinen toiminta.

OECD on CbCR-raporttia koskevassa ohjeistuksessaan julkaissut taulukot, joita se suosittelee käytettäväksi maakohtaisten tietojen raportoinnissa. Direktiiviin on otettu OECD:n taulukot ja niiden täyttöohjeet sellaisenaan.

Raporteista julkisia

Tilinpäätösdirektiivin muutosehdotus tekisi maakohtaisista raporteista julkisia.

Euroopan komissio julkaisi 12.4.2016 ehdotuksen maakohtaisen raportoinnin julkistamisesta tilinpäätösdirektiivin (2013/34/EU) muutosehdotuksessa. Ehdotuksen mukaan suurimpien konsernien tulisi julkaista maakohtaisia tuloverotietoja internet-sivuillaan. Raportointivelvollisuus koskisi konserneja, joiden emoyhtiö on EU-maassa, mutta myös muita konserneja, jotka harjoittavat toimintaa EU-alueella olevan tytäryhtiön tai sivuliikkeen kautta.

Direktiivin muuttamista koskevan luonnoksen mukaan raportoitavia ja julkaistavia tietoja olisi lyhyt kuvaus harjoitetusta liiketoiminnasta, työntekijöiden lukumäärä, liikevaihto, tulos ennen veroja, kertyneet verot, maksetut verot ja kertyneet voittovarot. Viranomaiselle jätettävään maakohtaiseen raporttiin verrattuna eroa olisi esimerkiksi tulojen raportoinnissa: CbCR-raportissa ilmoitetaan tulot riippumatta siitä, sisältyvätkö ne liikevaihtoon vai ovatko esimerkiksi muita tuottoja. Julkaistavassa maakohtaisessa raportissa kuitenkin ilmoitettaisiin nettoliikevaihto.

Maakohtaiset tiedot ehdotetaan julkaistavaksi EU-maiden osalta maittain, ns. veroparatiisimaiden osalta maittain sekä muiden EU:n ulkopuolisten maiden osalta yhtenä kokonaisuutena. Ns. veroparatiisimaista on tarkoitus laatia yhteinen lista käytettäväksi kaikissa EU-maissa.

LISÄÄKÖ RAPORTOINTI JULKISEN LUOTTAMUKSEN SIJASTA PIKAISESTI TEHDYISTÄ VÄÄRISTÄ TULKINNOISTA AIHEUTUVAA MAINERISKIÄ?

Tämä tilinpäätösdirektiivin muutoksen luonnos julkistettavasta maakohtaisesta veroraportoinnista on tarkoitus viimeistellä nopealla aikataululla kesäkuussa. Viimeistelyn ja hyväksymisen jälkeen direktiivin määräykset tulisi ottaa kansallisiin säännöksiin vuoden kuluessa direktiivin hyväksymisestä. Yhtiöissä uusia määräyksiä sovellettaisiin niiltä tilikausilta, jotka alkavat aikaisintaan vuosi direktiivin voimaansaattamisen jälkeen.

Julkistamisella toivottuja vai ei-toivottuja vaikutuksia?

Maakohtaisten raporttien julkisuutta ovat vaatineet monet kansalaisjärjestöt ja ammattiyhdistykset. Komissio näyttääkin oletttavan, että tietojen julkistamisvelvollisuus ja siihen liittyvä yleinen valvonta vähentää yritysten halukkuutta välttää veronmaksua ja varmistaa, että voitot verotetaan siellä, missä ne syntyvät. Yritykset sen sijaan pelkäävät verotietojen julkistamiseen liittyviä kilpailuhaittoja.

Jättävätkö asiakkaat IKEA:n huonekalut hyllyihin ja käyvät ostamassa huonekalut Iskusta, jos maakohtaisista raporteista käy ilmi, että IKEA:n ostoksista ei kerry yhteisöveroa Suomeen lainkaan? Oletettavaa on, että kovin moni kuluttaja ei ole verotiedoista kiinnostunut. Huonekaluja hankittaessa ostopäätökseen vaikuttaa varmasti enemmänkin mööpin sopivuus oman kodin sisustukseen ja hinta kuin huonekaluliikkeen maksamat verot.

Samoin viimeksi Starbucksissa käytössäni väkeä riitti jonoksi asti, vaikka brändin omistavan yrityksen verosuunnittelukuvioita on syytetty aggressiiviseksi. Yritysten huolena onkin, että julkaistavat maakohtaisen raportin tiedot kiinnostavat lähinnä kilpailijoita, jotka lukevat tiedot tarkasti ja osaavat pahimmassa tapauksessa tehdä raporteista päätelmiä liikesalaisuuksista.

Entä voiko maakohtaisen raportin yleisluonteisen tiedon perusteella tehdä muita kuin vääriä johtopäätöksiä? Uhkana on, että läpinäkyvyyden tuoman julkisen luottamuksen sijasta maakohtainen raportointi lisää pikaisesti tehdyistä vääristä tulkinnoista aiheutuvaa maineriskiä. Aika varmaa on, että tämän riskin välttämiseksi veroista on raportoitava huomattavasti enemmän kuin maakohtaisen raportin vähimmäistiedot.

Heräähän kysymys, eikö veroraportointi voisi perustua vapaaehtoisuuteen ja suosituksiin, jolloin sisältö olisi määriteltävissä joustavasti ja yleisölle voitaisiin tuottaa tapauskohtaisesti tarkoituksenmukainen tieto. □

OTK VT **Merja Raunio** toimii partnerina PricewaterhouseCoopers Oy:ssä erikoistumisalueinaan siirtohinnoittelu ja elinkeinoverotus.

Kirjanpitolaki – normeista käytäntöön

→ Kirjanpitolaki – normeista käytäntöön -teos keskittyy erityisesti uuteen kirjanpitolakiin. Tämä näkyy myös teoksen laajuudessa. 120-sivuinen kirja, joka koostuu yhdentoista eri kirjoittajan artikkelimaisista kirjoituksista,

on helposti lähestyttävä. Tällainen projekti on aina haastava kirjan yhtenäisyyden kannalta. Kustannustoimittaja ja kirjoittajaporukka ovat tehneet hyvää työtä ja tässä onnistuneet.

Kirjan kärkenä on ensimmäinen luku, joka esittelee oleelliset muutokset uudistetussa kirjanpitolaisissa pääpiirteittäin. Iso muutos oli pien- ja mikroyrityksen sekä konsernin kokorajojen määritelmät ja pienen koon perusteella annetut helpotukset. Pien- ja mikroyrityksiä, keskikokoisia ja suuryrityksiä sekä konsernitilinpäätöstä käsitellään laajemmin omissa pääluvuissaan.

Virpi Haaramon artikkeli olennaisuudesta ja tilinpäätösraportoinnista on aika filosofinen. Olennaisuuden perusteella arvioidaan tiedon laatua ja riittävyttä, ja erityisesti sijoituspäätöksentekijän kannalta. Käsite on siis tilinpäätösraportoinnin idean kannalta keskeinen ja siksi ansaitsee sen merkityksen monipuolisen käsittelyn.

Haaramon laaja käsittely on tässä kirjassa paikallaan. Käsittely tuo hyvin esille myös tilinpäätöskäytäntöä ohjaavan normiston muodostamiseen liittyvän ikuisuushaasteen, mikä liittyy reaali-ilmiöiden ja kielen käsitteiden vastavuuteen.

Arvostus- ja jaksotussäännöksiä kirjassa on käsitelty laajimmin. Menettelyt rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen arvostamiseksi käypään arvoon, rahoitusleasingin käsittely kirjanpidossa, hankintamenon määrittely ja jaksottaminen, kehittämismenot ja muut aineettomat hyödykkeet sekä pakolliset varaukset saavat käsittelyn, jossa uudistusten käsittely on keskiössä.

Teemoittain haetaan vastauksia siihen, mistä on kyse, mitä muutoksella ajetaan takaa, ja miten se vaikuttaa käytäntöön. Pääomalainojen kirjaussäännöksiä on käsitelty omissa luvuissaan. Hänelle, jota erityisesti kiinnostaa uuden kirjanpitolain sisältö, on tämän kirjan avulla kätevä hahmottaa nimenomaan nämä muutokset ja niiden merkitys kirjanpito- ja tilinpäätöskäytännölle.

Kirjoittajat Virpi Haaramo, Tuomas Honkamäki, Henry Kampman, Katariina Kaskimies, Turo Koila, Antti Niemistö, Liisa Mälikangas, Maria Rekola, Jaakko Rönkkö, Heidi Vierros, Erkki Yli-Rantala
Sarja ST-Akatemia
Kustantaja ST-Akatemia Oy, 2016

Tilinpäätäjän käsikirja

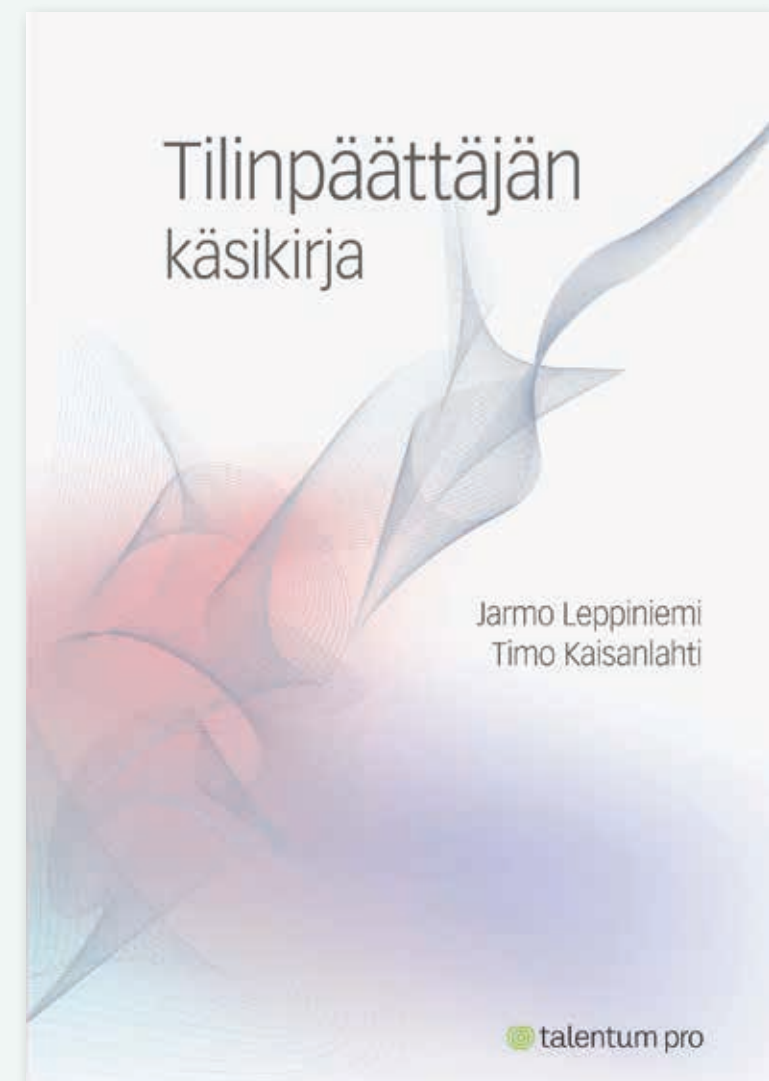
→ Kuluvan vuoden alussa voimaan tuli uusi kirjanpitolaki, joka toi mukanaan monia olennaisia muutoksia. Tämän kokoluokan muutos on luonut uutta tarvetta seminaareille ja koulutustilaisuuksille sekä ammattikirjallisuudelle. Jarmo Leppiniemen vastaus on Tilinpäätäjän käsikirjan uudistaminen.

Kolmas uudistettu painos suositusta tilinpäätäjän käsikirjasta on tuonut mukanaan Leppiniemelle kanssakirjailijan. Timo Kisanlahtella on pitkä kokemus kirjanpitolainsäädännön valmistelusta KTM:ssä ja Suomen edustajana EU:n tilinpäätösasioiden käsittelyssä. Viime vuodet hän on toiminut puheenjohtajana kirjanpitolautakunnassa ja kirjanpitolain uudistustyöryhmässä. Auktoriteettia ja asiantuntemusta kirjoittajilla tästä aiheesta siis riittää.

Selkeästi jäsentävä ja olennaiseen keskittyvä kirja piirtää ajantasaisen kokonaiskuvan alkaen kirjanpitovelvollisuudesta käsitäten tuloslaskennan ja tase-erien käsittelyn ja päättyen tilinpäätöksen suunnitteluun.

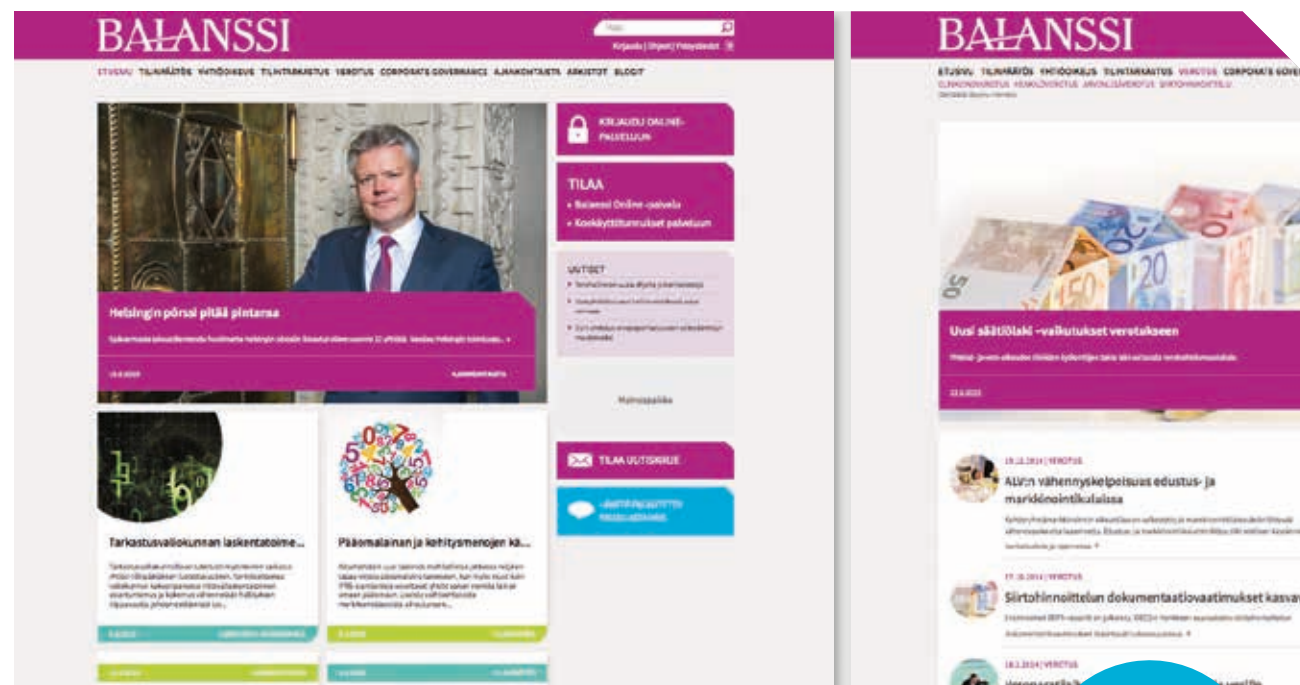
Uuden kirjanpitolain lisäksi kirjoittajat ovat huomioineet viimeisimmät verotuksen muutokset, KILA:n ratkaisut sekä uuden tilintarkastuslain. Uskoisinkin tilinpäätäjän löytävän kirjasta käytännöllisiä neuvoja oikeiden ratkaisujen tekemiseen. Tämä on hyvä perusteos, jonka uusin painos kannattaa hankkia kirjahyllyyn. Esitystapa on tarkoituksenmukainen ja painosten myötä hioutunut. Sopivasti kaikkea, ytimekkäästi, normeihin viittaillen.

Kirjoittajat Jarmo Leppiniemi, Timo Kisanlahti
Sarja Talentum pro
Kustantaja Talentum Oy, 2016

Professori, KTT
Jukka Pellinen
Jyväskylän yliopiston kauppa-
korkeakoulusta
esittelee
ajankohtaisia
laskentatoimen ja
taloushallinnon
kirjauutuuksia.

BALANSSI-lehden asiantuntija-artikkelit ja uutiset nyt entistä reaaliaikaisemmin osoitteessa **www.balanssionline.fi**

Koekäyttötunnukset ja rekisteröityminen: www.balanssionline.fi

Jatkuva 12 kk lukuoikeus 125,00 (sis. alv 24 %).

**TUTUSTU
JA TILAA!**

BALANSSI

ILMESTYMISSAJAT VUONNA 2016

3/2016 17.6.2016

4–5/2016 14.10.2016

6/2016 16.12.2016

Vuosikerta 125,00 € (sis. alv 10 %) sisältää veloituksetta lukuoikeuden vuonna 2016 Balanssi Online -palveluun.

Irttonumero 30,00 € (sis. alv 24 %)

www.balanssilehti.fi

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

Lähetä yhteystietojen muutokset, lehden jakelua tai Balanssi Online -palvelua koskevat tiedustelut ja laskutusta koskevat yhteydenotot sähköpostitse osoitteeseen:

toimitus@balanssilehti.fi

Muistathan Balanssi-lehden vuosikertatilaajan erikoisedun – maksuttoman lukuoikeuden Balanssi Online -palveluun vuonna 2016.

Lähetä sähköpostiosoitteesi toimitukseen toimitus@balanssilehti.fi ja saat käyttäjätunnukset online-palveluun.

www.balanssilehti.fi

www.balanssionline.fi

Jatkuva 12 kk lukuoikeus 125,00 € (sis. alv 24 %)

BALANSSI TILAUS

☐ Kestotilaus alkaen _____

Kestotilaus vuonna 2016 on 125,00 euroa (sis. alv 10 %).
Tilaus sisältää 5 numeroa ja lukuoikeuden Balanssi Online -palveluun.

NIMI _____

OSOITE _____

Laskutus, ellei sama kuin toimitusosoite

NIMI _____

OSOITE _____

/ 2016 ALLEKIRJOITUS

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

BALANSSI Fredrikinkatu 61 A, 4. krs, 00100 Helsinki • toimitus@balanssilehti.fi, faksi (09) 694 9215, www.balanssilehti.fi

Luotettavaa kumppanuutta ja saumatonta yhteistyötä

- Visma Services Oy

- Taloushallinnon palvelut ja kokonaisratkaisut
- Palkanlaskenta- ja HR-palvelut
- Asiantuntijapalvelut kansainvälisille tytäryhtiöille Suomessa
- Controller- ja konsultointipalvelut
- Automatisoidut prosessit, sähköiset työkalut ja arkistot, jotka tehostavat ja helpottavat myös tilintarkastajien arkea